

TROMMEDANS I ØDEMARKEN

Inde i bladet skildrer vi i en fotoreportage 60 østgrønlanderes „udvandring“ til en øde kyststrækning, 400 kilometer fra nærmeste bygd, hvor de i et helt år levede efter fortidens fangertraditioner. En ung dansker, som besøgte den lille menneskegruppe i ødemarken, tog billedet herover i en af de små hytter, medens en fanger var i gang

Manglede en børnehave og begyndte for sig selv!

Unge husmødre startede en „kollektiv legestue“, hvor de skiftes til at passe børnene og klarer sig med et månedsbudget på 35 kr. pr. barn.

For ca. et år siden sad en kreds af unge hjemmegående husmødre på en danseskole i Farum og luftede deres utilfredshed over, at de ikke kunne få deres børn i børnehave. Imens morede ungerne sig på dansegulvet uden at vide, at denne utilfredshed i løbet af kort tid førte til stiftelsen af landets formestlig første kollektive børnehave – Farum kollektive Legestue.

De unge Farum-koner har realiseret en

idé, som andre interesserede måske vil kunne udnytte. De har simpelt hen lejet nogle lokaler i kælderen under en beboelseskloster og skiftes så til at være „børnehave-mor“. Derfor er den månedlige pris kun 35 kroner pr. barn.

– Det går aldrig, sagde vores mænd, da de hørte om ideen, fortæller nogle af damerne fra bestyrelsen. De mente ikke, at så mange kvinder ville kunne enes. Også mange

af vores venner og naboer var skeptiske. De ville først se, hvad initiativet udviklede sig til. Men alt er gået over forventning, og mændene måtte krybe til korset. De har senere forsøgt at gøre det godt igen ved at hjælpe til med indretningen af børnehaven.

Siden „prøvekluds-perioden“ sidste sommer har tilslutningen været fin. Der er nu fuldt besat på såvel formiddags- som eftermiddagsholdet. I alt 24 børn i alderen fra fire til seks år morer sig nu dejligt hver dag i Farum kollektive Legestue. Og formanden, fru Helle Krogh, har en venteliste med lige så mange navne.

Det første initiativ blev taget af en ung frue, Pane Tangerlini, der under et ophold i USA blev opmærksom på de kollektive børnehaver. Hun er nu rejst tilbage til staterne efter at have sat Farum-fruerne i sving.

Starten var svær, det indrømmer de, men nu ligger alt i faste rammer. Frem for alt

Fortættes side 4.

Hele familien på græs...

— så bli'r plænen naturligvis slået hurtigst. Men De behøver kun én plæneklipper fra BRUGSEN for at klare det alene — i en håndeventyrlig! Kig ind i BRUGSEN og se nærmere på de nye modeller, f. eks.:

MAJOR 16" *
plæneklipper - letvægtsmodel med 4 knive og stor skærebredde: 16". Hjulene har kuglelejer og gummiringe (238568) ..kr. **110.50**

GINGE PRISMA
er en letløbende plæneklipper. Den har 4 knive i skærebredde 12". Hjul med kuglelejer og gummiringe (238561)kr. **104.50**

MAJOR 18" *
cylinder motor-plæneklipper. Selvkørende model m. helt indkapslet transmission. 18" knivcylinder med 5 knive. 5 klippehøjder - (238595) kr. **581.-**

MAJOR 19" *
rotor motor-plæneklipper - med kraftig motor, nem start, 3 klippehøjder, indstilleligt og sammenklappeligt styr (238581) kr. **368.-**

GINGE
cylinder motor-plæneklipper er ligeledes selvkørende. Smart, kompakt model m. bærehåndtag og 18" knivcylinder (238597) kr. **592.-**

LYSBRO
plæneklipper har 5 knive m. skærebredde 15". - Rustfri stålskærm over knivcylinderen (238572) . kr. **138.-**

BRUGSEN

økonomien, som jo nok vil interessere de fleste mest.

Huslejen er den store udgiftspost: 550 kroner om måneden. Damerne har været så heldige at finde gode lokaler i kælderen under en moderne boligblok, hvor der tidligere var indrettet børneparkering. Samtidig har legestuen lejet lidt inventar, som stod i lokalerne, mens resten er blevet skaffet ved frivillig indsats.

Eneste indtægt er „kontingentet“ for de 24 børn à 35 kroner, i alt 840 kroner om måneden. Fratrullet huslejen er der kun 290 kroner tilbage, som bruges til indkøb af legetøj, udsmykning af lokalerne og til betaling af forsikringer. Ansvarsforsikringen og Falck-Zonen forsikringen koster ca. 300 kroner om året.

Det var småt med legetøj i begyndelsen,

og damerne måtte gå tiggergang hos familie og venner – eller bruge fantasien.

Nu er man kommet ud over legetøjsproblemerne. Kommunen har nemlig anerkendt damernes initiativ ved at bevilge 1000 kroner til legetøj.

Hver 10. uge og hver 14. dag

Vask, rengøring og oprydning klarer damerne selv, og børnene passes efter en bestemt turnus. Der er altid to damer om hvert hold på 12 børn. Hver 10. uge skal hver af fruene tage en tørn én hel uge, og hver 14. dag må de møde op en halv dag på enten formiddags- eller eftermiddagsholdet.

Denne ordning har hidtil fungeret gnidningsløst. Det er en stiltiende aftale, at pjæk ikke tolereres, og ikke en eneste dag er blot

en enkelt af damerne blevet væk. Ved sygdom må de selv sørge for en afløser.

Strikketøj og sytøj er bandlyst i legestuen. Damerne skal koncentrere sig om at passe og underholde børnene, og de har da også hænderne fulde. De fleste har kun et eller to børn selv, så det er en brat omvæltning pludselig at skulle holde styr på tolv. Det er i øvrigt ikke nogen betingelse for at få sit barn optaget, at man er hjemmegående husmoder. Flere kombinerer legestuen med en privat dagplejeordning. Det er blot en betingelse, at der stiller en afløser.

Mødrene nyder det

Jeg har selv to børn – men hvor var det svært i begyndelsen, siger kassereren, fru *Inga Madsen*. Det kneb især med at finde på underholdning. Man kender jo kun sine egne unger, og nogle er ikke vant til at lege med andre. Men nu går det fint. Jeg arrangerer især sanglege, hvor det er lettere at få de mindste med.

Nu nyder vi det. Nok går vi ikke på arbejde, men det er alligevel rart at komme af med børnene nogle timer. De fleste er enebørn eller bor lidt afsides, hvor der ikke er legekammerater, så også børnene er begejstrede for legestuen.

Formanden, fru *Helle Krogh*: Vi er jo tilbøjelige til at overføre det til børnene, som vi selv foretrækker. Jeg kan lide at klippe figurer i tøj og papir – så det morer børnene sig meget med i mine timer. Men en af mødrene, fru *Kate Christensen*, er uddannet børnehavelærerinde, så hende har vi alle gået og luret af. Der er jo meget at lære, men jeg tror, at vi alle er kommet over begyndervanskelighederne.

Kate Christensen: Det er mit indtryk, at det pædagogiske udbytte er stort, selv om der er så mange skiftende mødre til at passe børnene. Børnene lærer trods alt at indordne sig og være fælles om et stykke legetøj, selv om de ikke er vant til det hjemmefra. Alle børn er små vanemennesker, som har behov for at sige: *Det er mit!* Derfor har de alle fået små poser til deres ting, hjemmesko.

Børnene savner „det faste punkt“

Mange af børnene har dog svært ved at tage de skiftende „børnehave-mødre“, siger formanden fru *Helle Krogh* videre. Børn har jo trang til at tilknytte sig en bestemt person og komme ind i en fast rytme. Derfor bliver de forvirrede, når der hele tiden kommer nye. En af mødrene har ikke noget imod, at børnene råber, mens en anden tisser på dem, én siger de skal lege med togskinner på gulvet, og en anden siger, det skal foregå på bordet o. s. v. Børnene skal helst have et fast program. F. eks. laver de vrøvl hjemme, hvis de en dag ikke får lov at synge. De får også mere respekt for én, de ser dagligt. Derfor har vi ordningen med, at kun den ene af mødrene skiftes ud hver dag. Når ungerne plager, er vi også tilbøjelige til at sige: *Ah, skidt med det – vi er her jo kun i dag. Men når vi giver efter – ja, så ryger respekten.*

Disse forhold er skyld i, at legestuen nu har ansøgt kommunen om at få bevilget tilskud til ansættelse af en pædagog. Man vil gerne have en børnehavelærerinde, som er der fast hver dag på begge hold. Men der skal stadig komme en mor og hjælpe til.

En kommunal børnehaveplads koster 7000 kroner pr. barn om året, så derfor finder vi, at vores fordringer er meget beskedne, slutter *Helle Krogh*. Vi er indforstået med selv at fordoble vores bidrag, fra 35 til 70 kroner om måneden. Kommunen skal så kun dække et underskud på 725 kroner – og vi vil stadig hjælpe til med at passe børnene.

Farvel til tobaksfarvede tænder!

Børst Dem til hvide tænder morgen og aften med Smokers tandpulver

SMOKERS renser tænderne fuldstændigt – belægningen løftes varmt af tænderne, der bliver hvide og – rene! Så rene at man ligefrem kan mærke forandringen med tungen. Efter børstningen med SMOKERS føles tænderne glatte – en dejlig fornemmelse, der holder sig dagen lang.

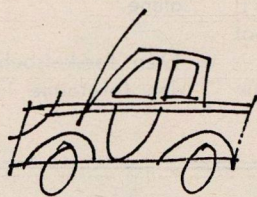
Det fint pulveriserede SMOKERS

smager friskt og medicinsk – man får en ren smag i munden efter hver behandling.

SMOKERS fås overalt i en enkel, praktisk plasticæske til 5.00 kroner. Forsøg selv – Deres tænder kan også børstes renere med SMOKERS – bliver De ikke tilfreds, får De pengene tilbage ... men De bliver tilfreds – se blot i spejlet!

Importør: A/S M. Aarsleff & Co., Skodsborg . Telefon (01) 80 35 05

moderne forsikring til de rigtige priser

Bilforsikring
- særrabat efter 2 år

85⁰⁰

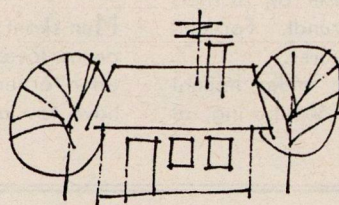
Fra 85 kr. til 120 kr. i kvartalspræmie (alt efter hvor De bor) for ansvars- og kaskoforsikring for personvogne under 800 kg egenvægt og med kun 250 kr. selvrisiko på kasko alene. Dette tilbud om særrabat står åbent for Dem, blot De har kørt 2 år uden at belaste Deres kaskoforsikring - ansvarsskader tæller ikke med. Efter kørsel med særrabat i 3 år gives automatisk en yderligere præmienedsættelse - ekstra særrabat.

Husstandsforsikring
ansvar og indbo

57⁰⁰

For denne årspræmie dækker MLUs husstandsforsikring brand-, tyveri- og vandskade på Deres indbo til en værdi af 40.000 kr. plus ansvarsforsikring for hele husstanden med indtil 450.000 kr. for skade på personer og indtil 100.000 kr. for skade på ting.

Villaforsikring
med Insekt- og svampeskade

90⁰⁰

i årspræmie for MLUs nye villaforsikring, der sammen med bygningsbrandforsikringen dækker så at sige enhver skade på Deres hus (også garage og udhus) samt hus- og grundejeransvaret. Denne pris (eller 60 kr. uden insekt- og svampeskade) gælder étplanshuse indtil 151 m² bebygget areal eller indtil 91 m² i anden hustype. Garage og udhus tæller ikke med ved præmieberegningen.

- en fordel for Dem

1-årige forsikringer

Åbne døre – hele døgnet rundt

Hvis man en forårsaften opdager den første rustplet på kofangeren af sin bil eller resterne af en ispind på bagsædet, er det naturligvis lykken straks at kunne køre hen efter de nødvendige kemikalier til denne vederstyggeligheds fjernelse. Det forstår enhver, der har prøvet at være nybagt bilejer.

Handelsminister Knud Thomsen og de andre lovgivere skal derfor ikke have knubbede ord fra os i anledning af, at de har liberaliseret lukkeloven, så benzintankstationerne (på visse nærmere betingelser) kan sælge indtræksrenser og rustfjerner døgnet rundt. Foruden mange andre varer.

Hvis De hen under midnat skulle få den åbenbaring, at

De er skabt til at vinde det næste Monte Carlo-løb, så er der for eksempel nu sørget for, at lovens ord ikke hindrer Dem i fluks at indkøbe et udstyr til orienteringskørsel og begynde træningen med det samme. De har oven i købet ret til at supplere anskaffelsen med et autokompas, så De ikke risikerer at havne i Haparanda i stedet for Monaco. Den lille lukkelovsreform vil således også have betydning for sportslivet og dermed folkesundheden i vort land. Det skal lovgiverne naturligvis have et ekstra trut i hornet for.

Men skønt vi altså værdsætter denne lovændring (i hvert fald efter fortjeneste), må vi måske have lov at erindre om eksis-

stensen af forbrugere, hvis lukkelovsproblem ikke er forbundet med købet af pyntestjerner, sparkeplader, forkromede fiskehaler eller autonøgleringe – mennesker, som knapt nok har gjort sig klart, at de lever livet uden hverken spotlights eller kardankurve. Kunne der ikke nu blive lovgiver-energi til overs til en lukkelovs-indsats for denne ydmyge skare?

Vi synes faktisk, at nødvendigheden heraf gøres endnu mere soleklar end hidtil ved gennemførelsen af de nye særegler for bilister og dermed ligestillede.

Eller er der nogen, som kan forklare fornuften i, at fru Jensen, der har glemt at købe tændstikker, så hun ikke kan komme til at lave mad, skal møde en ubønhørligt lukket butiksdør klokken 17,31, medens den selv samme forretning (blot i et særskilt lokale) må sælge hende en autocigartænder! – ja, for lovens skyld også gerne en cigarslukker!! Det er dog næsten at føje spot til skade.

Og lige så ilde må hun føle

sig behandlet i mange andre situationer. Hvis hun er ude-erhvervende, vil den stift fastholdte lukketid let kunne medføre urimeligt besvær og hastværk for hende, bare hun skal hen og købe en gasovn. I det mindste bliver der sjældent tid til at vælge og vrage eller sammenligne tilbudene i flere forretninger, når døren slås i klokken 17.30 undtagen en enkelt dag om ugen.

Man kan vist ikke sige, at det er rimeligt, når det udmærket kan lade sig gøre at ændre lukkereglene for den, der vil købe en katalysatorovn. Hermed er ikke sagt noget ondt om dette apparat, som sikkert er et udmærket stykke tilbehør for mange bilister. Men alt taget i betragtning er gasovnen – og tusindvis af andre varer – vel vigtigere forbrugsgoder for en større gruppe borgere. Selv bilister lever dog ikke af låseolie, silicone og karburatoralkohol alene.

Den forskelsbehandling, som den foretagne lovændring er

Hvad nøler I efter?

DEN situation, som i øjeblikket møder Danmark og andre nordiske lande i det markedspolitiske problem-kompleks, er helt anderledes end i 1963, da Frankrig nedlagde sit veto mod Englands – og dermed Danmarks og Norges – optagelse i fællesmarkedet, fastslog økonomi- og handelsminister P. Nyboe Andersen i sin artikel i sidste nummer af *Samvirke*.

I 1963 kunne man sætte ekstra skub i EFTA-samarbejdet og på den måde afbøde nogle af de ubehagelige virkninger af det franske veto. Fællesmarkedet havde på det tidspunkt heller ikke fastlagt retningslinjerne for den fælles landbrugspolitik, hvilket gav en respit for det eksporterende landbrug på nogle få år.

MEN i dag danner fællesmarkedet en meget alvorlig hindring for en videreudvikling af

EFTAs og dermed Nordens industrielle ekspansion, og for landbrugserhvervet er fællesmarkedet en næsten uoverstigelig barriere.

Den fornyede franske modstand mod Englands og de nordiske landes optagelse i fællesmarkedet er derfor et skæbnesvangert tilbageslag i disse EFTA-landes forhåbninger, og det mildner ikke meget på situationen, at Frankrig har ventileret mulighederne for nogle kompromisløsninger, der tillader de enkelte EFTA-lande at nærme sig fællesmarkedet ad en bagdør, al den stund England kategorisk har erklæret, at det ønsker alt eller intet, det vil sige fuldt medlemskab eller en fortsat tilværelse uden for fællesmarkedet.

Denne situation har – som det fremgik af Nyboe Andersen's artikel – bragt de nordiske lande, ikke mindst Danmark, i

en erhvervspolitisk klemme, som der ikke er store udsigter til at komme ud af i en årrække, hvis de nordiske lande ikke på eget initiativ finder udveje for at samles om et snævrere økonomisk samarbejde. Der er adskillige muligheder for meget store udvidelser af den nordiske samhandel, som kan bære over en vanskelig periode, indtil fællesmarkedet før eller senere åbner sig for et bredt europæisk samarbejde.

ALLE inden for den danske brugsforeningsbevægelse vil sikkert kunne samles i enighed om at støtte Nyboe Andersen i hans bestræbelser for at opnå en snævrere økonomisk integration i Norden, og vi tvivler ikke på, at vi i dette standpunkt vil få medhold hos alle nordiske brugsforeningsorganisationer.

Ganske vist er man inden for

EFTA nået så langt frem i liberaliseringen de nordiske lande imellem, at der faktisk ikke eksisterer toldgrænser eller handelsbarrierer, når det gælder industriproduktionen. Alligevel er denne frigørelse ikke nok til at knytte landene sammen i et så nært erhvervs- og økonomifællesskab, at deres interesser bliver identiske, baseret på et samarbejde på lige fod og uden forskelsbehandling til opnåelse af det størst mulige udbytte af den samlede produktionskapacitet.

Det er ikke nok, at varer produceret af brugsforeningernes fabrikker i et enkelt nordisk land frit kan passere grænserne til de andre uden told-fordyrelser. Hermed er kun nået en enkelt af de store fordele, som et snævert økonomisk samarbejde ellers vil byde på. Det totale udbytte af samarbejdet vil først kunne manifestere sig, når planlægningen af den indbyrdes produktion går så vidt, at den kan finde sted uden hensyn til grænserne, for eksempel på den måde, at en fabrik i et af landene producerer til alle de andre, eller produktionsopgaverne fordeles på en sådan måde mellem

udtryk for, motiveres officielt med hensynet til trafikikkerheden. Det lyder ikke som en særlig velgennemtænkt begrundelse for at sælge hverken autocigartændere eller -slukkere eller adskillige andre af de ovennævnte ting.

Den rigtige forklaring er utvivlsomt også en anden, nemlig den, at de nu indførte særegler først og fremmest tager sigte på *tankejerns* interesser, medens hensynet til *forbrugere* ikke har spillet nogen primær rolle ved fastlæggelsen hverken af denne lukkeordning eller den, der gælder for mere livsnødvendige indkøb.

Det er netop det, der er det forkerte. Derfor har forbrugere efter vor mening også ret til at forvente, at der i kølvandet på den skete, meget beskudne lovændring følger et energisk arbejde til løsning af de lukkelovsproblemer, som betyder langt mere. Ganske vist er *gas på flasker* mellem de nu lukkelovs-liberaliserede varer, men denne sag klæres ikke i længden selv med nok så megen gas.

MOMS OG ANDRE PLAGER

FOR DE fleste forbrugere – og navnlig dem, der har ansvaret for et husholdningsbudget – er det en streng måned, vi er inde i.

Forhøjelsen af *momsen* med en fjerdedel, nemlig fra 10 til 12,5 pct., har allerede nu ramt størstedelen af det normale dagligvareforbrug, og inden månedens udgang må man regne med, at praktisk talt alle varer til „gammel pris“ er forsvundet fra brugsens hylder og vareeoler. Derefter er det altså ikke $\frac{1}{11}$, men $\frac{1}{9}$ af enhver vares udsalgspris, der går i momskassen.

Hvis det skal siges uden brøker, svarer denne ændring til en ekstra skatte-femøre, hver gang man køber for en daler.

MEN DETTE er desværre ikke den eneste jobspost, detailhandelen har den triste pligt at viderebringe til forbrugere i denne tid. Priserne presses også i vejret af andre faktorer:

* For adskillige varers vedkommende slår *devalueringens* prismæssige virkning først nu igen, fordi man hidtil har haft rådighed over råvarer eller færdigvarer, der er indkøbt til førdevalueringens pris. Kronenedskrivningen i november

i fjor lød som bekendt på ca. 8 pct. Den rammer de almindelige forbrugsvarer bl. a. chokolade, kaffe og vin.

* De *øgede lønudgifter* som følge af pristalsreguleringen og andre overenskomst-bestemte til-læg indkalkuleres nu i priserne. For hele brugsforeningsbevægelsen er der tale om en forøgelse af lønudbetalingerne med cirka 32 millioner kr. Det svarer til en prisforhøjelse på rundt regnet 1 pct. (og heri er *ikke* taget hensyn til den arbejds-tidsnedsættelse, som skal gennemføres 1. juni).

* Lønreguleringen påvirker også prisen på en del af de *råvarer*, som anvendes i FDBs og andre producenters fabrikationsvirksomheder.

* Visse *kompensationsordninger* bortfalder eller reduceres. Det gælder for eksempel mel til kiks – og sådanne varer bliver altså også af den grund dyrere.

AF PRAKTISKE og økonomiske grunde vil man naturligvis helst indregne så mange af disse faktorer som muligt i prisen på *én gang*. Det er forklaringen på, at de nye priser, man nu ser på brugsens varer (og på varerne i private forretninger), ofte vil være steget med mere end de 2,5 pct., som går til ekstra moms.

Derimod er prisstigningerne *ikke* udtryk for at der tages en øget nettoavance, hverken i engros- eller detailled. Det er jo ganske enkelt forbudt, og brugsens nye priser er endda kalkuleret så meget i underkanten, at der er adskillige millioner kroners udgiftsforøgelse, de ikke giver dækning for. De må skaffes til veje for eksempel ved øget rationalisering og effektivisering af indkøbs- og salgsarbejde.

de respektive landes fabrikker, at der kan produceres i store serier med betydelige omkostningsbesparelser til følge og en bedre udnyttelse af de enkelte fabrikkers kapacitet.

Noget i retning heraf kan allerede praktiseres under de bestående forhold, men der skal en tættere sammenkobling af de enkelte landes erhvervsinteresser til for at opnå fuld tilskyndelse til, at så gigantiske planlægningsopgaver tages op. Navnlig er spørgsmålet om kapitaloverførelser af dominerende betydning, og det samme gælder harmonisering af beskæftigelsesformerne, samt andre finans- og pengepolitiske anliggender.

For industrien vil der være åbnet udviklingsmuligheder af et hidtil ukendt omfang, hvis de nordiske lande kan finde frem til en tættere forbundet sameksistens. Derom er ingen tvivl.

MEN endnu vigtigere er et nærmere samarbejde på landbrugsområdet. Selv om man her næppe kan gøre sig håb om en liberalisering af samme omfang

som i industrisektoren, fordi svenske og norske landbrugsinteresser forsvares sig energisk mod konkurrencen fra det danske landbrug, så er der så mange skævheder i de nordiske landes indbyrdes forhold på dette område, at der må kunne opnås betydelige lettelser for alle parter, hvis man får talt sig til rette om fornuftige produktions- og afsætningsaftaler for de enkelte grene af landbrugerhvervet, således som man med held (men til skade for os!) praktiserer det i fællesmarkedet.

Som et helt frisk eksempel på de følger, der kan opstå af en usammenhængende nordisk landbrugspolitik, kan nævnes, at den svenske fællesforening K.F. for nylig har set sig tvunget til at oprette en svinegård i Skåne med det formål at opdrætte 5-10.000 smågrise om året.

Grunden er den, at den stærkt specialiserede smågriseproduktion efterhånden var kommet i hænderne på skånske slagterier, der nægtede at levere smågrise til de svineproducenter, som forsynede brugsforeningernes tre slagterier i Skåne.

Som svar herpå havde K.F. ikke andet at gøre end selv at oprette en svinefarm, eftersom K.F. var afskåret fra at hente grisene i Danmark.

Nu er det sandsynligt, at K.F. bestemmer sig for en fuldstændig integration af flæskeproduktionen, strækkende sig lige fra K.F.s foderstoffabrikker i Stockholm til den færdige vare ligger i butikkerne.

FORHÅBENTLIG vil det nordiske stats-, udenrigs- og handelsminister-møde i København i ugen efter påske bidrage til, at man i det nordiske økonomiske samkvem lærer at se tingene i større sammenhæng, og stiler imod at opnå en bedre koordination af erhvervsinteresserne – på bekostning ganske vist af særfordele for visse erhvervsgrupper, men til gavn for helheden, det vil sige hele den nordiske forbrugers hær og såmænd også det store tal af erhvervsudøvere.

Som en samlet økonomisk enhed vil de nordiske lande stå stærkt over for fællesmarkedet. De vil ikke behøve at ydmyge sig ved enkeltvis at banke på

fællesmarkedets dør som ansøgere om at blive „sluset“ ind i de seks' selskab ad mærkelige krogveje, de vil kunne gøre sig fri af den farlige afhængighed af et Storbritannien, der hverken økonomisk eller markeds-politisk er nogen pålidelig garant for en betrygget fremtid, de vil kunne klare sig selv som et fællesmarked af lige så fast konsistens som EEC, og de vil kunne udnytte ventetiden med en konstruktiv og frugtbar udbygning af deres produktions- og omsætningsapparat, indtil de *ligeberettiget med alle andre* kan gå ind i et stort europæisk fællesmarked.

Som Tordenskjold sagde: *Hva' delen nøler I efter?*

Samvirke 41. årgang

Chefredaktør: EGGERT NIELSEN, ansvarshavende. Medarbejdere: Bodil M. Begtrup, Kaj Christiansen, J. Rahbe Mathiesen og Otto Riis, redaktionschef. Redaktionens adresse Roskildevej 65, 2620 Albertslund, telefon: 6488 11, udebys: (01) 6488 66. Udgiver: Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeninger. Tryk: Egmont H. Petersen, Gutenberghus. Samvirke påtager sig intet ansvar for manuskripter, fotografier og tegninger, der uopfordret indsendes.

7000 mand mod tyve banditter og alle Sardiniens hyrder

Mani in alto (hænderne op) ... råbet kom fra et buskads, og sekunder efter skar lyskasteres stråler sig gennem mørket. Næsten blændet så vi en halv snes carabinieri (statspoliti) kravle frem fra buskene. Deres maskinpistoler pegede mod os.

— Ved Gud, de er allesammen skrækslagne. Bare de nu tænker sig om, hviskede min ven, den sardiske professor *Raffaello Marchi*, mens han rakte armene op. Det samme gjorde *Pepino Marotto*, der også var fra byen Orgoloso. Jeg fulgte deres eksempel.

Betjentene var nervøse. Hvad var det, de havde fanget efter at have ligget i baghold i timer? De var udsendt, fordi en ingeniør tre dage forinden samme sted var skudt ved højlys dag. En pistolmunding var presset mod ryggen af hver af os, og med armene højt løftet gik vi ad en sti til politiets kommandopost.

Efterhånden kunne jeg forstå, at betjentene blev betænkelige, da det begyndte at gå op for dem, hvem de havde fanget. Ved kommando-

Malerisk ligger Orgoloso i Sardiniens indre. Mange af byens 5000 indbyggere lever som hyrder og fører en kummerlig tilværelse.

posten kendte deres raseri ingen grænser, da vi viste identitetskort og pas, og det blev klart, at fangsten var to kendte borgere i Orgoloso samt en schweizer, der tre dage tidligere var forhørt af politiet.

Denne wild west scene satte punktum for mit ophold på Sardinien. — Hvorfor har De været her på egnen i to uger? — Hvad ved De om banditterne? En halv snes betjente i forskellige grader var ivrige tilhørere til et forhør, som varede det meste af tre timer. Så trak alle med ét på skulderen. Jeg gik bort i morgengryet, men med besked om, at jeg jo skulle nå en båd til fastlandet. Jeg forstod vinket. På hotellet var min bagage gennemrodet. Film-spoler var væk ... *Sådan* endte et Sardinien-ophold sidste forår.

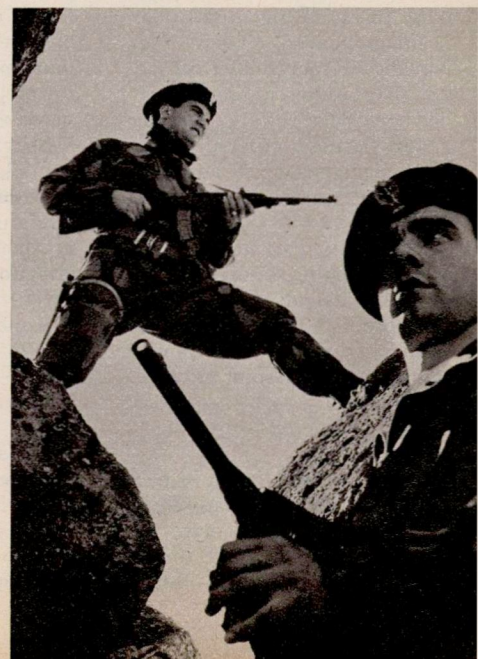
Italiensk politi har længe været i kamp mod banditter på Sardinien. Mord, bortførelse og pengeafpresning har været hverdagsbegivenheder. I århundreder har øens bjerge skjult banditter, men nu drejer det sig om gangstere. Befolkningen er dog, som før, passiv tilskuer til denne „lillekrig“, hvori mere end 7000 polititropper hidtil resultatløst har været indsat. Om situationen på øen orienterede vor korrespondent Rolf D. Schlünck sig for nyligt. Han besøgte „banditbyen“ Orgoloso og de derværende myndighedsrepræsentanter, samt deltog i en razzia, foretaget af en kamptrænet special-enhed af italiensk statspoliti.

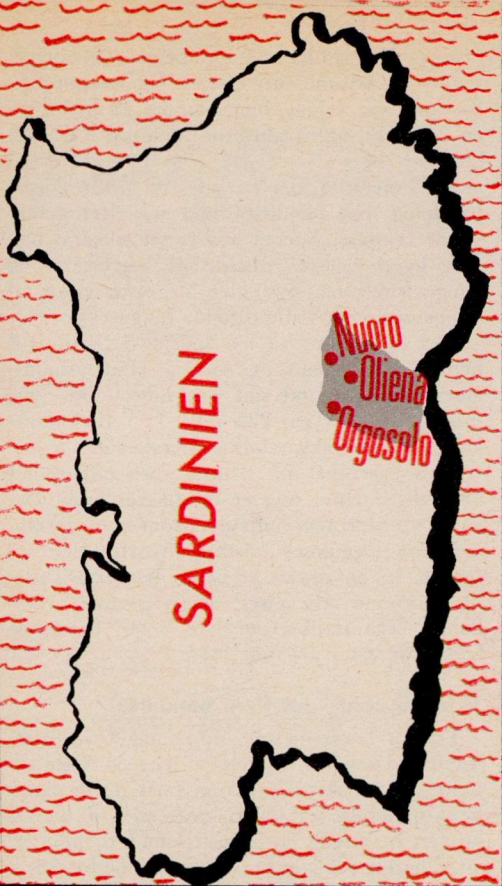
Nu gentager det hele sig

Sidste efterår knaldede maskinpistoler igen i Sardiniens bjerge. En regulær partisankrig syntes i gang mellem to parter, populært betegnet som politi og banditter.

Med storopbud af politistyrker søgte øens politichef *Salvatore Guarini*, at gøre sig til herre over situationen og banditterne. Professor *Marchi*, min ven og ledsager under den foran beskrevne natlige udflugt, sagde, at politichefen slet ikke forstod, at Sardiniens banditter ikke kan bekæmpes med maskinpistoler. *Marchi* er lokalpolitiker, en af de mest fremtrædende borgere i Orgoloso. Han var tidligere præsident for arbejdskammeret og kender derfor den sociale nød i disse egne, hvor tusinder af mænd ikke har arbejde det halve år. Siden vort samvær dengang har han flere gange sid-

◀ Plakater af efterlyste er i bedste wild west stil opslået i Sardiniens småbyer. Der er udsat belønninger til dem, som hjælper politiet til at fange de efterlyste. Men at stikke en bandit er det samme som at underskrive sin egen dødsdom.

Over 7000 mand polititropper har været indsat mod banditterne på Sardinien. Området er mindre end Bornholm, for oversigtens skyld indsat som „skygge“ på hestående kort, der viser den del af Sardinien, begivenhederne udfolder sig i.

det fængslet, mistænkt for kendskab til banditterne.

Der er mange andre, som ved noget om banditter. Politichefen mente, at til enhver tid kunne en tredjedel af alle kendte borgere i Orgosolo arresteres som banditter eller med videre til banditgerninger. Hyrderne omkring Orgosolo fører et dobbeltliv, sagde politichefen også. De, som ikke selv er banditter, er deres tavse hjælpere.

Som leder af politiet i det område, hvortil Orgosolo hører, fremlagde dr. Tomaso Anania en sørgelig opgørelse. I 1967 var 25 mennesker myrdet. Et mord fandt sted et par dage før jeg besøgte ham. En femmands patrulje havde på en bjergsti mødt to jægere, som med venlige råb kaldte betjentene til sig. På få skridts afstand åbnede jægerne derefter ild. En betjent døde straks, de andre nåede krybende til deres bil og dermed redningen.

I gamle dage var banditter i Sardinien bjerge mennesker, som var flygtet for at ryste følgerne af en udført blodhævn af sig. Sådan er det ikke længere, påstod dr. Anania. Banditterne lokkes nu af tykke tegnebøger. I sit distrikt søgte han efter gerningsmænd til tretten bortførelser og pengeafpresninger og lignende forbrydelser.

Tre tilfælde forekom f. eks. i en 14 dages periode i august sidste år. 9. august blev en bilforhandler kidnappet. Herved fik han hjerteslag og døde. Familien måtte udrede ti millioner lire (ca. 120.000 kr.) for at få liget udleveret. 18. august bortførtes en lægesøn. Han blev to uger efter sat fri, efter at 40 mill. lire

Jeg er også
gået over til
PRINCE

SKANDINAVISK TOBAKSKOMPAGNI

*4 E

Ja, rigtige cigaretrygere har valgt Prince, cigaretten med den fine, afrundede blended-tobakssmag plus Whitronfilter, det snehvide fiber-filter, der giver Dem den fulde tobakssmag og det lette træk...

Filtercigaretten med fuld tobakssmag

det er nemt

at vælge strømper
i Brugsen!

— for BRUGSEN har gennemført en enestående mærkning af alle sine damestrømper. Ensartet placeret på strømpepakningerne er anført alle de oplysninger om type, størrelse, farve m. m., De har brug for. Brugsen har naturligvis damestrømper i topaktuelle farver og kvaliteter.

BRUGSEN

(ca. en halv mill. kr.) var betalt. 23. august gjaldt det samme en godsejer. Da løsesummen for ham var erlagt, blev han sat af en bil på en landevej, og banditterne forsvandt ud i det blå.

Med metoder, der har afsløret professionelt håndslag, har banditter rakt ud efter velhavende borgere. Succes har været sikker i næsten hvert eneste tilfælde af bortførelse og pengeafpresning. Systemet for opkrævning af løsepengene har i alle tilfælde fungeret perfekt.

Der er kommet et nyt indslag i Sardinien banditvæsen, mente dr. Anania. Hans arbejds giver, den italienske stat, anvendte i 1967 tyve milliarder lire (ca. 225 mill. kr.) til banditkrigen – nær trekvart million kroner om dagen.

Som eksempel på banditternes effektivitet viste dr. Anania mig et duplikeret brev. Det var et trusselsbrev, indleveret som *masseforsendelse* på Orgolosos posthus, hvorfra det var fordelt til en række af byens borgere. Tydeligere kunne ikke vises, at en perfekt arbejdende organisation og ikke nogle bortløbne banditter var i arbejde.

Jo mere politi, des flere banditter

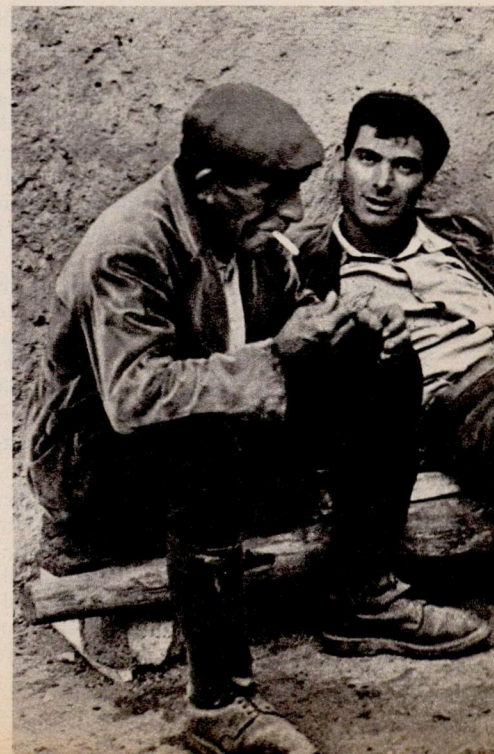
Politiet hører næsten aldrig noget om bortførelser. De berørte familier tier i de fleste tilfælde. Efter at være kommet fri, fordi familien indbetalte et beløb, svarende til 65.000 kroner, berettede en industrimand til politiet, at „d'herrer var yderst elskværdige og forekommende. Maria himmelfartsdag serverede de endog en lækker lammesteg“.

Derimod var det helt gået industrimanden af minde, hvordan „d'herrer“ så ud, eller hvor lammestegen blev serveret.

Kun selvmordskandidater vil udtale sig om banditterne.

— Vi skulle aldrig være gået så stærkt ind i denne banditkrig, sagde en aften en åbenhjertig politiofficer i en bar i egnens hovedstad Nuoro. Vor indsats har intet hjulpet. Tryk avler modtryk. Terroren har tiltaget i styrke, hvergang politiet har forstærket sin indsats.

Hans ord bragte en udtalelse i erindring, fremsat fjorten år tidligere af en lige så åbenhjertig politimand. Han sagde dengang: — Jeg ved, hvordan man „laver banditter“. Efter at

vi i 1953 på Sicilien havde lammet en gruppe, stod vi faktisk uden opgaver. Men vi *skulle* bruges. Så var der én, i et ministerium i Rom, som kom i tanke om, hvordan banditter hærgede på Sardinien – 25 år forinden, i årene lige efter 1. verdenskrig. Som følge af dette indfald blev vi sendt hertil. Siden har det ikke manglet på arbejde...

De gamle traditioner

Alle politifolk gættede på, at mindst et par hundrede banditter var i aktivitet. Tyve havde man navne på og fotografier af, og i bedste wild west stil var eftersøgningsplakater opslået i alle byer med store belønninger for oplysninger, der førte til pågribelse. Ingen har haft lyst til at tjene penge ved stikkeri.

Den lille politihær må uden hjælp søge at fange banditterne.

Det sardiske folk har sine middelalderlige opfattelser af banditbegrebet. På Sardinien er folk blevet banditter, fordi de havde øvet blodhævn. De er blevet banditter efter at have taget sig til rette overfor en gridsk jordbesidder. Folk flygtede i bjergene under modstanden mod Napoleons tropper i begyndelsen af forrige århundrede, og det samme skete i 1940'erne under kampen mod tyskerne. Den sardiske skik at „gå i bjergene“ har overlevet helt ind i atomtiden og har givet hver eneste italienske regering hovedpine.

Ingen sardisk bonde føler det som en skam at have en bandit i sin familie. Der danner sig legender om banditterne. Således er *Onorato Succo* helten i en beretning, som fortæller, hvordan han uantastet deltog i sit bryllup i Orgoloso. Ingen løftede en hånd mod ham, da han stod under gæstevenskabet ukrænkelige beskyttelse. Først femten år efter brylluppet ramtes han af en politimands kugle. I de femten år havde alle været tavse, som kendte hans færd.

Alle, jeg talte med derom, mente at nu havde Sardiniens banditvæsen fået nye former. – *Det er jo ganske almindelig storby-kriminalitet*, sagde professor Marchi. Hængerrige familie- eller samfundsfjender er blevet pengegridske og velbevåbnede gangstere. Mod dem er over 7000 mand indsat.

Foran en tolv'er i hasardspillet med vejrguderne?

Store forventninger til årets søtungefiskeri, som har afgørende betydning for hele økonomien i de to vestjyske fiskerbyer, Hvide Sande og Thorsminde

DER ER ingen af de almindeligt kendte forårstegn at få øje på, hvis man besøger *Holmslands Klit* i april-maj måned. Her er ingen nyudsprungne bøgetræer og ingen anemoner. Kun det særegne, bakkede landskab, hvor sparsomme lyngtøtter, blandet med marchalm og andre klitvækster giver hele terrænet en særlig, grågrøn kulør. Lidt nærmere havet begynder sandet at dominere, og det skinner hvidt i solen. Byen her ved indløbet til Ringkøbing fjord lever op til sit navn, *Hvide Sande*.

Men går man helt ned til stranden og ser ud over havet, vil man – hvis vejret ellers er skikkeligt – få øje på et forårstegn, der på disse egne er lige så velkomment som udsprungne bøge i de mere frodige landsdele: en endeløs række af fiskekuttere, ganske tæt ved kysten, så langt øjet rækker mod nord og syd. Det er *tungefiskere*, som er i færd med at sætte deres garn for nattens fiskeri.

Tunge-sæsonen præger også hele bybilledet i Hvide Sande og i det nordligere beliggende *Thorsminde*. Selve fiskeriet drives nu med store moderne kuttere, men arbejdet med garnene foregår nogenlunde på samme måde, som da man i gamle dage drev fiskeri fra stranden i små åbne både.

Om formiddagen og først på eftermid-

dagen ser man overalt kvinder og børn i gang med opklaring af garnene. De skal først renses for småfisk, tang, muslinger og krebsdyr. Dernæst skal de anbringes på splittokkene i en sådan orden, at de lige kan glide ud over rælingen, når de skal sættes igen, og alt dette skal nås i løbet af de fire-fem timer, kutterne er i havn. Ved tretiden læsses garnene igen om bord, og overalt i byen kan man da møde fiskere på vej til deres fartøjer, kørende med trækvogne, belæsset med garn.

40 pct. af årsindtægten

Der er vel næppe andre steder i landet, hvor en enkelt fiskeart betyder så meget, ikke alene for fiskerne, men for hele byen. Af fiskeristatistikken kan man se, at søtungen nogle år har repræsenteret 40 pct. af fiskeriindtægten i Hvide Sande, og i et samfund af denne art er det naturligvis sådan, at fiskernes fortjeneste påvirker hele byens økonomi.

Det er også årsagen til, at man overalt i byen mærker en medleven i fiskeriet, som man ikke finder andre steder. Alle ved, hvad der er blevet bragt ind til fiskeauktionen, og til hvilke priser, fiskene er blevet solgt. Alle lytter til vejrmeldinger og krydser fingre for godt fiskeri.

Man ser det straks... Macs med den superfriske smag giver bedre mundhygiejne, hvidere, stærkere tænder og friskhed, renhed fra morgen til aften. Macs tandpasta gør gule tænder hvide!

Macleans toothpaste

Macs

fluor

peppermint

* Indeholder den fluor tandlægevidenskaben anbefaler!

Det kan også være nødvendigt. Tungefiskeri er lidt af et hasardspil med vejrguderne. I 1962-63 f. eks. blev den langvarige isvinter årsag til en katastrofe for tungefiskeriet. Temperaturen i vandet holdt sig i de første måneder af 1963 nede omkring 0, og det klarede tungerne ikke. Store mængder døde, den efterfølgende sæson blev en af de ringeste i mange år, og også de to følgende år var tungefiskeriet sløjt.

10 gange så stor som normalt

I år tegner tungefiskeriet imidlertid fint – i hvert fald efter det, videnskaben har kunnet beregne på forhånd.

– Efter den hårde vinter i 1962-63 var der ikke mange tunger tilbage, siger vor

hjemlige ekspert i søtunger, magister J. Møller Christensen, Danmarks Fiskeri- og Havundersøgelser, men nu er de tunger, som fødtes i forsommeren 1963 og de følgende år, ved at være blevet så store, at de for alvor kommer til at tælle i fiskeriudbyttet. Vore undersøgelser viser, at den ældste af disse årgange, de femårige, er af usædvanlig størrelse, nemlig op mod ti gange så stor som en normal årgang.

Det er noget, der kendes fra mange fiskearter, at der med mellemrum kan opstå sådanne store årgange, og disse kan helt dominere fangsterne flere år frem i tiden. Der er altså grund til at se optimistisk på tungefiskeriet...

De danske søtunger vandrer længst

Der kan naturligvis altid ske noget uforudset, som kuldaster en sådan „spådom“, men man har efterhånden et så omfattende

kendskab til Vesterhavssøtungernes sædvaner, at forudsigelsen hviler på et ganske solidt grundlag.

For at klarlægge tungens vandringsmønstre – et forhold der altid har stor betydning for fiskeriet – begyndte man for en del år siden at mærke tunger i de forskellige dele af Nordsøen i områder helt nede fra den sydligste del, altid i farvandene mellem Holland, Storbritannien og den engelske kanal og helt op til de danske farvande på højde med Limfjorden.

Det var overraskende ting, man fandt frem til. For det første kunne man konstatere, at der åbenbart var tale om flere lokale bestande af søtunger, og at disse opførte sig forskelligt.

De tunger, der lever i den sydligste del,

vest, men snarere mod sydvest, hvorved de kommer ned i den sydlige nordsø, hvor de kan overvintrere på dybt vand. Man kan altså tale om, at tungebestandene deler sig i zoner således, at jo længere nordpå man kommer, jo længere er den vej, tungerne må tilbagelægge for at komme til overvintringsområdet.

Årsagen hertil er antagelig, at tungen er en fisk der hører til i varmere have. Den findes helt ned til Nordafrikas kyst og ind i Middelhavet, og de tunger, som kommer til vores farvande for at gyde, befinder sig i den nordligste del af artens udbredelsesområde. De tåler ikke de lave temperaturer i den nordlige del af Nordsøen om vinteren, og derfor må de trække sydpå og vestpå, hvor vandet er dybere og derfor varmere.

Dette forklarer også kuldekatastrofen i 1962-63.

Fantastisk præcision

Nogen undrer sig måske over, at tungerne overhovedet kommer hertil for at gyde, når de faktisk på den måde kommer ind i områder, hvor de ikke hører hjemme, men hertil må man blot svare, at tilfældet langt fra er enestående blandt fiskene.

Tænk blot på ålene, der lever i vore søer og fjorde, men som vandrer helt til *Sargassohavet* for at gyde. Eller på laksene, der udsætter sig selv for strabadser, som de ikke altid overlever, når de søger op i ofte vanskeligt tilgængelige vandløb for at finde deres gydepladser. Forklaringen må være, at disse fisk, såvel som søtungerne, søger de steder, som giver afkommet de bedste muligheder for at vokse op.

Hvor stor præcision tungerne lægger for dagen, når det gælder at vælge de rigtige gydepladser, fremgår blandt andet af et mærkningsforsøg, som danske fiskeribiologer foretog for nogle år siden.

Man mærkede en del tunger i området ud for Hvide Sande, netop i den periode, hvor gydningen finder sted. I gydetiden det følgende år blev i alt 37 af de mærkede tunger genfanget. Af disse var ikke mindre end 27 fanget i et område med en radius på mindre end 5 sømil fra det sted, hvor de var fanget og mærket året før, og det til trods for, at gydeområdet langs Jyllands vestkyst har en udstrækning på henved 90 sømil.

Hvad enden til at finde frem til ganske bestemte områder, lader tungerne ikke ålene og laksene meget efter.

Og det er altså denne stedsans, som gør tungefiskeriet til en så væsentlig del af eksistensgrundlaget i Hvide Sande og Thorsminde.

Søtungefiskeriet sætter i sæsonen præg på en havn som Hvide Sande. Alle kender dagens priser og fangst, og alle krydser fingre for et godt fiskeri.

lige nord for Kanalen flytter sig kun ganske lidt i årets løb. De småvandrer, de foretager, er ikke retningsbestemte, og har åbenbart kun til hensigt at følge eller op-søge føde.

Længere nordpå, ved den hollandske og nordtyske kyst har tungerne et mere udviklet vandringsmønster. Om foråret og sommeren er de ved kysterne, men om efteråret trækker de op til 100 sømil vestpå, ud på dybere vand.

Går man yderligere et stykke mod nord, til Jyllands vestkyst, finder man vandrer over endnu større distancer. De tunger, der gyder her, søger åbenbart ind til kysten netop for at gyde, men i løbet af sommeren og efteråret trækker de et par hundrede sømil bort, ikke som de sydligere tunger mod

MODENYTT DE SELV SYR

Vi-mønster er ikke bare et mønster med god pasform og letforståelig beskrivelse. Vi-mønster er også *mode*. Det er modenyheder fra Europas modecentre oversat til hjemmesyning. Derfor har Vi-mønster skiftet navn til *vi modemønster*.

Sy noget godt og aktuelt efter *vi modemønster*, f. eks. den gengivne buksedragt med tunikalang jakke. Stoffet kan være crimplene, uld, bomuld eller – mere festligt – fløj. Vi modemønster 3031 findes i stør. 36-38-40-42, alle stør. i samme mønster.

Flere modeller finder De i *Vår mønstertidning*, der bestilles på samme måde som et *vi modemønster*, altså direkte fra Sverige. På Deres eget posthus indbetaler De d. kr. 6,25 + 50 øre til svensk porto for et *vi modemønster* eller d. kr. 5,75 + 50 øre til svensk porto for *Vår mønstertidning*. Indbetaling sker til postgiro 45 05 84, Kooperativa förbundet, avd. 446-15, Stockholm 15. Husk endelig at skrive nummeret på det ønskede *vi modemønster* såvel som Deres egen adresse tydeligt – helst med blokbogstaver.

vi · mode mönster

Stærk struktur- aktivitet

NÆSTEN alle brugsforeningers formænd har for nylig været til møde med formanden for FDBs bestyrelse, *Lars P. Jensen*. En landsomfattende tourné med møder, afholdt i FDBs centralafdelinger, blev en virkelig stor succes. Flere steder var de anmeldte mødedeltageres antal så stort, at FDB-formanden to gange i løbet af samme dag måtte gennem samme mødeprogram.

I sit oplæg til møderne gjorde *Lars P. Jensen* rede for, hvordan man i FDBs bestyrelse og repræsentantskab tænker sig at forberede overgangen til nye strukturformer i brugsforeningerne. Et planlægningsudvalg på højeste plan overvejer den bedste fremgangsmåde til etableringen af Danmarks Brugsforening samtidig med, at der i de enkelte central-

afdelingers områder skal arbejdes med lokale sammenlutningsproblemer.

På de samme møder gjorde kontorchef *Bøgh-Sørensen*, FBD, rede for udkast til nye mønstervedtægter for brugsforeningerne, mens kontorchef *Age Pedersen* orienterede om de nye former for FDBs oplysningstjeneste og dennes planer for det fremtidige arbejde.

Strukturproblemer vil også præge FDBs kredsmøder i dette forår, hvor ikke alene brugsforeningsformænd, men alle foreningernes bestyrelsesmedlemmer og uddelere deltager.

Til vinter går man så i gang med en mere detaljeret behandling af strukturproblemerne i distriktsmøder, der som regel vil komme til at omfatte en halv snes brugsforeninger i et lokalcenterområde – altså inden for en naturlig afgrænsning. Heri deltager foreningernes formænd og bestyrelsesmedlemmer samt uddelerne, og man venter sig meget af denne omhyggelige „gennemtygning“ af de lokale problemer.

FORHÅNDSCENSUR AF FORBRUGERUNDERSØGELSER?

Af og til offentliggør dagblade og ugeblade – i særlig grad forbrugerbladet *Tænk* – sammenlignende vareundersøgelser. Det er uden tvivl god forbrugervejledning, som familierne indgående studerer og drager nytte af i dagligdagen.

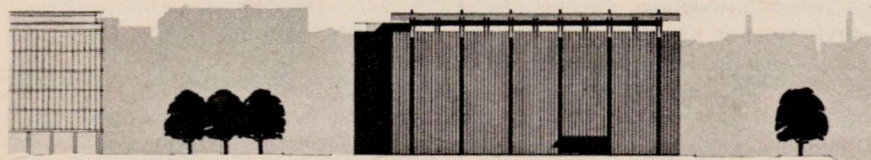
Varekritik, som på denne måde kommer frem, øver sikkert også indflydelse på fabrikterne, ikke mindst de, der er placeret i karakterskalaens nedre ende. Forbrugerundersøgelserne er nok ikke ligefrem populære i disse kredse. Dette kan bl. a. ses af, at formanden for Aarhus Salgs- og Reklameforening, direktør *Poul E. Svendsen* har fremført ønske om, at blade som foretager undersøgelser forelægger undersøgelsesresultaterne for fabrikkerne, så disse kan kommentere dem før offentliggørelse. Dette må næsten være det samme som et ønske om forhåndscensur, især da dir. Svendsen også tænker på en lovmæssig kontrol med undersøgel-

serne. Vi vil alvorligt håbe, at dir. Svendsen står alene med sin opfattelse. Trænger den igennem, risikerer man, at alle tænder på forhånd er trukket ud af denne form for forbrugervejledning.

I denne forbindelse er der grund til at komme ind på det faktum, at *Samvirke* ikke bringer sammenlignende vareundersøgelser. Vi må ikke! En dom for en del år siden – i anledning af, at bladet dengang havde bragt en liste med prissammenligninger – fastslog, at FDB som bladets faktiske udgiver og samtidig fabrikant af produkter herved havde overtrådt konkurrenceloven. Som følge heraf har vi hidtil været afskåret fra at bringe forbrugerundersøgelser.

Når en ny konkurrencelov er vedtaget af Folketinget, vil den blive grundigt studeret af vore jurister. Hvis der viser sig et lovligt grundlag, vil *Samvirke* naturligvis bringe forbrugerundersøgelser.

Mere fart på. Da *Samvirke* i efteråret fortalte om igangsættelsen af EDB-anlægget i FDBs hovedkontor, oplystes, at det elektroniske databehandlingssystem kunne udregne, opstille og renskrive et brugsforeningsregnskab på 90 sekunder (endog i flere eksemplarer). Men teknikerne var ikke tilfredse. Tempoet forekom dem tværtimod for langsomt. Nu er de nået til, at et brugsforeningsregnskab kan færdigbehandles på 45 sekunder! Hvorlænge mon det varer, før hastigheden igen fordobles?

Skitsetegning af det nye MLU hus, der skal ligge i det centrale København. I huset indrettes „kontorlandskaber“, meget store arbejdsrum, uden adskillende vægge. Herunder ses et smukt eksempel på et sådant „landskab“, hvor 300 funktionærer i en af den tyske fællesforenings afdelinger arbejder – i ét og samme lokale.

NYT STORBYGGERI TIL FDBS ARKITEKTER...

DER er sikkert mange, der forestiller sig, at FDBs arkitektkontor udelukkende beskæftiger sig med at tegne nye brugsforeningsbutikker, eller lave om og fikse op på de bestående o.s.v. Men det er ikke tilfældet. FDBs store stab af arkitekter gør sig stadig mere gældende også udenfor „huset“, bl. a. ved deltagelse i store konkurrenceprojekter.

Sidste „appelsin i turbanen“ faldt forleden, da FDBs arkitektkontor sejrede i konkurrencen om tegningen af et nyt kontor-kompleks til Mejeriernes og Landbrugets Ulykkesforsikring (MLU).

MLU byggede for ikke ret mange år siden et nyt hovedsæde i Vester Farimagsgade. Men selskabet har i de senere år udviklet sig så stærkt, at man allerede forlængst er kommet i bekneb for mere plads. Og til den ende skal der nu opføres et nyt, stort kompleks. Det skal ligge på bredden af Sct. Jørgens sø, på den såkaldte Filtergrund mellem Kampmannsgade, Nyropsgade og Vestersgade.

„ELEKTRONHJERNE-TRUSTEN“

MANGLER PLADS

DA man i sin tid planlagde FDBs nye hovedkvarter i Albertslund, blev der afsat, hvad man dengang måtte anse for rimelig plads til det kommende EDB-anlæg. Anlægget blev installeret og taget i brug i fjor, men også her har udviklingen vist sig at galoppere hurtigere, end man kunne forudse. Der er simpelt hen ikke længere albuerum nok til „elektronhjerne-trusten“.

Derfor har FDBs ledelse besluttet at lade opføre en selvstændig EDB-bygning vinkelret på hovedkontorets sydende, og udgravninger samt andet forberedende arbejde er nu i fuld gang.

At opføre et EDB-hus er ikke så lige-til. Der stilles meget store krav til rummenes klimatisering, fordi temperatur og fugtighedsgrad skal holdes på et fint afbalanceret niveau. Og gulvene skal være optagelige af hensyn til de mange ledninger og kabler, der fører til og fra de kostbare maskiner.

Den nye bygning opføres i to etager, d.v.s. et parterre og et stueplan. Der bliver ialt 1115 kvm. gulvareal, og investeringsudgiften beløber sig til 3,2 mill. kr. Om alt går vel skulle indflytningen kunne starte 1. oktober, og komplekset ventes færdigt inden årets udgang.

Kontorlandskaber

I FDB-arkitekternes vinder-projekt er der disponeret med en hovedbygning mod Kampmannsgade, der skæres ind i en sidefløj mod Nyropsgade. Forslaget roses meget for den dygtige måde, hvorpå man har løst de funktionsmæssige og konstruktive krav.

Det er navnlig i husets indre opbygning og indretning, man skal søge de interessante nyheder. Der er nemlig taget hensyn til, at etagerne kan udnyttes enten på traditionel vis eller som „kontorlandskaber“, d.v.s. med mange medarbejdere placeret i samme, store lokale. Det sidste er en kontortype, som vinder mere og mere indpas rundt om i verden.

Konstruktivt er der også taget vidtgående hensyn til fremføringen af installationer af kontormaskiner og indretning af arbejdsgrupper. En anden ting, der har vundet bygherrerens anerkendelse, er den måde, hvorpå vinderforslaget har løst spørgsmålet om det bedst mulige arbejdsklima. Man er ikke i tvivl om, at der i det nye MLU-hus vil blive skabt et venligt og behageligt miljø til fremme af den almene trivsel.

Der er på flere måder tale om et bemærkelsesværdigt projekt, og komplekset vil utvivlsomt vække en ikke ringe opsigt, når det engang står færdigt. Det skulle efter planen blive i løbet af 1971.

næste gang....

Reform med større sugeevne og indbygget sikkerhed.

Reform

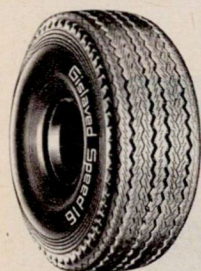
— det bedste bind

Det er helt sikkert! Reform har større sugeevne og en ganske tynd indvendig plasthinde der helt hindrer gennemvædning. Det er også effektivt deodoriserende.

Reform er på een gang blødt som det fineste vat og fast. Fast så det også sidder fast — så det hverken ses eller mærkes — i V-form skabt til de mest kræse krav til velvære og komfort. Husk Reform . . . næste gang!

Vi må håbe, politiet ikke kommer; jeg kører over 90 nu...!

**MERE
SIKKER
MED NYE**

Gislaved

Kvalitetsdæk til næsten alle biler, for eksempel:

Størrelse	til f. eks.	alm. type	sl. løse
5,90 x 13	Record m. flere	93,00	106,00
6,40 x 13	Zephyr/Zodiac	106,00	116,00
5,60 x 15	VW 1200-1300	99,00	113,00
5,90 x 15	Volvo 544	106,00	121,00
165 S 15	Volvo Amazone		139,00

- og så får De endda dividende

GISLAVED DÆK I BRUGEN

Er Deres køkken et museum?

Nej vel? Der er selvfølgelig ikke andet end det, der skal være, ikke sandt? Ja, undskyld, men vi hørte forleden om en husmor, der havde fået et nyt sæt kasseroller, og derfor var nødt til at rydde op. Hvad der kom frem? Vi nævner bare lidt af det:

57 målebægre, 133 spillekort, en masse mærkelige mønter og små flag fra mange lande... alt sammen fra vaskemidler. Hun havde prøvet det hele! For sæt man vandt! Men hun er blevet klogere. Nu sparer hun mindst 4 kr., hver gang hun køber en kæmpepose „Snevit“ — uden lotteri — („Snevit Extra“ eller det lavtskummende „Snevit Maskinvask“ til maskinen). Godt vaskepulver for alle penge. Og det er jo en pæn sum ind i kassen året rundt!

DEN 5. december 1664 forliste det engelske skib Menay ved Pas de Calais. Af dets 81 ombordværende blev kun reddet en mand ved navn *Hugh Williams*.

Den 5. december 1785 strandede en skonnert ved øen Man. Der var 60 mennesker om bord, og de druknede alle — med undtagelse af en mand ved navn *Hugh Williams*.

5. august 1820 stødte et fragtskib på Themsen sammen med en udflugtsbåd, hvis fleste passagerer var børn. Kun en dreng kom levende i land, han hed *Hugh Williams*.

19. august 1889 forliste en kuldampers fra Leeds. Besætningen omkom på nær to mænd; det var onkel og nevø og begge døbt — *Hugh Williams*!

Besyderlige sammentræf, et mærkeligt spil af tilfældigheder, vil de fleste sige. Andre ser måske noget skæbnebestemt i en sådan kæde af gådefulde hændelser.

Den 8. august 1962 stod en ung dansk pige *Karen Bach* på agterdækket af Englands-rutebåden „Parkeston“, da en ube-

skæbnens tunge vingesus, og der kan være meget andet end ulykker og død med i spillet. Der er heldigvis også kuriøse eller morsomme tilfældigheder.

En forretningsmand måtte på grund af sygdom afskedige sin dygtige ekspeditrice, som hed *Elisabeth Weiss*. Kort efter lå i morgenposten et brev med hendes karakteristiske håndskrift og undertegnet *Elisabeth Weiss*. Hun søgte om den ledige stilling! Det viste sig, at brevet var fra en helt anden kvinde, der hed det samme og også var ekspeditrice. Hun boede tilmed i samme bydel, og de to damers håndskrift lignede som nævnt hinanden til forveksling.

Mere uudgrundelige er de tilfælde, hvor digteres fantasifigurer viser sig at eksistere i det virkelige liv. Franskmanden *Jacques de Lacretelle's* bestseller *Silbermann* udkom 1922, og kort efter fik han brev fra en herr *Silbermann* i Rumænien, hvis livsskæbne til mindste detaljer havde været som romanens hovedperson. Litteraturhistorien kender adskillige af den slags besynderlige tilfælde. Forfattere har fået sagsan-

Sælsonne SAMME

Tilfældighedernes mærkelige spil kan undertiden blive så mærkeligt, at nogle mener at se noget skæbnebestemt i kæden af hændelser. V. J. Brøndegaard har her samlet et udvalg af sælsomme sammentræf — tragiske, pudsige og kuriøse imellem hinanden.

regnelig kæmpebølge væltede ind over skibet og rev hende med sig. Samme dato 21 år forinden var hendes far omkommet, da et britisk fly bombarderede et svensk skib i Kalundborg Fjord.

De fleste mennesker har haft en eller anden oplevelse, hvor tilfældet på afgørende måde kom dem til hjælp — eller omvendt spillede dem et slemt puds. Tit er det sådan, at en tilfældig hændelse, som vi først synes er en ulykke, senere viser sig at være til vor gavn.

Filosofferne har altid været uenige om den mulige sammenhæng mellem tilfældet og skæbnen. *Schopenhauer* mente, at alt hvad sker, fra det største til det mindste, sker af nødvendighed, *Lessing*: ordet tilfældighed er gudsbespotteligt, der findes intet tilfældigt under solen, medens *Herder* skrev: På samme måde som tiden er noget guddommeligt og derfor ufatteligt, er tilfældet en guddommelig styrelse, som på en eller anden måde, der ikke altid erkendes med det samme, fører sig harmonisk ind i menneskenes tilværelse.

Set fra den synsvinkel behøver vi altså ikke at frygte de ulykkelige tilfælde ... så lidt som vi tør stole på de lykkelige.

Tilfældet bestemmer mangfoldige ting, men det er langfra altid, at vi mærker

læg på halsen, fordi deres romanfigurer havde nøjagtige pendanter, som følte deres intimeste privatliv udleveret til offentlig beskuelse — mennesker og skæbner, som de pågældende forfattere ikke havde mindste kendskab til, da de skrev bøgerne.

„Magiske“ datoer

Foruden med navne leger tilfældet også gerne med datoer og tal.

Benjamino Gigli og *Lauritz Melchior*, to af vort århundredes største tenorsangere og Wagner-fortolkere, fødtes begge den 20. marts 1890.

Et fransk leksikon-tidsskrift omtaler i juli-nummeret 1784 et 111-årigt ægtepar, som døde på en og samme dag. Mand og kone var begge født den 1. april 1673, blev viet 1. april 1693, fik deres første barn 1. april 1694, det andet 1. april 1695, det tredje 1. april 1696 og det fjerde 1. april 1723. Man kan nok sige, at tilfældet eller skæbnen legede april med denne familie.

Marts måned og især den 20. marts spillede afgørende roller i Napoleon Bonapartes liv. Seks af hans marskaller og ikke færre end 48 generalers navne begyndte med M. Tallet 13 går atter og atter igen i Richard Wagners tilværelse: han fødtes 13.

februar, skrev tretten operaer, var landflygtig i 13 år o. s. v.

Man kan selvfølgelig indvende, at der mellem millioner af menneskeskæbner altid vil kunne findes nogle få, som giver den slags talskemaer. Men det gør dem i og for sig ikke mindre besynderlige. En dansk kvinde blev forlovet og gift den 22. i en måned. Efter 22 ugers ægteskab døde hun af blindtarmsbetændelse, 22 år og 22 dage gammel, og blev begravet den 22. oktober. Faderen døde 22. maj 1922, samme dato var hans mors og et barnebarns fødselsdag. Den unge kones mor døde den 11. 2. 1922, hvilket næsten er et skæbnens regnestykke: $11 \times 2 = 22$.

I et kasino i Campione (Italien) standse roulette's kugle for et par år siden seks gange i træk ud for nummer 21. Ingen spillede på tallet – var det sket, havde vedkommende „sprængt banken“.

En serie tilfældigheder? Matematikeren vil svare med et klart nej. Hans sandsynlighedsberegning viser, at kuglen efter 67.343.957 spil igen vil opføre sig så mærkværdigt. Det samme gælder de uhyre

ENTRÆF

sjældne tilfælde, hvor deltagerne i et kortspil alle får ens kulør. Men der går så lang tid imellem, at det fuldtud berettiger mange spilleres tro på held og uheld.

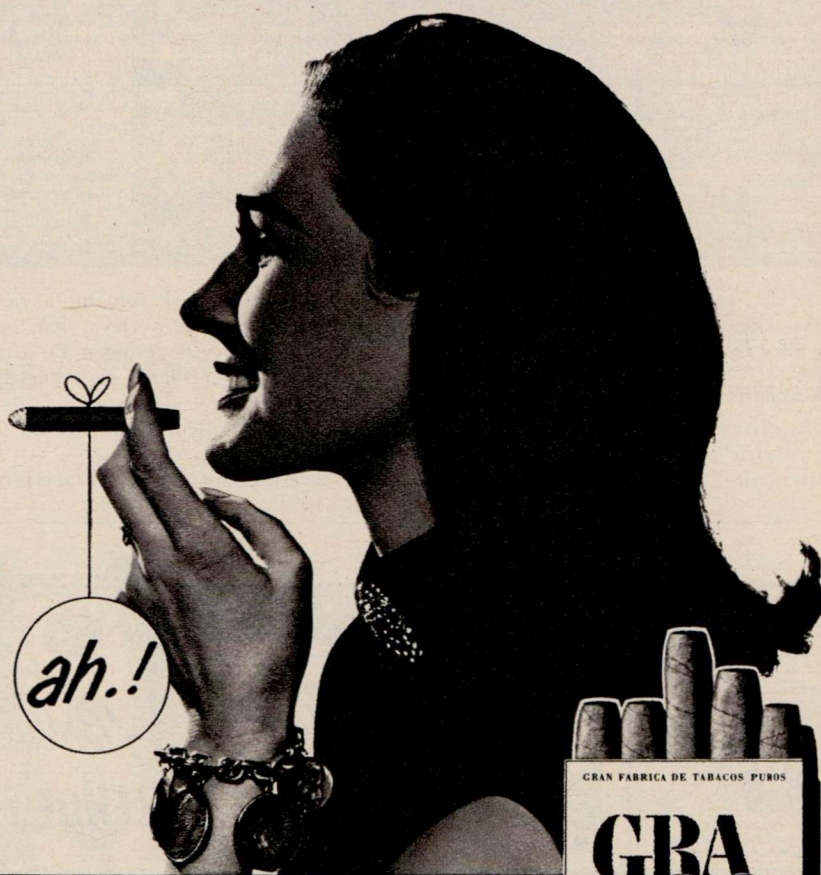
Hvor drilagtigt tilfældet kan være, fik dyrskuekomiteen i en dansk købstad at føle i 1935. Den maskine, som trykkede lodsedlerne på en bil, svigtede en enkelt gang og anbragte det samme nummer på to sedler. Det var – vindernummeret, og dyrskuet måtte udlevere to vogne!

Utallige gange kom tilfældet videnskab og teknik til hjælp. *Alexander Fleming* fik tilfældigt øje på en „dødszone“ i en bakteriekultur, som skulle kasseres – og kom på sporet af penicillinet. *Newton* så et faldende æble og begyndte at formulere tyngdeloven. *Ørsted*s tilfældige håndbevægelse førte til opdagelsen af elektromagnetismen. Om disse og mange andre sammentræf må dog siges, at de kun blev heldige, fordi „vidnerne“ var i stand til at erkende deres betydning – ligesom spilleren, der tilfældigt fik gode kort på hånden, kun vinder, fordi han ud fra sin erfaring kan se, at de er gode.

Talrige er også de tilfælde, som reddede menneskeliv – eller omvendt blev årsag til katastrofer. En pludselig sygdom, indsky-

Fortsættes side 18.

Det er den med de gode java- tobakker

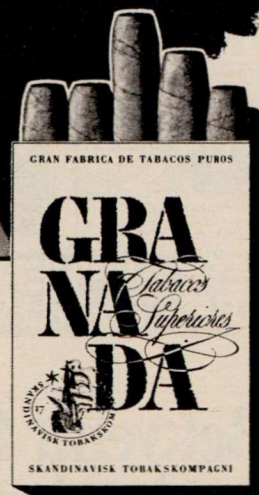

Granada er en cerut i meget høj kvalitet, blandt andet med stort indhold af fine java-tobakker.

Gennem moderne fremstillings-
teknik er det muligt
at sælge Granada meget billigt

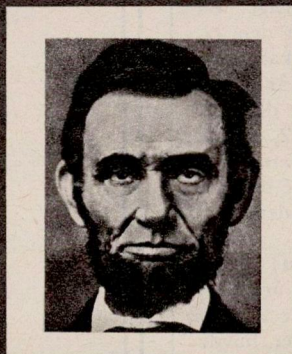
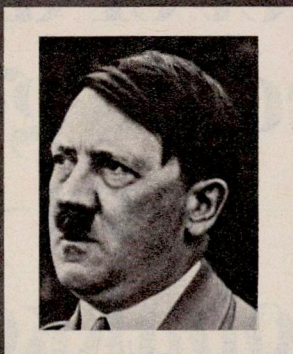
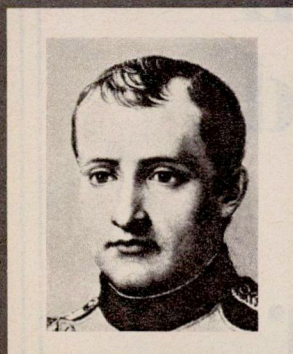
GRANADA

ah...!

NÅR HISTORIEN „GENTAGER SIG“

Er det rigtig, at „historien gentager sig“? Eller kan der altid findes ligheder mellem to hændelsesforløb, blot man leder længe nok? Tilfældet eller skæbnen? – Her er to verdenshistoriske eksempler, der unægteligt giver grund til at stille spørgsmålene:

1789 udbrød den franske revolution og 129 år efter revolutionen i Tyskland.

1804 udnævnte Napoleon sig selv til kejser, og 129 år efter lod Hitler sig hyldes som „fører og rigskansler“.

1809 holdt Napoleon og 129 år efter Hitler sit indtog i Wien.

1812 stod Napoleon og 129 år efter Hitler foran Moskva, hvorefter begge blev slået ud af en usædvanlig hård vinter.

1812 led Napoleon sit afgørende nederlag i „folkeslaget“ ved Leipzig, og 129 år efter hentede Hitler sit ved Stalingrad.

1816 sad Napoleon som livsfange på St. Helena, og 129 år efter begik Hitler selvmord.

Præsidenterne Abraham Lincoln og John F. Kennedy var begge stærkt engageret i kampen for borgerrettighederne.

Lincoln blev valgt i 1860 og Kennedy 100 år efter.

Begge blev myrdet en fredag, mens konerne sad ved deres side.

Begge efterfølgere hed Johnson, var fra sydstatene og demokrater.

Andrew Johnson var født i 1808, og Lyndon B. Johnson fødtes 1908, 100 år efter.

Lincolns morder Booth blev født 1839, Kennedys (formodede) morder, Oswald, 1939, 100 år efter.

Både Booth og Oswald blev skudt, før der kunne holdes rettergang over dem.

Begge drab er aldrig blevet fuldt opklaret.

Lincolns sekretær, som hed Kennedy, frarådede præsidenten at gå i teatret den aften attentatet fandt sted. Kennedys sekretær rådede ham til ikke at rejse til Dallas. Hans navn var – Lincoln.

delse eller misforståelse bevirker, at et menneske ikke som planlagt tager med et skib, tog eller fly, der forulykker.

„Skæbnens ironi“

Handlingsbeslægtet med gruppen „tragiske tilfælde“ er det, vi plejer at kalde skæbnens ironi.

En 62-årig dansk sømand havde under første verdenskrig overlevet fem og under den anden to torpederinger. En aften i august 1957 gik han langs en havnekaj i London, snublede over en trappe, faldt ned på en pram og trillede bevidstløs ud i vandet og druknede.

Flyverløjtnant *Malcolm Davis* blev under

„blitzen“ mod London skudt ned seks gange, men slap hver gang som ved et mirakel fra det med livet i behold. En morgen i 1955 fandt man ham død – han var i søvne faldet ud af sengen og så uheldigt, at han brækkede halsen.

Jo mere man beskæftiger sig med tilfældet, desto mere kommer det til at ligne – nissen. Tilfældet har både magt og mystik, dets luner er uberegnelige, altid nye, som nissen stifter det ofte ballade og laver narrestreger. Med overraskelser og drillerier vil det tilsyneladende gøre opmærksom på sig selv.

Mon ikke fortidens tro på nisser, dømoners og ånders spil for en stor del skyldtes uforklarlige tilfældigheder?

Mange mennesker, der føler sig ramt af en hård skæbne, af dens ironi, luner og leg med tilfældigheder, erklærer som *Frederik den Store* bittert, at jo ældre jeg bliver, desto mere føler jeg mig overbevist om, at *Hans hellige majestæt Tilfældet* bestemmer godt tre fjerdedele af alt, hvad sker i dette elendige univers.

Men lad os betænke, at vore sanser kun opfatter en meget lille del af virkeligheden. Vi evner endnu kun at løfte en lille flig af det forhæng, som skjuler livets største gåder.

Den lovmæssighed eller balance, som vi har hørt gælder døde tings opførsel, må sikkert også gælde de levende. Det „tilfældige“ er rimeligvis slet ikke så tilfældigt endda, men kan være „sporskifter“ i tilværelsens køreplan. Når vi kalder det mærkelige sammentræf er det blot, fordi vi ikke kender den fremtid, der er tiltænkt os.

Som *Otto Gelsted* skrev: – Der er en lægedom for alt, som sker; der er en lige-vægt, du ikke ser.

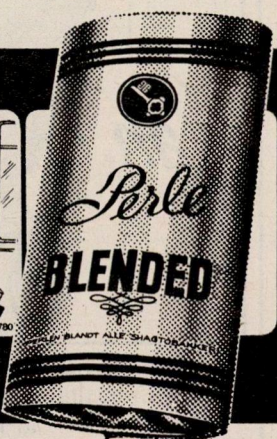
Vort liv er en kæde af heldige og uheldige, gode og onde oplevelser. Men i det lange løb vil de opveje hinanden. Tænk på det næste gang, skosnøren knækker!

V. J. Brøndegaard.

PERLE * HUMØR

PERLE I PIBEN GI'R | KR: 4.75
PERLE * HUMØR BLENDED

Bekvemmt fodtøj, der holder

smarte sorte lærredssko i alle størrelser. Med kraftige gummisåler, lang snøre og blød indlægssål. Læg mærke til de fordelagtige priser:

Str. 24-30	kr. 9,00
» 31-35	» 10,50
» 36-41	» 11,50
» 42-46	» 12,85

- og så får De endda dividende

BRUGSEN

Storvasken er gået ind i enzymtiden

STORVASKEN er ved at gå ind i en ny periode, enzymtiden. Enzymer har kemien kendt i mange år, men det er kun et kort åremål, de bioaktive enzymer, der nedbryder alle æggehvideholdige stoffer, har været anvendt i vaskemiddelindustrien. De holdt deres indtog i iblødsætningsmidler og klatvaskemidler som f.eks. Biotex. I dag er de fleste store vaskemiddelkoncerner travlt optaget af at eksperimentere og producere vaskemidler med enzymer.

Naturligvis har det også beskæftiget både kemien og industrien hvilke muligheder der var for at kombinere de snavsopløsende enzymer med med perborat, som bl. a. har en blegende effekt. Det støder imidlertid på vanskeligheder med hensyn til de temperaturer, de to arter kemikalier arbejder bedst under. Enzymer kan opvarmes op til 70 grader, mens perborat begynder at fungere ved ca. 50 grader og fort-

sætter med større effektivitet, indtil man når de 100 grader. At nedbringe det temperaturområde, hvor enzymer og perborat begge arbejder, til det færrest mulige antal grader, er det problem, der har optaget den tekniske forskning hos Blumøller i Odense mest, inden man lancerede det ny storvaskemiddel Job.

Resultatet er blevet, at man på grund af den kemiske sammensætning af vaskemidlet til storvask skal bruge noget mere til forvask end til klarvasken. Det er de to programmer, som så godt som alle automatiske vaskemaskiner programmerer ind. Enzymerne skulle da have mulighed for i størst udstrækning at fjerne pletter, løsne snavset, som i klatvasken ved den høje temperatur kan nøjes med

mindre tilsætning af vaskemidlet, fordi perboratet, der giver hvidheden, her arbejder med fuld effektivitet. Det er omvendt af den sædvanlige dosering. Snævset bliver fjernet ved den skånsomme temperatur op til ca. 60 grader af enzymerne, og man skulle dermed undgå at komme til at koge det ind i tøjet og dermed blive fri for det grå stive tøj. Perboratets større effektivitet på det rene tøj skal også give strygetøj, der er lettere og blødere at have med at gøre.

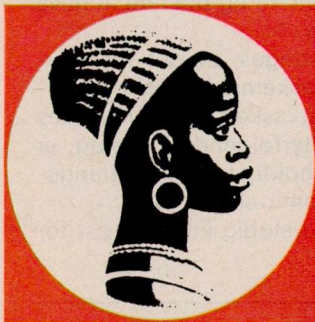
Det understreges, at det ny selv-virkende vaskemiddel er til storvask. Til klatvasken, der kun vaskes op uden efterfølgende kogning, er det enzymholdige iblødsætningsmiddel at foretrække.

JOB kan foreløbig kun fås øst for Storebælt.

igen et kvalitetsprodukt fra BLUMØLLER

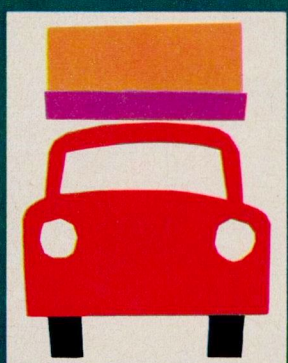
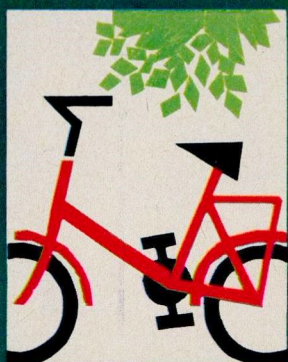
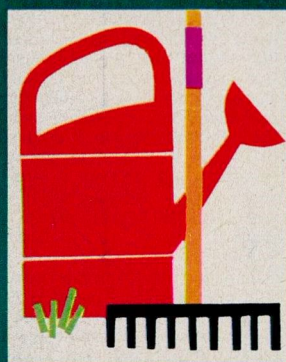

CIRKEL KAFFE i smag med tiden -fås i 4 top-kvaliteter...

Vælg Cirkel kaffe, når det er kvalitet og smag, De søger – og gør som 1 million danske kaffekendere: gå efter den datomærkede Cirkel kaffe i de 4 forskellige konstante top-kvaliteter: Luxus Cirkel i vac-dåse samt Blå, Hvid og Rød Cirkel. Der er nettovægt i poser og dåser, så De betaler kun for, hvad De får!

HB & BRUGSEN

a

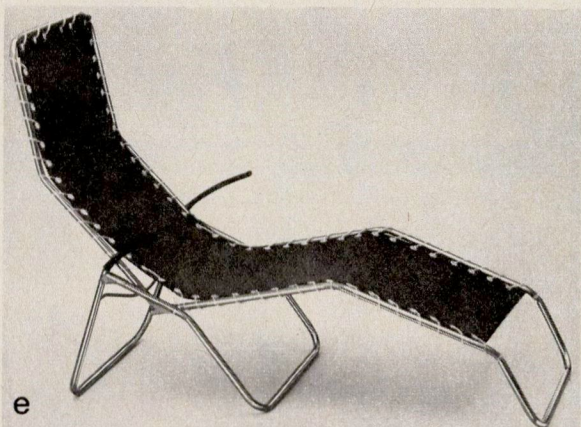
b

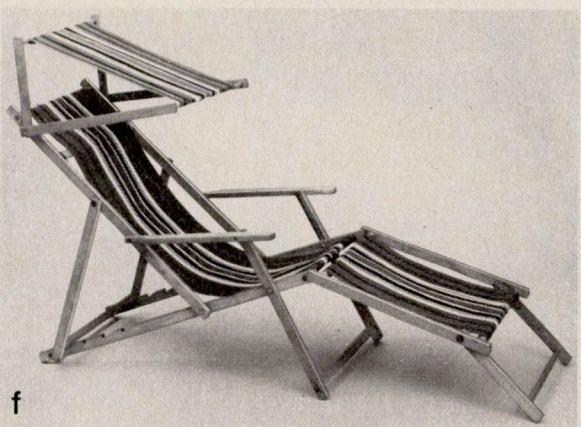
c

d

e

f

a. 23 76 83, blå, 23 76 84, rød, klapstol med ensf. bomuldsbetræk. Cromatiseret stålørersstel m. træarm læn. Sædehøjde 39 cm, bredde 48 cm kr. 31,00
b. 23 76 50, blå, 23 76 51, røde snore. Stabelstol med massive plastsnore. Rustbehandlet, hvidlak. stålørersstel. Sædehøjde 44 cm, br. 45 cm kr. 24,75
c. 23 76 73, blå, 23 76 74, rød, sammenkl. campingstol m. rustbeskyttet stålørersstel og ensf. indanthrenfarvet bomuldsbetræk. Spiralfjedre i sædet. Sædeh. 42 cm, br. 48 cm kr. 19,85
d. 23 78 71, Universalhynde i polyether m. mønstret bomuldsbetræk, 42x42x3 cm. Ideel sæde- og ryghynde, især til stole 23 76 73 og 23 76 74 kr. 6,85
e. 21 81 07, blå, 23 81 08, rødt betræk. „Siesta“ liggestol m. sølvgråt ovnlakeret stålørersstel m. ravdugsbetræk ... kr. 59,75
f. 23 81 59. Liggestol med oliebehandlet bøgetræsstel og betræk af stribet bomuld. Uden baldakin og fodstykke kr. 22,75
23 81 69, tilsv. baldakin kr. 8,75
23 81 79, tilsv. fodstykke kr. 9,50
g. 23 79 04, blå, 23 79 05, rød. Hængesofa m. arm læn, sæde- og ryghynder i ensf. markisestof, polstret m. polyetherskum. Blåt el. rødt PVC-plasttag med hvide fryns. Ryg og sæde har fjederbund, og ryglænet kan slås ned, så sofaen kan anvendes som dobbeltseng. Hvidt rilsanbehandlet (rustbeskyt.) stålørersstel. Sædehyndens længde 180 cm, br. 50 cm kr. 375,00
23 79 06 S, blå, 23 79 07 S, røde, ensf. sidesøjle i PVC-plast. Til hængesofa 23 79 04/05. Sæt à 2 stk. kr. 13,75
h. 23 81 55, campingpude i skumnylon, str. 40x31 cm. Mønstret vistrabetræk kr. 6,25
i. 23 76 10. Stabelstol m. slagfast, hvid rilsanbehandlet (rustbesk.) stålørersstel og hvide plast-hulsnore. Sædehøjde 44 cm og -bredde 44 cm. kr. 39,75
23 76 11, sædehynde, 23 76 12, ryghynde, til stol nr. 23 76 10. Polstrede, vendbare hynder m. ensf. bomuldsbetræk rødt/blåt. Stk. kr. 12,00
j. 23 77 13. Havebord – se side 4. k. 23 75 03, „Florida“-havegrill på aftagelige, rød lak. ben. Sort ovnlak. beholder m. rød læskærm og forkr. rist. Diam. 40 cm, højde 75 cm. 1 drejespid og 2 grillspid samt vej. kr. 61,85
l. 23 76 85, blå, 23 76 86, røde gjorde. Sammenkl. armstol m. hærdet aluminiumsstel. Nylon-gjorde i sæde og ryg. Sædehøjde 41 cm, br. 47 cm .. 45,00
23 76 87, blå, 23 76 88, rød. Polyetherskumhynder, sæde og ryg. Til 23 76 85 og 86. Sæt kr. 18,50
m. 23 81 10, liggestol m. aluminiumsstel. Blå nylongjorde i sæde, ryg og fodstykke. Indstillelig ryg og aftageligt fodstykke. Sædebr. 48 cm ... kr. 81,00
23 81 11, polyetherskumhynder m. storblomstret bomuld/ensf. plastbetræk. Passer som ryg-, sæde- og fodhynde til nr. 23 81 10. Pr. sæt kr. 39,90
n. 23 89 08. Sol-ur i grønpatineret jern. Kobberskala og messingpil. Bæres af en „Apollo“ i letmetal. Diam. 40 cm kr. 87,50
Nr. 50, betonsokkel til sol-uret, højde ca. 58 cm kr. 101,25

g

h

i

j

k

l

m

n

23 77 12, havebord med plade af oliebehandlet Burma-teaklister, str. 60×90 cm. Sammenklappelige 19 mm ben med hvid ovnlakering. Højde 64 cm kr. 48,50
23 77 13, havebord som 23 77 12, men med plade-størrelse 70×108 cm og 22 mm ben kr. 72,00

23 76 07, en behagelig sammenklappelig hvilestol med blåt, polyetherpolstret plastbetræk, påsat m. kraftig plasticsnor. Hvidlakeret stålørersstel og tryk-imprægnerede træ-armlæn. Sædehøjde 40 cm, bredde 44 cm kr. 66,50
23 78 62, blå, 23 78 63, rød. Praktisk vendbar dug, faconsyet til runde borde med diameter 100 cm. Kraftig PVC-plast ensfarvet/rosemønstret. Hvide frynser kr. 18,50

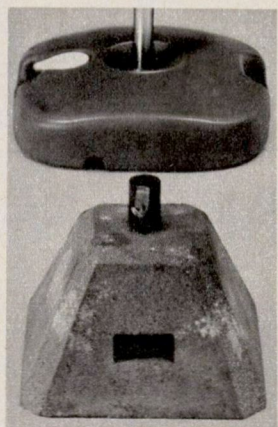
Elegante, trykimprægnerede havemøbler i udsøgt fyrretræ. Smukke, tidssvarende og holdbare. Havestol nr. 90, uden hynder, sædehøjde 42 cm, bredde 50 cm kr. 99,75

Havestol nr. 91, med hynder, sædehøjde 42 cm, bredde 50 cm kr. 116,50
Havebord nr. 96, 125×70 cm kr. 139,75
Bænk nr. 94, 125×31 cm kr. 77,75

23 77 19. Et meget smukt have-bord med plade i oliebehandlet teak. Sammenklappelige 19 mm ben m. slagfast epoxy-lakering. Diameter 100 cm, bordhøjde 64 cm kr. 99,85

23 77 41. „Peacock“armstolen har faconformede, oliebehand-lede teaklister i sæde og ryg. Hvidt epoxy-lakeret (slagfast) stålørersstel. Sædehøjde 37 cm, bredde 45 cm kr. 64,75

23 82 29, parasolfod i plast, til parasolstokke indtil 34 mm i diameter kr. 29,75
23 82 37. Stabil parasolfod i ce-ment, til parasolstokke indtil 40 mm i diam. Vægt 34 kg kr. 15,50

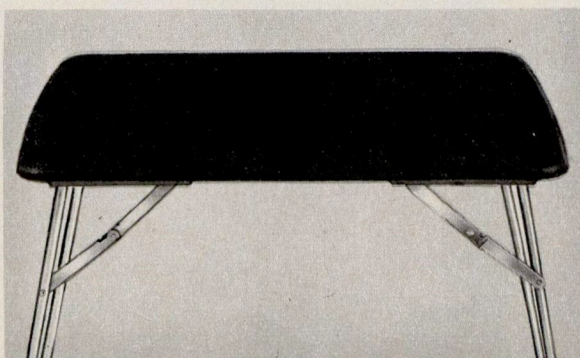

75. Elegante terrasse- og altankasser i hvid, rillet skumplast. Størrelse 75×19×14 cm **kr. 11,90**
 100. Størrelse 100×19×14 cm **kr. 14,95**
 23 77 38, altan- og campingbord med hammerlakeret, stålblå, vejrbestandig kunststofplade. Det sammenklappelige stel og kantlisten er af aluminium. Bordplade 85×58, højde 63 cm **kr. 61,00**

23 75 02, let havegrill, sort med forkromet rist og drejespid. Aftagelige, rødakerede ben. Diam 31,5 cm, højde 45 cm **kr. 41,50**
 23 76 73, blåt, 23 76 74, rødt betræk. Sammenkl. campingstol. Cromatiseret rustbeskyttet stålørers-stel m. hvide plastarmen og ensf. indanthrenfarvet bomuldsstof. Spiralfjedre i sædet .. **kr. 19,85**

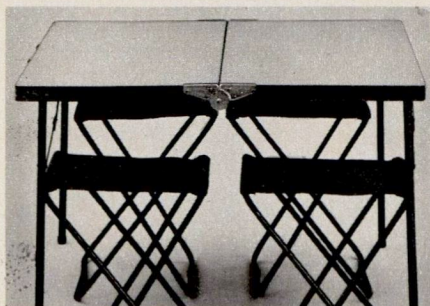

37 03 01, blomsterkumme i hvid skumplast. Til terrasser og lign. Diameter 40 cm, højde 22 cm. Pris **kr. 14,95**

23 77 52. Sammenklappeligt campingbord med blå, vejrbestandig „Werzalit“plade, størr. 50×60 cm. Cromatiseret stålørersstel.

Bordhøjde 57 cm. Et solidt campingbord, der kun fylder lidt i sammenklappet stand **kr. 27,50**

23 77 29, dette autosæt har bordplade af gråt plast-laminat, lige til at tørre af. Benene, der er boltet fast til bordpladen, er grå ovnlakerede, og udslået måler bordet 91×69 cm, højde 59 cm. Incl. 4 taburetter med kraftigt blåt liggestolestof **kr. 89,85**

23 77 28, autosæt med 4 taburetter. Bordet har plade af 4 mm bøgefinér og grå ovnlakerede ben. Udslået 91×69 cm, højde 59 cm. 4 taburetter med kraftigt blåt liggestolestof **kr. 72,50**
 23 77 32, ekstra taburetter med blåt liggestolestof, til autosæt nr. 23 77 28 og 23 77 29. Pr. stk. **kr. 9,50**

- a. 23 82 06, blå, 23 82 07, rød. Stor, ensfarvet parasol med indanthrenfarvet skærm i kraftigt bomuld. Hvidlakeret metalstok med patentknæk. Diam. 180 cm kr. 98,00
- b. 23 82 03, have- og altanparasol med blå og hvide felter i kraftigt, indanthrenfarvet bomuld. Hvide frynser. Hvidlakeret metalstok med patentknæk. Diam. 150 cm kr. 81,00
- c. 23 82 10, blå, 23 82 11, rød. Haveparasol med ensfarvet overside og blomstret underside, i kraftigt PVC-plastic. Hvidlakeret metalstok med patentknæk. Diam. 180 cm kr. 98,00
- d. 23 82 08. Mønstret, stor luksusparasol med 8-delt skærm i indanthrenfarvet, drillvævet bomuld med hvide frynser. Hvidlakeret metalstok med patentknæk. Diam. 180 cm. Pris kr. 124,00
- e. 23 82 04, lidt mindre have- og altanparasol også med mønstret bomuldsstof. Diam. 150 cm .. kr. 83,00
- f. 23 81 94, kombineret camping- og bordparasol med 8-delt skærm i indanthrenfarvet bomuld, rød- og blåblomstret. Hvidlakeret metalstok og 2 forlængerstokke til placering på jorden. Diam. 120 cm .. kr. 29,85
- g. 23 81 95, cromatiseret bordklæmme, passer til parasol nr. 23 81 94. Pris kr. 9,50

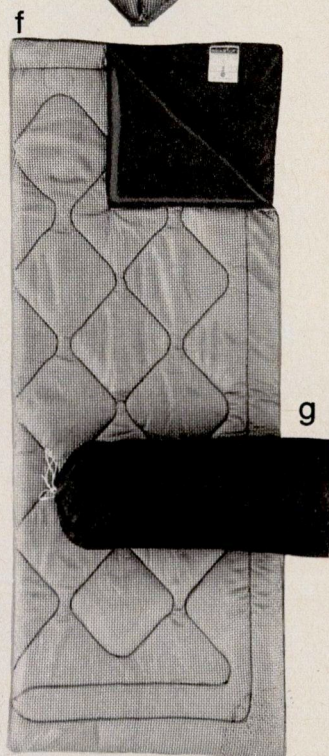
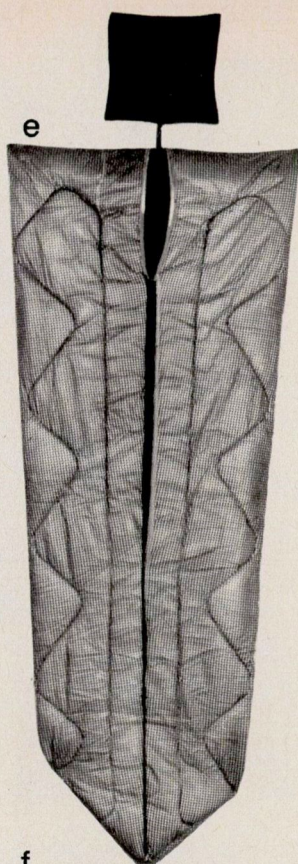
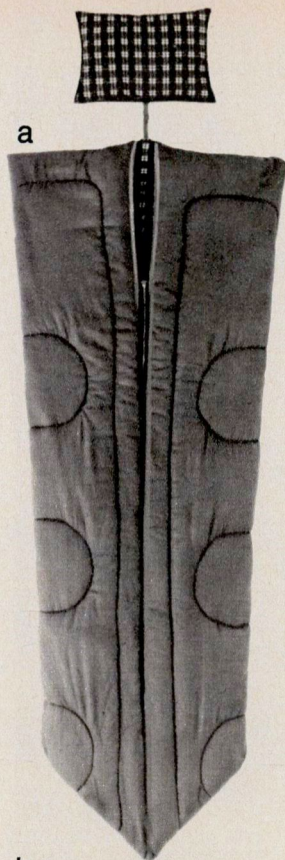
a. 23 80 52, 2-fløjet strandsejl i kraftig indanthrenfarvet gul, imprægneret bomuld med 3 galvanisk forzinkede stokke til direkte anbringelse i sandet uden brug af barduner og støtte. Total længde 300 cm, højde 70 cm **kr. 31,50**
 b. 23 81 20, camping- og picnickynde i polyether,

betrukket med mønstret bomuld/ensfarvet plast. Sammenklappelig, med bærehank. Str. opslået 190×55×2 cm, sammenklap. 48×55 cm **kr. 21,50**
 c. 23 76 90, strandstol, let at transportere, stribet liggestolestof i ryggen. Sammenkl.; sædehøjde 25 cm, bredde 36 cm **kr. 11,50**

a. 23 80 50, 3-fløjet læsejl i kraftig, indanthrenfarvet gul, imprægneret bomuld, 4 stk. 2-delte galvanisk forzinkede stålør. Total længde 500 cm, højde ca. 140 cm. Inkl. 6 barduner, bardunstrammere og teltplokke **kr. 66,50**
 b. 23 80 54, overligger til læsejl nr. 23 80 50. 2 stk. à 150 cm og 1 stk. 200 cm. Pr. sæt **kr. 27,50**

c. 23 80 55, jordspyd til do. Forhindrer væltning ved kraftig blæst. Pose med 4 stk. **kr. 15,50**
 d. 23 81 22, camping- og strandhynde i polyether, med betræk af vaskbar, ensfarvet frotté på oversiden og ternet bomuld på undersiden. Sammenklappelig med bærehank og elastik. Str. udsået 172×57×2 cm, sammenkl. 43×57 cm .. **kr. 39,00**

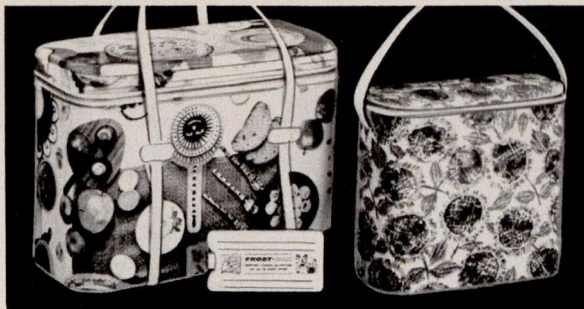
a. 23 81 39, sovepose i fordelagtig prisklasse, betrukket m/grøn rayon udv./mønstreret bomuld indvendig. Stoppet med ren ny krøluld. Str. 185×75 cm, 60 cm lynlås. VDN-deklareret kr. 41,50
b. 23 81 45, elaston/macryl-stoppet tæppepose med mønstreret bomuldsbetræk udv./grøn rayon indvendig. VDN-deklareret. Str. 205×155 cm kr. 67,00
c. 23 81 36, lun sovepose i størr. 190×80 cm med 80 cm lynlås.

Grøn rayon udv., gul rayon indvendig, stoppet med elaston/macryl. VDN-deklareret kr. 56,50
d. 23 81 46, tæppepose som nr. 23 81 45, men med betræk af grøn rayon udvendig/gul rayon indvendig kr. 67,00
e. 23 81 40, sovepose stoppet m. det lette, lune elaston. Betræk i pepitaternet grøn „Chintz“ udvendig, grøn rayon indvendig. VDN-deklareret. Str. 190×80 cm, 80 cm lynlås kr. 65,00

f. 23 81 48, elegant tæppepose stoppet med det lune, lette elaston. Pepitaternet grøn „Chintz“ udvendig/grøn rayon indvendig. VDN-deklareret, str. 205×155 cm. Pris kr. 69,85
g. 23 81 50, stort vandtæt sove- og tæppeposehylster i kraftig grøn plast. Med snørelukke. Pris kr. 8,75
23 81 53. Stor lagenpose i ublegget bomuld, str. 200×70 cm. Tåler kogning kr. 10,75

27 14 84, Den festlige Cirkel termoflaske har vid hals og rummer 1/2 liter kr. 3,60
27 15 05, elegant, forkromet termokande. Til filtertragt, Rumindhold 1 ltr. kr. 32,25

Højisolerede køletasker med holder til termo-element i det tætsluttende låg. Med messing-lynlås og kraftige bærehanke.
45 75 00, rummer 8 liter kr. 16,50
45 75 04, rummer 17 liter kr. 37,50

45 75 11 S, termoelement med støbt plasthylster. Anbringes i frostrummet ca. 24 timer før brug - og holder mad og drikke kølige på skovtur etc. Størrelse 17x8x2 cm kr. 1,75

34 83 05, campingtallerken i slagfast polystyrol-plast. Fås i blåt, gult, grønt eller rødt.
Pr. stk. kr. 1,35
34 83 00, campingkop og -underkop som ovenfor. Pr. par kr. 1,30

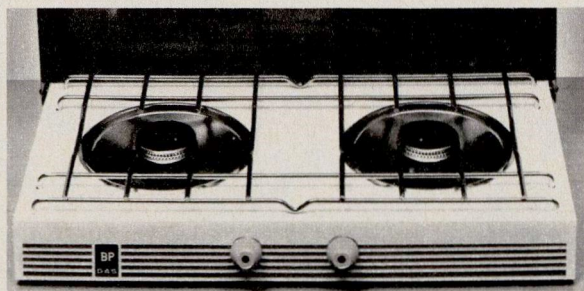

43 03 50 S, blå. 43 03 55 S, gul. 43 03 60 S, grøn. Flad campingtallerken i Mepal-plast kr. 3,65
43 03 65 S, blå. 43 03 70 S, gul. 43 03 75 S, grøn. Tilsvarende dyb tallerken. Pr. stk. kr. 3,65

42 85 01 S, blå. 42 85 06 S, gul. 42 85 11 S, grøn. Over- og underkop. Pr. par kr. 3,10
34 82 50, grønt. 34 82 52, blåt. 34 82 54, gult campingsæt, overkop, fl. og dyb tall. Sæt kr. 7,75

44 86 00 S, praktisk camping- og spejderbestik i rustfrit stål. Pr. sæt (spiseske, kniv og gaffel). Pris kr. 6,75
42 85 15 S, grønt. 42 85 17 S, blåt. 42 85 19 S, gult. Spejderkrus i hård Mepal-plast kr. 3,35

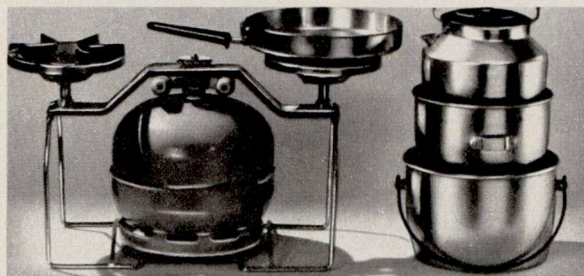

Hurtig, nem og renlig madlavning på campingture m.m. får De med BP bordmodellen med låg og 2 brændere samt 1 stk. 2 kg fyldt gasflaske .. kr. 163,50
Gaspåfyldning koster .. kr. 6,50 pr. 2 kg flaske.

Der er BP GAS campinganlæg til ethvert behov. Alle modeller er forsynet med den fikse ud-i-et brænder, der er så nem at skrue på. Spørg efter brochuren på camping-gasartiklerne i Brugsen.

34 81 17, 5 ltr. campingdunk i polyethylen m. skruelåg kr. 3,75
34 81 19, tilsvarende dunk med rundindhold 10 liter kr. 4,85
27 06 55, „Handy Ware“ juice- og shakerkande i hård polyethylen Rummer 1 1/2 liter kr. 4,35

BP Camping-Mik med dobbelt brænder og 1 stk. 2 kg fyldt gasflaske kr. 146,50
I Danmark har BP GAS depoter over hele landet, bl. a. på samtlige BP-servicestationer. Depotliste følger hvert anlæg.

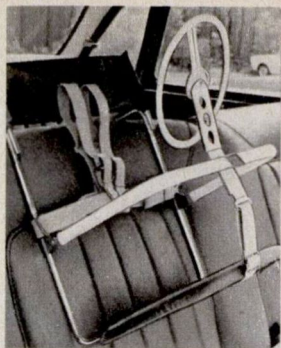
45 75 30, camping-kogesæt til 4 personer i blankpoleret aluminium med isolerende håndtag. 1 kedel, 2 kasseroller (2,5 og 4 liter), og 1 stegepande, 21 cm i diam. Til camping-gasapparater kr. 32,50

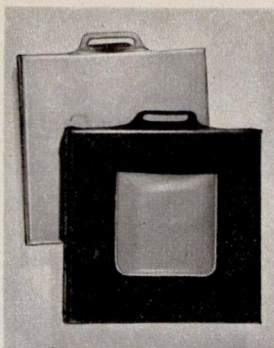
a. 23 81 31, luftmadras uden hovedpude. Skotskternet/ensfarvet blå, sol- og lysægte. Str. 200×76×14 cm. 1 års garanti kr. 54,85
 b. 23 81 25, luftmadras med 5 kanaler, rød på den ene side, blå på den anden. Den er sol- og lysægte, og måler 185×76 cm. 1 års garanti kr. 31,50

c. 23 81 19, stor camping- og gæsteseng i cromatiseret stål-rør med 3 ben og polyether-polstret, termønstreret bomulds-betræk. Str. 200×70 cm kr. 89,50
 d. 23 81 15, blå, 23 81 16, rødt betræk. „Drømmeseng“ m. cromatiseret stål-rørsstel og kraftigt betræk. Str. 190×60 cm kr. 44,85

e. 23 81 34, god og effektiv luft-pumpe af kraftigt, blå gummi (kapacitet 1250 cm³) ... kr. 6,50
 f. 23 81 27, ekstra stor 3-delt luft-madras, der også kan indstilles som stol. Det sol- og lysægte betræk er rødternet/ensfarvet blå. Str. 210×76 cm. 1 års garanti kr. 52,00

70 36 05 S, barnestol med fint rat og helt rigtig sikkerhedssele, der holder barnet fast, både over skuldre og mave. Indstilleligt ophæng .. kr. 37,70

Skumpolstret bil- og campingpude, str. 37x37 cm, betrukket m. imit. nappa. Bærehank og lomme m. regnslag. 70 51 58 S, rød, 70 51 60 S, sort .. kr. 11,85

Behagelige nakkestøtter med øreklapper, der giver sidestøtte. Indstillelig i alle retninger. Nappaplast, 70 43 17 S, sort, 70 43 22 S, rød kr. 49,85

„Corrostabil“. Rustbeskyttende maling. Smøres direkte på fastsiddende rust.

70 50 12 S, 1/4 kg-dåse .. kr. 6,15
70 50 14 S, 1/2 kg-dåse .. kr. 17,35

70 42 05 S, Plastic-Padding, det kemiske „metal“, der binder. Hobby-pakning kr. 7,10
70 42 06 S, kæmpetube à 500 gram kr. 18,65

70 47 25 S, Simoniz „Speedwax“ voks med silicone kr. 15,25
70 47 45 S, Chrome-Kleener til rensning og polering af forkr. dele kr. 4,85

70 55 53 S, bil-vaskebørste m. gennemløb. Børster af hestehalehår, og PVC. Tilbehør: ekstra strålesp. og sæbepatr. kr. 16,85
70 55 65 S, stort vaskeskind, ca. 55x55 cm kr. 27,00

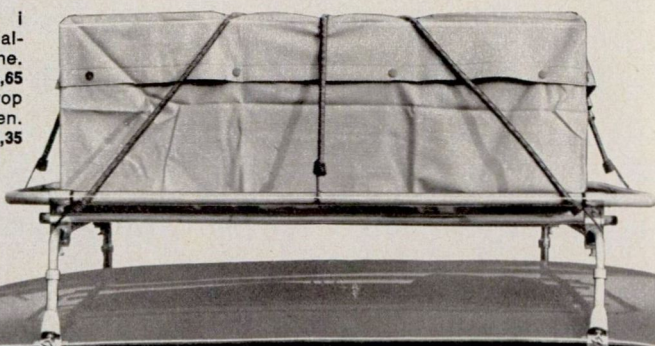

70 61 53 S, robust arbejdshandske i amerikansk model. Inderhånd, kno- og neglebeskyttere i kraftigt narvskind, overhånd i 3-dobbelt stof kr. 16,95

70 36 50 S, reservedunk i plast, godkendt til benzin. Med hældetud; rummer 5 liter kr. 14,25
70 36 85 S, bilmascot – en naturlig grævlingehund, der nikker gennem bagruden kr. 25,95

70 54 05 S, tagbagagebærer i universal-model. Rørene er galvaniserede og plastovertrukne. Pris kr. 58,65
70 54 25 S, 8-armet elastisk strop til fastspænding af bagagen. Pris kr. 10,35
70 54 10 S, god kraftig prespenning til tagbagagen. Med 8 snørehuller og nylonsnøre. Str. 160x150 cm kr. 26,85
70 54 15 S, Bagagepose i svært vandtæt plastfolie på lærred. Str. 90x85x30 cm, med trykknapper. Kr. 41,95

Drengene skal naturligvis have den solide „Indian“ cykel. Str. 16" (90 07 16) og str. 18" (90 07 18) koster, blålakeret, incl. udstyr og støtteben **kr. 312,00**
 Junior, str. 21" (90 07 20) **kr. 326,00**

Den helt rigtige pigecykel, „Indian“, er flot og driftssikker. Den har rød kvalitetslak og koster incl. udstyr og støtteben, for str. 16" (90 06 16) og str. 18" (90 06 18) **kr. 312,00**
 Juniormodellen, str. 21" (90 06 20) **kr. 326,00**

„Speed“ herre-letvægtscyklens er letkørende, elegant og solid. Inkl. udstyr og støtteben – blågrøn (90 11 22), sølvgrå (90 10 22) og bronze (90 12 22).
 Pris **kr. 350,00**

Dame-letvægtscyklens „Speed“ er i samme høje kval. Inkl. udstyr og støtteben i bronze (90 15 22), sølvgrå (90 13 22) og blågrøn (90 14 22) **kr. 350,00**

„Lion“ turistmodellen er yderst robust; fremstillet af de bedste materialer, men sælges alligevel til en meget overkommelig pris. Til herrer (90 40 22), damer (90 41 22) **kr. 358,00**

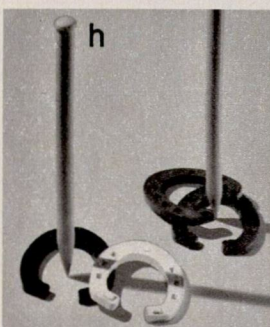
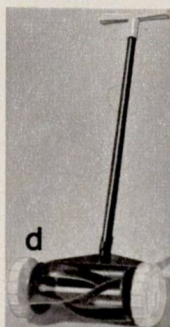
Den smukke, letløbende „Lion Club“ er en helårs-cykel i gedigen kvalitet. Dybsort lakeret, inkl. oliebadskasse og udstyr, til damer (90 31 22) og herrer (90 30 22) **kr. 403,00**

a. Den smarte klappcykel hedder „La Specia". Et genialt transportmiddel. De kan ha' med i bilens bagagerum – og den kan nemt tages med op i entreen, så De ikke risikerer, den bliver stjålet (den er nemlig eftertragtet!) Den har alt udstyr: bagagebærer, kodelås, støtteben og el-baglygte. Bemærk prisen! Hvid (70 01 10) eller gylden (70 01 15). Kun kr. 412,00

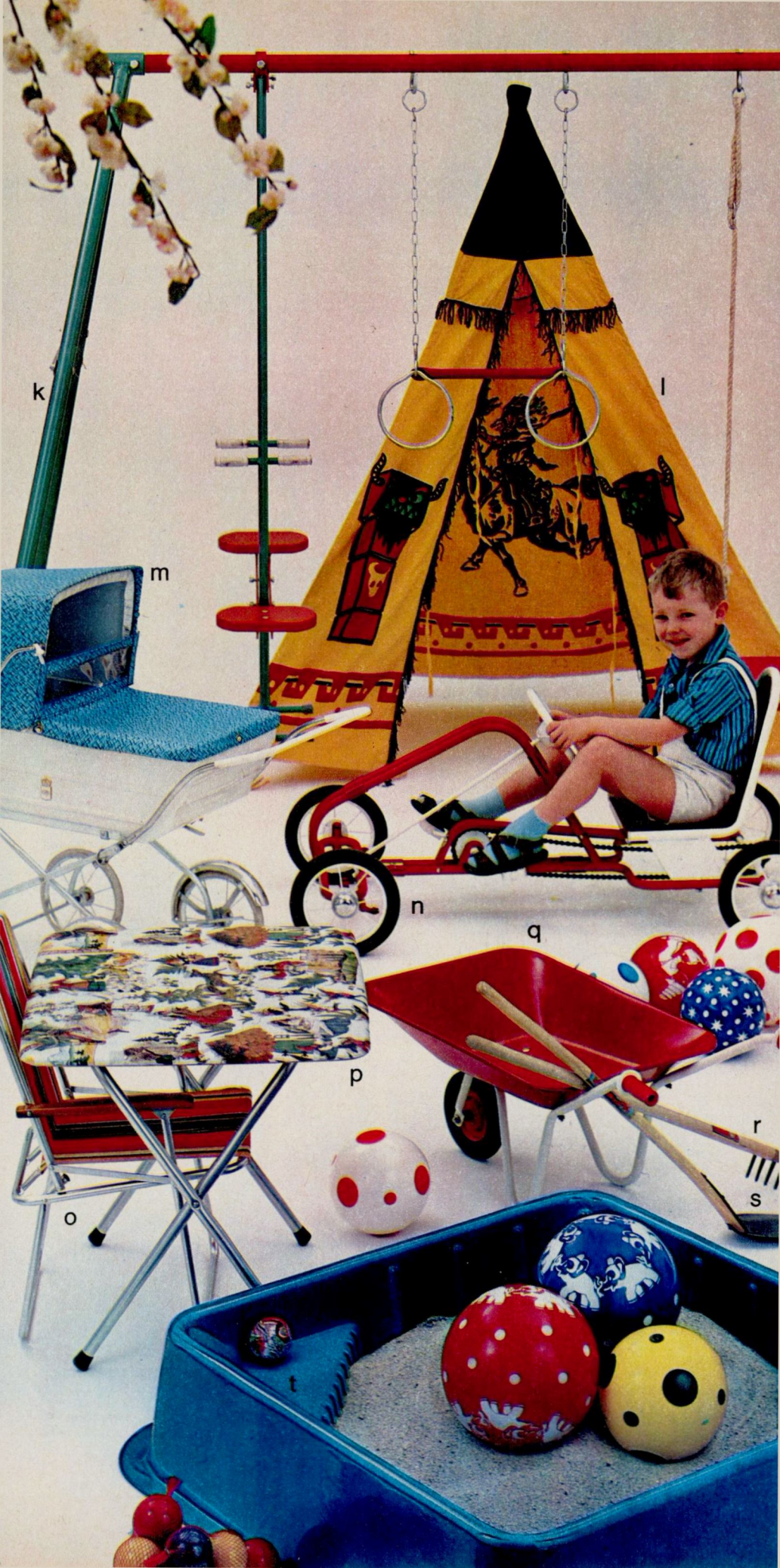
b. Herre-sportscyklen „Speedy de luxe" fås i raffinerede farvekombinationer whisky/sort (90 19 22) og sølv/blå (90 18 22). Incl. alt udstyr .. kr. 412,00

c. Den lækre damemodel i sports-cyklen „Speedy de luxe" koster kun – incl. alt udstyr – i farvekombinationen sølv/blå (90 22 22) eller whisky/sort (90 23 22) kr. 412,00

- a. 34 06 38, „trehjuler“ i gedigen udførelse, m/ståplade kr. 61,00
- b. 34 06 37, robust 3-hjulet lege-cykel. Tippelad til jord- og sandtransport kr. 69,85
- c. 510. Luksuslegecykel m. fri-løb, forkr. fælg og klokke, bagagebærer og værktøjstaske. Punkterfri luftgummiringe, 14". Stelhøjde 12 1/2" kr. 179,00
- Støtteben hertil, par .. kr. 8,75
- d. 49 55 60 S. Legetøjs-plæneklipper i festligt farvet plast med træskaft. Fuld længde 59 cm kr. 9,25
- e. 49 51 40 S. Plastic-samleleg ca. 70 stk. i ass. farver. Kan bruges til sippetov, træksnor, halskæde m. m. kr. 3,60
- f. 49 49 54 S, legetøjs-havevogn. Rød plasticcurv på hjulstativ m. blå hjul. Længde 53 cm kr. 3,10
- g. 49 60 58 S. Fin legetøjs-traktor i plast; den er rød med sorte hjul. Længde 27 cm .. kr. 12,50
- h. 49 59 15 S, „hesteskopli“ for børn og voksne. Med 4 plast-hestesko og 2 stk. 40 cm pinde. Pris kr. 13,50
- i. 49 56 91 S, „Tip-Top“ junior-rulleskøjter m/gummihjul og nylonlejer. Sko-nr. 24-32 kr. 18,50
- j. 49 56 90 S, „Basta“ rulleskøjterne til sko-nr. 28-40. Med gummihjul og kuglelejer .. kr. 32,50
- k. Uhyre solid havegyng (bæreevne over 300 kg). Udstyret m. enkeltgyng, dobbeltgyng, træpez og ringe kr. 258,00
- l. 45 75 20, indianertelt af gul teldug, med forstærket top. 4 stk. 2-delte stålstænger m. plasticdupsko. Flademål 110x110 cm, højde 180 cm kr. 38,50
- m. Elegant dukkevogn „Stine“. Sammenklappeligt rørstel. Af-tagelig kasse 63x32 cm. Styrhøjde 63 cm. Blå, gul eller rød kalesche og forlæder kr. 149,50
- n. „Go-Cart“ med kædetræk, gummihjul, nylonlejer og indstilleligt sæde. Længde 110 cm. Pris kr. 182,00
- o. 23 76 94, barneklapstol med armlæn. Sammenkl. sølvakeret stålørstel og betr. i mønstret, kraftig bomuld. Sædehøjde 28 cm, bredde 33 cm kr. 18,85
- p. 23 76 97. Festligt barnebord m. sammenklappeligt stålørstel. Den vandfaste „Werzalit“-bordplade har børnemotiver. Str. 60x50 cm, højde 48 cm kr. 33,75
- q. 34 15 19, legebør med rød-lak. Stålkasse, 53x40 cm, pladehjul og kraftig gummiring . kr. 29,85
- 34 04 53, plasticbolde i flotte mønstre. Diam. 21 cm .. kr. 5,65
- r. 23 60 21, børnerive med 8 tænder og 75 cm skaft kr. 6,90
- s. 23 60 31, børneskovlens blad 15x10 cm og 60 cm skaft kr. 3,85
- t. 45 68 20, sandkasse af kraftig polystyrol, blå med 2 siddepl. Str. 90x90 cm, højde 19 cm. Kan bruges til soppebassin kr. 51,50
- 34 04 55, „Harlekin“ plastic bolde, 21 cm i diam. kr. 5,65
- 34 04 54, plastic bolde, 17 cm i diameter kr. 4,30
- 34 04 52, 23 cm TV-bold i plastic m. ventil kr. 4,95
- 34 04 16, bold i marmoreret svampegummi, diam. 5 1/2 cm kr. 2,10
- 34 04 48, lakerede gummibolde, diam. 6 cm. Et net med 3 bolde koster kun kr. 4,60

k

m

n

q

p

o

r

s

t

86 33. Sorte lærr.sko m. kraftige gummis. og blød indlægssål. Str. 24-30 kr. 9,00 Str. 31-35 kr. 10,50 Str. 36-41 kr. 11,50 Str. 42-46 kr. 12,85

25 28. Knagende stærke, brune læderkapsko med sål og hæl af autogummi. Størrelse 40-43. Pris pr. par kr. 38,50

25 61, elegante hvide trætøfler med gummisål og -hæl Str. 36-39 kr. 30,65

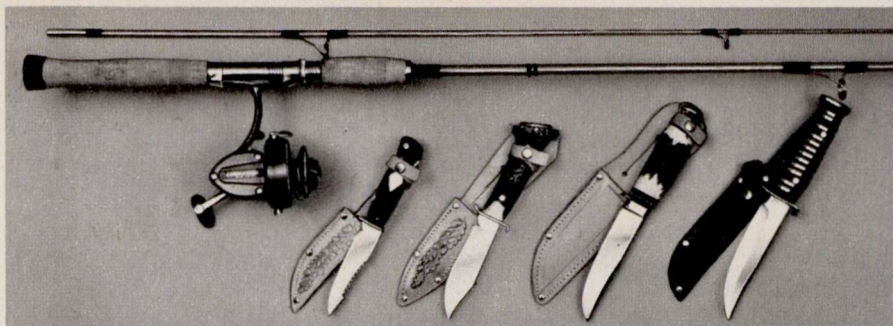

25 71, elegante trætøfler med overlæder i brunt ruskind. Str. 36-39 kr. 30,65

45 68 00, ensfarvet kongeblå, 45 68 01, rødtørnet. Helforkromet luksus-klapvogn i kvalitetsudførelse. Solide hjul med effektiv fodbremse. Ryggen er polstret og indstillelig. Betrækket er kraftigt, vaskbart plasticbelagt væv, indvendig ensfarvet hvidt kr. 118,00

Tilbehør til klapvogne: 46 68 05 S, stor helforkromet indkøbskurv kr. 25,75 45 68 07 S, smart parasol til montering på styret kr. 28,50 45 68 10 S, pepitatørnet regnslag med hue og skygge - beskytter effektivt mod regn .. kr. 17,50

45 73 00, fiskesæt bestående af 5-fods massiv glasfiberstang med korkhåndtag; fastspolehjul med 100 m nylonline 0,30 mm og ca. 15 g blink **kr. 31,50**

49 58 07 S, universal-sportskniven er for camping og sport – kan det hele **kr. 14,50**
49 58 00 S, skedekniv med imit. hjortetaksskæfte **kr. 8,50**

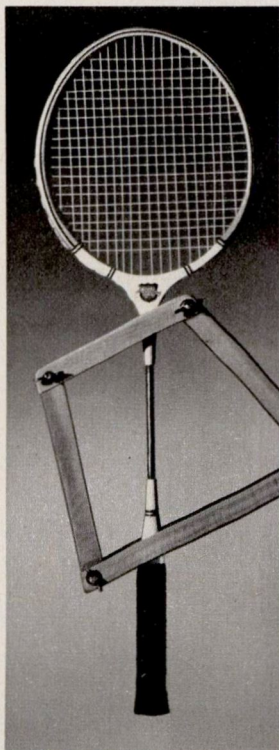
49 58 05 S, spejderdolk, ægte hjortetaksskæfte **kr. 18,50**
49 58 03 S, sort skæfte med metalbånd **kr. 14,85**

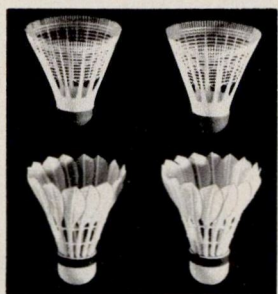
47 75 35, Pilespil, „Dart“. Skiven på 43,5 cm har Dartspil på den ene side og gult ringspil på den anden. Pris u. pile **kr. 9,85**
47 75 36, Et sæt dartpile. Pr. sæt à 3 stk. **kr. 2,85**

34 00 25, badmintonsæt med to ketchere, 26" med nylonstrenge, og 1 plastbold. Leveres i bærepose m. tryklåse og håndtag for kun **kr. 7,25**

45 69 60 S, stærk badmintonketcher med spundne nylonstrenge, stålskaft med læderhåndtag og god balance. Kun **kr. 10,50**
45 70 51, ketcherpresser i træ, yder god beskyttelse .. **kr. 6,25**

34 00 27, plastic-badmintonbolde i praktisk plastic-holder. Pr. holder med 4 bolde ... **kr. 1,85**
45 69 25 S, „Olympic“, gode træningsfjerbolde med dobbelt binding. Pr. stk. **kr. 2,70**

Alle drenge store ønske er en fodbold. Her er flere fine modeller at vælge imellem.
45 72 04 S, „Forward“ med 18 paneler. Snøreløs med patentblære Str. 5 **kr. 31,00**
45 72 12 S, „Boy“ med 18 paneler og patentblære. Anvendes også som håndbold. Str. 3 .. **kr. 25,50**

45 72 06 S, „TV“ modellen har hele 32 sorte og hvide paneler. Str. 5 **kr. 41,50**
45 72 02 S, „Champion“, læderfodbold med 12 paneler og patent-blære. Str. 5 **kr. 21,00**
45 72 50 S, Forniklet fodboldpumpe med nippel. Kraftig og robust **kr. 7,50**

a. 24 11 04, havebør med presset stålkasse, 82×66 cm. Rummer ca. 80 liter. Hjulet har fast gummi og glidelejer kr. 59,50

b. 23 83 42, havetromle af stålplade med dobbeltsidig skraber. Diam. 40 cm, bredde 51 cm. Fyldes m. vand (vægt ca. 80 kg) eller sand (ca. 120 kg). Pris kr. 154,50

c. 23 85 97, „Ginge“ cylindermotorplæneklipper model 81. Selvkørende model med 4-takts BRIGGS & STRATTON motor. Med 18" knivcylinder. Førstegangsolie og brugsanvisning. 1 års garanti kr. 592,00

23 86 05, græsfangerkurv i slagfast plastic. Let at montere. Til klipper nr. 23 85 97 ... kr. 62,00

d. 23 85 81, MAJOR 19" motorplæneklipper af rotortypen med sammenklappeligt styr, der kan stilles i 4 positioner: sammenlagt; parkering; normal kørsel; og vandret. 4-takts ASPERA motor på 3 HK med patenteret EASY SPIN starter. OK-olie til første påfyldning, instruktionsbog og 1 års garanti kr. 368,00

e. 23 85 70, „GINGE FUTURA“ plæneklipper med 5 knive, skærebredde 16" og let indstillelig klippehøjde. Smørefri (molykote behandlet) kr. 141,50

23 86 00, græsfangerkurv i slagfast plastic. Til MAJOR 16" og GINGE FUTURA kr. 31,00

23 85 61, „GINGE PRISMA“ har 4 knive med skærebredde 12" (305 mm), 8" drivhjul med kuglelejer og gummiringe kr. 104,50

f. 23 85 68, MAJOR 16" plæneklipper, letvægtsmodel. 4 knive med skærebredde 16" (406 mm), 8" drivhjul med kuglelejer og gummiringe kr. 110,50

23 86 03, let græsfangerkurv til håndplæneklippere med 14" og 16" skær. Trådstel med galv. bundplade og stofsider kr. 16,35

g. 23 85 95, MAJOR 18", den solide, nykonstruerede cylindermotorplæneklipper, er selvkørende med 4-takts BRIGGS & STRATTON 2 HK motor. 5 klippehøjder. Fjernkontrol for kobling, gas- og hastighedsregulering. OK-olie til første påfyldning og instruktionsbog. 1 års garanti kr. 581,00

23 86 06, græsfangerkurv til MAJOR 18" cylinderklipper. Sort plastic med metalholder. Let montering kr. 49,30

23 86 04, rummelig græsfangerkurv til MAJOR 18" motorklipper. Trådstel med galv. jernbund og stofsider kr. 21,65

h. 23 85 72, LYSBRO plæneklipper med skærm af rustfrit stål over knivcylinderen. 5 knive m. skærebredde 15" (380 mm) 8 1/2" drivhjul i letmetal med kuglelejer og gummiringe kr. 138,00

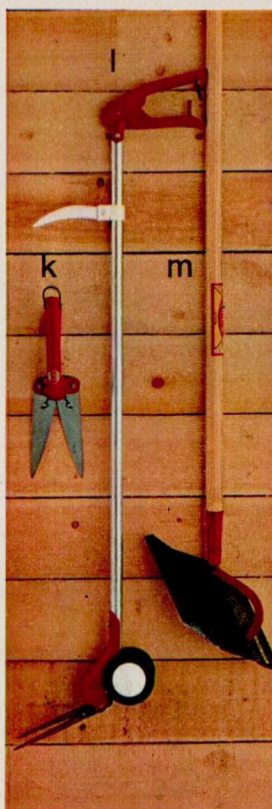
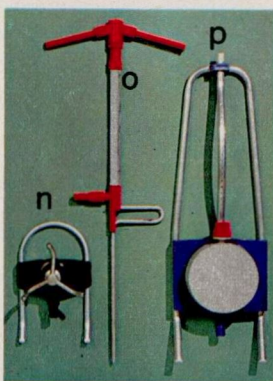
i. 23 89 04, vogn til haveslange. Lak. stålørstetel og plasticromle. Aftageligt håndsving, stuts for 13 og 19 mm slange. Rummer 60 meter 13 mm ... kr. 110,50

23 82 42, gummi-haveslange m. 2 indlæg. Udv. rød/indv. sort. indv. diam. 13 mm Pr. m kr. 2,25

23 82 43, gummi-haveslange indv. diam. 19 mm. Pr. m kr. 3,40

23 82 65, kuldebestandig PVC-haveslange til spuling og bilvask året rundt. Pr. m .. kr. 1,70

23 82 64, vinylhaveslange, smidig hele året. Pr. m kr. 1,15

j. 23 75 00 S, græskant af vejrbestandig, grøn plast. Holder plæner, rabatter og gange skarpt afgrænsede. Rulle à 10 m i 8 1/2" cm's højde kr. 9,60

k. 23 88 00, en handy græssaks med hærdede, slebne stålblade. Længde 30 cm. Rødlakerede greb .. kr. 9,25

l. 23 88 05, græssaksen på hjul giver bekvem arbejdsstilling. 85 cm skaft kr. 28,25

m. 23 65 25, kantskærer til afretning af græskanter. Skaftet måler 152 cm .. kr. 21,15

n. 23 86 40, plænevander i sort plast til 13 og 19 mm slange. Forn. messingtopstykke m. 3 arme. Spredareal ca. 85 m² kr. 15,85

o. 23 86 45, plænevander i nylon, med aluminiumsspyd og stuts for 13 og 19 mm

slange. Spredareal ca. 80 kvadratmeter kr. 15,45

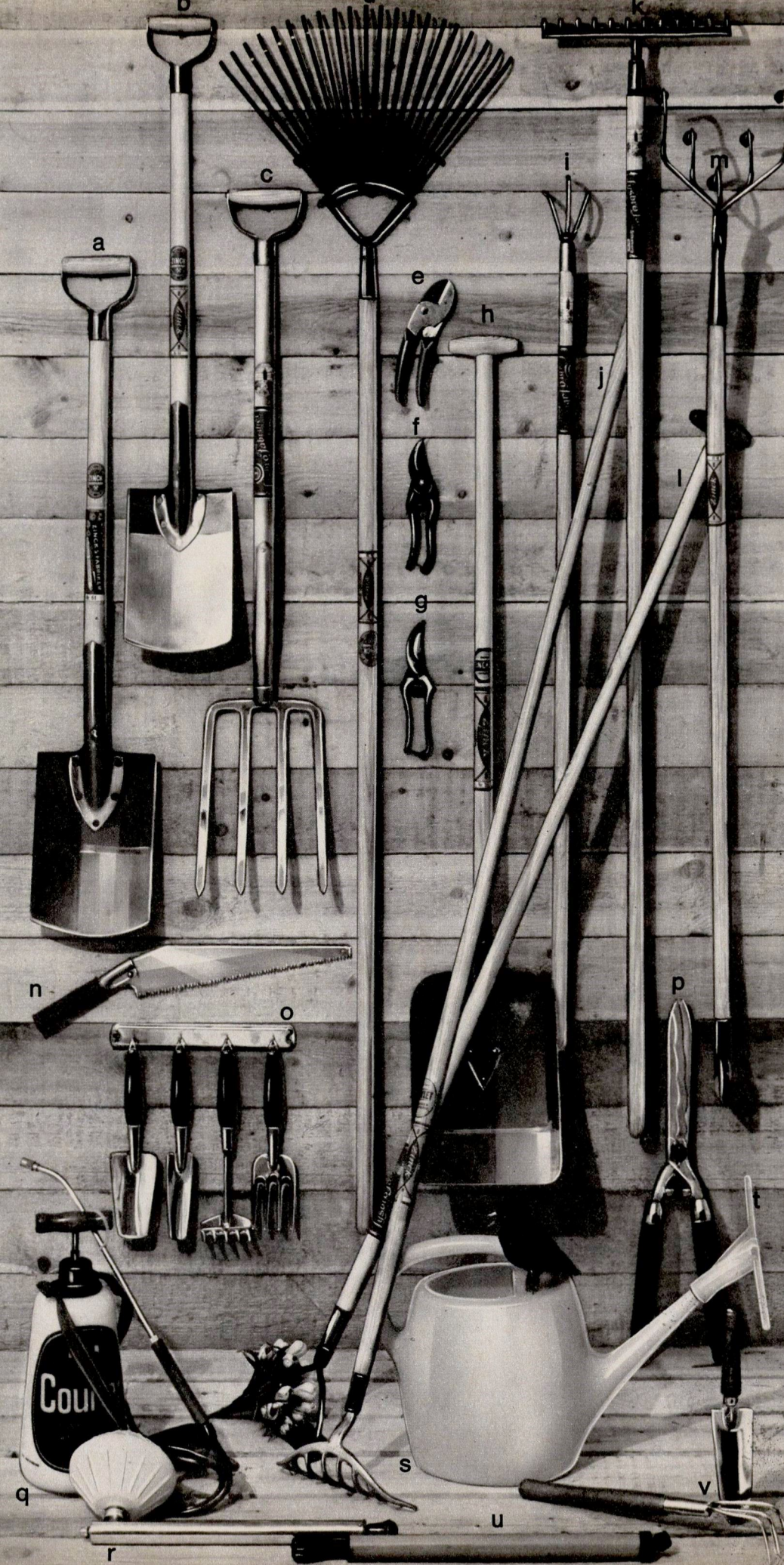
p. 23 86 50, plænevander m. et spredareal op til 200 m². Af aluminium og formfast kunststof, indstillelig i 4 positioner kr. 34,80

q. 23 83 92, havevogn m. stål-kasse rummer ca. 80 l, har støttefod, hjul m. fast gummi og glidelejer kr. 96,00

23 83 91, havevogn til blade, frugt, affald m. m. Ovnæk. stålørstetel og pladehjul m. nylonlejer. Højde 98 cm. Excl. kurv kr. 19,50

27 07 63, polyethylenkurven, der passer til, har bærehanke og rummer ca. 36 liter kr. 7,35

FLAG OG VIMPLER FAS OGSA GENNEM BRUGSEN - VIMPLER I LÆNGDER FRA 2 TIL 8 METER.

a. 23 64 01, ZINCK havespade med 29×19 cm blad. Halvblank udførelse med fremadbøjet tråd og lakeret asketræssk. **kr. 24,20**

23 64 11, LYSBRO havespade i samme størrelse og udførelse. Pris **kr. 24,20**

b. 23 64 12, let og handy damespade med blankt blad, str. 25½×17 cm. Den har lakeret asketræsskæft og vejer kun ca. 1500 gram **kr. 21,15**

c. 23 61 00, solid 4-grenet gravegreb, 30×22 cm, med lakeret asketræsskæft **kr. 26,55**

d. 23 65 39, løvrive med 21 tænder af fladt fjederstål. Lakeret 5 fods asketræsskæft. Bredde 47 cm **kr. 21,25**

23 65 37, ny, let model i løvrive med røde nylon-tænder og træskæft. 21 tænder, fuld længde 167 cm **kr. 15,45**

e. 23 87 52 S, moderne beskærersaks med forkromede kæber og vinylovertrukne greb. Giver rent, vinkelret snit **kr. 9,75**

f. 23 87 56 S, beskærersaks med dobbeltstærk og røde, plastovertrukne greb **kr. 16,50**

g. 23 87 55 S, beskærersaks i klassisk model, blankpoleret med møtriksikring. I plasttui. Pris **kr. 6,25**

h. 23 42 59, letvægts-skovl med specialhærdet stålblad, 33×24 cm. Smedet forstærkningsskinne og asketræsskæft .. **kr. 27,25**

23 42 61, graveskovl med 33×24

cm hærdet stålblad, forstærket skinne og asketræssk. **kr. 21,10**

23 42 63, Denne graveskovl er også velegnet til damer og større børn, da den kun vejer ca. 1600 gram. Hærdet støbestålsblad på 30×21 cm **kr. 15,65**

i. 23 62 03, håndkultivator til brug i bl. a. rosen- og staudebede. 3 runde, glatte grene og asketræsskæft **kr. 11,55**

23 62 02, let håndkultivator med 3 firkantede grene og lakeret asketræsskæft **kr. 13,25**

j. 23 63 20, „Rivlet“ haveriven er let at komme til med under planter og buske. Med 10 afrundede letmetaltænder og asketræsskæft **kr. 21,00**

k. 23 63 12, haverive med 12 krumme tænder, 30 cm bred. 5½ fods lakeret asketræsskæft. Pris **kr. 16,55**

l. 23 66 20, skuffejern med 23 cm bredt stålblad, trækjern med smedet bøjle og lakeret asketræsskæft **kr. 15,75**

m. 23 62 00, femgrenet håndkultivator, der uden brug af værktøj kan omstilles til 1-, 2-, 3- eller 4-grenet **kr. 25,35**

n. 23 74 90 S, grensav med rørformet, plastovertrukket håndtag. Jack-savblad med gruppetænder. Kan forlænges med træskæft og anvendes som topsav **kr. 9,30**

o. 23 84 37, luksus-plantæsæt, bestående af rive, plantegaffel,

smal og bred planteske, alle i blankpoleret rustfrit stål med træskafter. Leveres med liste til ophæng i smuk gaveæske. Pr. sæt **kr. 23,75**

p. 23 88 52, kraftig hækkesaks med bølgeskær og transparent-lakerede håndtag. Totallængde 54 cm. I plast-skede .. **kr. 23,85**

23 88 46, hækkesaks med 20 cm planslebte skær og lakeret håndtag. Totallængde 54 cm. Pris **kr. 12,35**

q. 23 83 25, kompressions-havesprøjte med plastbeholder (2½ liter) og -pumpecylinder. 1¼ m plasticslange og messingforniklet strålerør. Incl. skulderstrop. Pris **kr. 42,50**

r. 23 83 12, messing-havesprøjte med kontinuerligt tryk. Plastbeholderen rummer 1 liter **kr. 23,85**

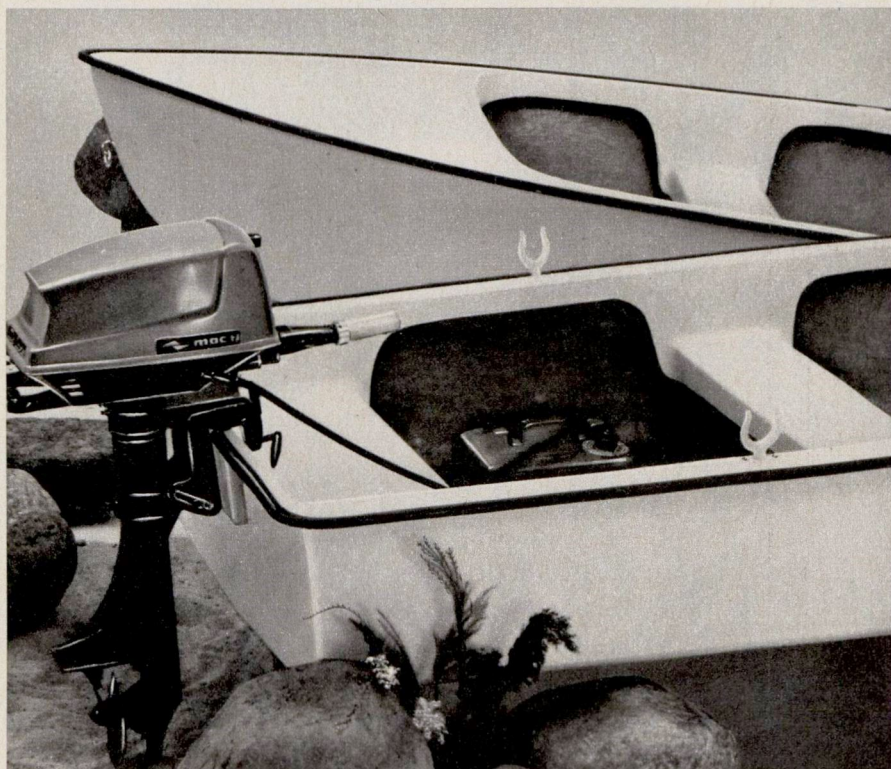
s. 23 89 11, grøn plastvandkande med aftagelig gul bruser. Indhold 10 liter **kr. 9,50**

t. 23 89 96, kemikaliespreder i plast. Påsættes vandkande nr. 23 89 11 og anvendes til udvanding af ukrudtsmidler og flydende havegødning. Bredde ca. 60 cm **kr. 7,85**

u. 23 83 11, havesprøjte i plast med forstøver og specialstempel. Brochure over sprøjtemidler medfølger **kr. 8,85**

v. 23 84 36, forkromet plantæsæt med træskafter. Lugeklo og 29 cm lang planteske. Leveres i plastpose for kun **kr. 5,15**

Spørg efter Brugsens brochure over både og bådmotorer - se de mange interessante tilbud for sejlsportsinteresserede!

GØR HAVEN FESTLIG OG SOMMERGLAD

Farvestrålende poser med **blomsterfrø** i mange sorter à 80 øre
Urtefrø i anerkendte stammer, poser .. à 80 øre
Blomsterknolde i stort udvalg: Begonia, Dahlia, Gladiolus, Freesia, Franske Anemoner, Ranunkler, Liljer m. fl.

Stikløg, Kepaløg, poser à 500 gr. kr. 2,20

Skalotteløg, poser à 500 gr. kr. 4,10

Plænegræs, robust blanding til varige plæner: 1 kg kr. 6,65 5 kg kr. 31,55

Plænegræs, luksusblanding af lave minigræsser til varige plæner. 1 kg kr. 8,65 5 kg kr. 41,60

Storblomstrede roser i 4 farver à kr. 4,25

Buketroser i 5 farver à kr. 4,25

Sirbuske, div. sorter, med farvebillede à kr. 4,25

„Jiffy“ plantepotter, hobbypakninger

6 cm, net à 24 stk. Pr. net kr. 3,70

8 cm, net à 18 stk. Pr. net kr. 3,70

10 cm, net à 12 stk. Pr. net kr. 3,70

Tonkinstokke – bambus, 85 cm, 100 cm, 150 cm's

længde. **Split-bambus**, 40 cm, 50 cm og 60 cm's

længde.

FORÅR
ER
MALE
TID

Frisk op med dejlige farver
fra **Brugsen** – og mal selv i
Slidmand arbejdstøj ...

Coloton plasticloftwhvidt – klar til brug. Drysser ikke, er vandbestandig og porøs. Også ideel til overvægge i bad, bryggers m.m. Tilsat antiskimmelmiddel.

¾ l dåser ... kr. 7,10
2½ l spande .. kr. 21,75

Pleno syntetisk maling til indendørs træværk. Står smukt silkeblank. Ønsker De højglans? – så slutstryges med **Plenolux syntetisk emalje**! Begge typer føres i 28 moderne nuancer foruden sort og hvid. Pleno ¼ l dåser ... kr. 5,95
½ l dåser kr. 9,80

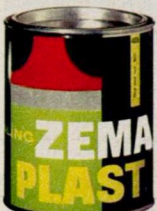
Plenolux ¼ l dåser kr. 6,85, ½ l ds. kr. 11,65

Terpentin, lakfjerner, gibs, kit, spartelpulver og -masse, pensler, hvidtekoste etc. ... købes naturligvis også med fordel i **Brugsen**.

Spørg også efter **Cerinol-fix LYN-BETON**.

Coloton plasticmaling – fremragende kvalitet. Anvendes på såvel vægge som facader, og findes i mange skønne, nye og spændende forårsfarver. ¾ l dåser kr. 11,25, mange farver desuden i 2½ l spande kr. 31,50

Zema-Plast mønstermaling – med 2 farver i ét strøg! Gør gulvet festligt. ¾ l dåser kr. 13,25

Zema cementgulvmaling, ensfarvet, 4 nuancer. ¾ l dåser kr. 9,50

Strygefærdig vindueshvidt – specialmidlet til vinduer, flagstænger, træstakitter, verandaer og vindskeder. Tilsat svampe- og skimmeldræbende stoffer. Dækker godt og er elastisk – en fordel i et ustabil klima! ½ l dåser kr. 9,25

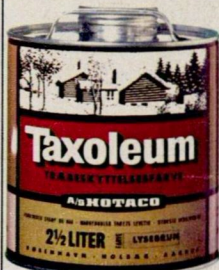
Iropast rust- og glødeskalsfjerner til bil, cykel, redskaber m.m. De „skyller“ rusten af. Dåser kr. 12,95
Husk **Brugsens** rustbeskyttelsesserie **Ultrex**, så De får beskyttet mod ny rust.

Olitex – lysægte træbeskyttelsesmiddel med dybdevirkning. Indeholder højeffektive mug- og skimmeldræbende stoffer. Farver: valnød, palisander, cuba, teak, mahogni, pinje, sort og farveløs.

1 l dåser ... kr. 7,75
2½ l dåser ... kr. 18,00
5 l spande . kr. 34,00

Taxoleum træbeskyttelse på tjæreoliebasis. 3 brune farvetoner og sort. **Hylosan** på oliebasis, grøn og farveløs, hvis De ønsker at „male ovenpå“. Begge leveres i: 1 l dunke .. kr. 5,95
2½ l dunke ... kr. 12,75
5 l dunke kr. 22,00
10 l dunke kr. 41,00

BRUGSEN

Frodigt liv i haven – med D. A. G. havegødning
 Granuleret, i de økonomiske 25 kg-sække à kr. 21,25
 Granuleret, i praktiske plasticposer med 8 kg à kr. 8,80
 Granuleret, i 2 kg-poser til potteplanter m. m. kr. 3,25
 D. A. G. flydende havegødning. 5 liter dunke à kr. 14,98
 Ekstra kvælstof-tilførsel med **Nitroform** – med langtidsvirkning. 3 kg-poser à kr. 14,75
Arets nyhed til have-ejeren:
 D. A. G. knust jordbrugskalk i sække à 25 kg kr. 6,65
Animix organisk gødning i 5 kg-poser à kr. 17,00
 og i 25 kg-sække ... à kr. 61,50
Brugsens kemikalier gør livet – i haven – lettere!
FDB kobberoxylorid, sprøjtemiddel mod kartoffelskimmel og æbleskurv. Pakn. à ½ kg.
FDB havepuder til bekæmpelse af svampesygdomme og angreb af skadedyr. Stor effekt. I

200 gr. plasticpusteds. à kr. 4,85
DDT insektpulver mod jordlopper, glimdebøsser, kålorme og mange andre skadelige insekter. I pustedåser med 200 gram kr. 2,75 1 kg pakn. kr. 3,65
Myregift til bekæmpelse af myrer og kakerlakker. I strødåser med 200 gram kr. 2,95
Kaput insektdræber mod fluer, møl, myrer, kakerlakker, væggetøj, solfisk, hvepse, bladlus og mange andre insekter. I 50 gram-plasticpustesækker kr. 2,75
Blomster insektdræber til bekæmpelse af skadedyr på stue- og altanplanter samt planter i småhave. I aerosoldåser à 200 gram kr. 6,70
Foggy til bekæmpelse af fluer. Aerosoldåser à 200 gr. kr. 8,15
 Aerosoldåser à 500 gr. kr. 15,50
Bøtt-amin plæneukrudsdræber mod bellis, mælkebøtte, vejrbred og andet to-kimbladet ukrudt i græsplænen.
 I flasker à 250 cm³ kr. 5,50

Bøtt plæneukrudsdræber, hornopudder mod ukrudt i græsplænen.
 Plastpustedsåser à 200 gr. kr. 2,95
Telvar (80 % CMU) sprøjtepulver til bekæmpelse af al vegetation på gårdspladser o. l.
 50 grams-pakninger à kr. 6,50
 200 grams-pakninger à kr. 21,25
Natriumklorat til bekæmpelse af al vegetation på gårdspladser, veje m. m.
 1 kg-pakninger à kr. 4,85
 5 kg-pakninger à kr. 17,50
PBI have-medipacks. I portionsposer til 5 eller 10 liter vand. Enhedspris pr. pose ... kr. 2,85
PBI plænetonic – ukrudtsmiddel til græsplæner, svampemiddel til roser, insektmiddel til roser og blomster, insektmiddel til frugt og grøntsager samt plantegødning.
Johnson ukrudsdræber i spraydåser – til direkte beskyddning af mælkebøtter i græsplænen.
 Pr. dåse kr. 10,85

Begyndte ved faget i 1898 som medhjælper for sin far, men holder stadig lirekassen i orden og er i stand til at rykke ud med Enkevalsen og Den tro husar på programmet.

NU hulker den, nu hvæser den,
nu bruser den, nu blæser den,
nu drejer lirekassens sving
en skingrende musik.

Nu gurgler den, nu galer den,
nu hiver den, nu haler den
en tone af hver orgeltragt,
en symfoni af blik.

SÅDAN digtede Tom Kristensen om lirekassen. Det var i 20'erne – dengang lirekassemændene var så temmelig ene om at udfylde behovet for dagligdagens folkelige musikadspredelse – kun med lidt konkurrence fra gårdsangere, savblads-virtuoser eller stemmebegavede gadehandlere.

Siden har først radio og senere igen diverse roterende båndmusik overtaget den folkelige musikunderholdning med effektiv stopfodring i næsten alle døgnets timer. Her måtte den primitive lirekasse komme til kort – yderligere overdøvet af gadernes motorlarm. Hvortil så kommer, at lirekassemændenes tal er dalet kraftigt, som årene er gået.

Siden Steinckes socialreform i begyndelsen af 30'erne satte en stopper for udstedelse af nye bevillinger til lirekassemænd eller positivspillere, som de rettelig hedder, er der ikke kommet nye til, og i dag er der i hele landet kun én eller måske to lirekassemænd, der nu og da må ud med kassen og dreje håndsvinget.

Lirekassemændene er gået over i historien, og hans farvestrålende mekaniske orgel på tre hjul er blevet en museumsraritet, der vækker almindelig opsigt blandt 1968's børn, hvis de en dag skulle være så heldige at få set en lirekassemænd i funktion. Det kan lykkes – endnu. Samvirke har opsporet Danmarks sidste positivspiller, der nok kalder sig forhenværende, men som stadig er i fuld vigør trods sine 82 år.

Vi fandt ham i hans værksted i en baggård i det indre København, et værksted, der også kan kaldes et museum, med en broget mangfoldighed af flot dekorerede orgelfacader fra vor barndoms luftgynger, store valser til orgelværkernes indre og rigtige lirekasser af ældre årgange – nogle helt fra slutningen af forrige århundrede. De har langt fra alle toner i behold, men de kan restaureres, siger deres indehaver. Han har lært sig det selv, fremgår det af hans beretning.

Kgl. bevilling nødvendig

– Min far var invalid. Han var faldet af en karrusel på et marked, da han var barn, og som voksen var han så heldig at få en bevilling som positivspiller. Det er jo et fag, der skal kongelig bevilling til. Det blev indført efter krigen i 1864, da invalider fra krigen kunne få en lirekassebevilling + 50 kr. om året – så måtte de se at klare sig for det.

Inden min far fik sin bevilling, havde han rejst med blinde og hjulpet dem. Senere fik han selv en kasse – lejede først en, men købte så sin egen hos en pantefoged i Slotsgade.

Jeg var med min far ude, fra jeg var 12 år. Vi var 6 børn hjemme, og de var næsten altid

Danmarks sidste lirekassemænd

syge. Efter skoletid mødte jeg far ude i byen og hjalp ham med lirekassen. Jeg havde også arbejde i en beværtning, hvor jeg skulle passe et mekanisk klaver med 5-øres indkast. Jeg kunne samtidig læse lektier og fik 4 kr. om ugen + kosten. Det var ganske pænt den gang. En af vore stamgæster var for resten *Bech-Olsen* – mesterbryderen, hvis nogen kan huske ham.

Det tog 7 år at finde melodien

Men ellers kom jeg da rigtig i lære. Jeg er uddannet som skibsbygger og arbejdede på B. & W. I arbejdsløshedsperioder tog jeg mig så af butikken derhjemme. Min far døde i 1899 og min mor arvede bevillingen.

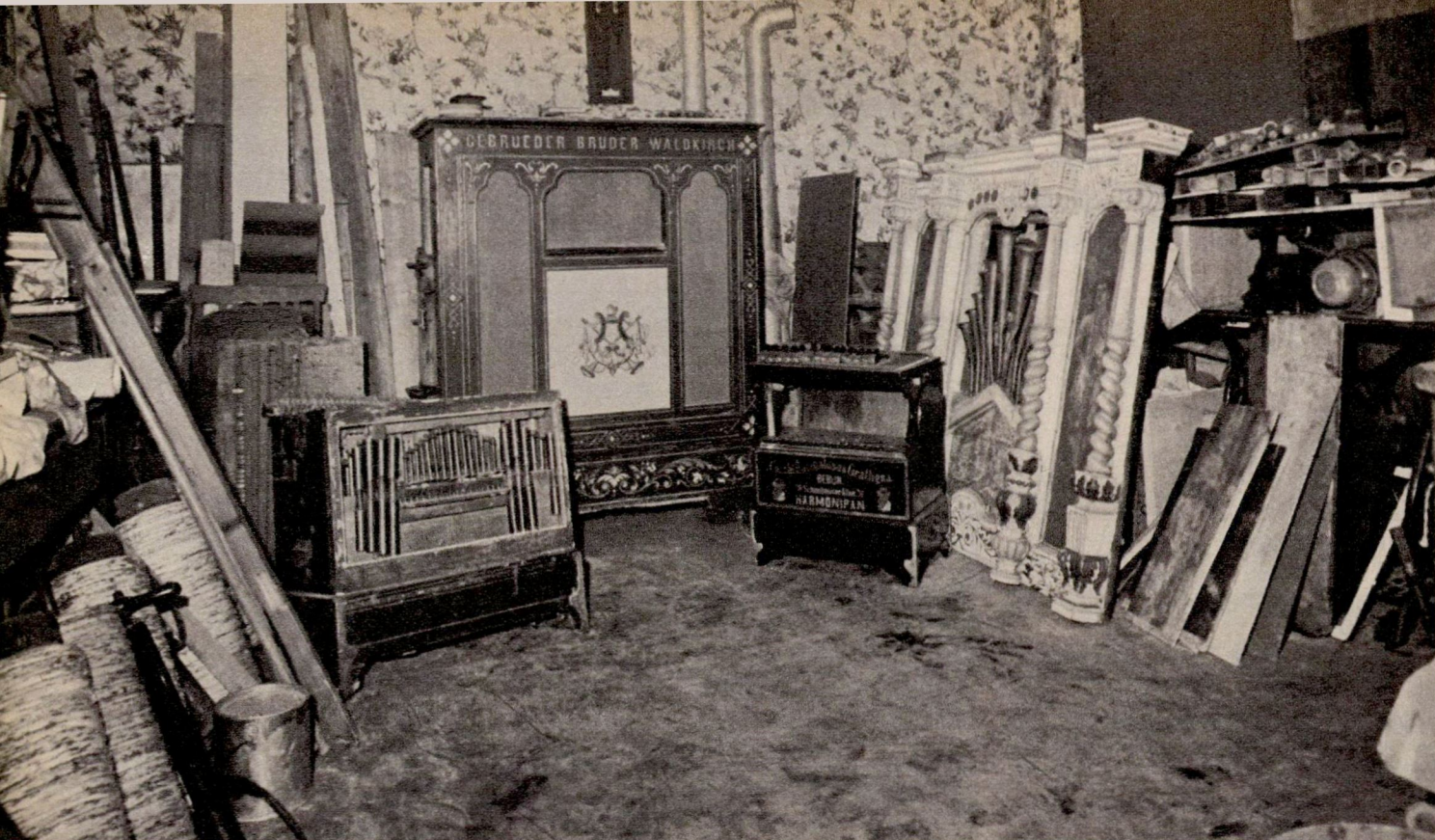
Min far havde været dygtig til selv at lave kassen, men han kunne ikke sætte melodier på, det fik man gjort nede i Tyskland, der havde storproduktion af lirekasser. Det var specialister, der satte melodier på, og det skete i stør-

Musik i gården – en sjældenhed nu om stunder, som får børnene til at stimle sammen i undren. I gamle dage holdt de asfaltbal, når lirekassemændene viste sig.

ste hemmelighedsfuldhed. Der var adgang forbudt til de værksteder. Jeg måtte altså prøve at klare mig selv, og det kom mig til hjælp, at jeg var udlært skibsbygger. Og så var jeg musikalisk.

Nå, det indre af en lirekasse består af en roterende valse og af piberne – nogle gange kan der være fra 150 til 200 forskellige piber. Piberne kunne jeg selv lave, men det tog mig 7 år at finde ud af det med melodierne.

Jeg hittede ud af, at noderne først skulle udskrives på en rund skive, der skulle sættes på enden af valsen. Ved så at dreje valsen langsomt rundt kunne man fra nodetegnene på skiven aflæse toner og pauser og indtegne de steder, hvor stifter og kramper bagefter skulle

slås fast på valsen – med de rigtige mellemrum. Det er jo disse stifter og kramper, der udløser tonerne, når håndsvinget drejes rundt og puster luft i piberne fra to bælg.

Først fik jeg bare lavet den runde nodeskive for lille, så melodierne „løb sammen“ – tonestifterne var sat for tæt, men jeg fik lavet en større nodeskive, så der kom orden i tingene. Jeg har den skive endnu, den hed „Knold og Tot“.

Falske lirekasser gav ingen penge

– Hvor mange melodier kan der være på en valse?

– Otte – der skubbes en tangent, når man vil skifte melodi.

– Og hvor længe kan repertoireet holde, inden der skal sættes nye melodier på?

– Ja, det var jo noget forskelligt. Dengang konkurrencen var stor, gjaldt det om at være først med de nye melodier, og de skulle også helst spilles på en ordentlig kasse. Var den falsk, gav den slet ingen penge. Ellers kunne man vel dreje 8-10 kr. ind på en dag, men det var op og ned. I dårlige tider var det også dårlige tider for lirekassemændene. Der var også forskel på kvartererne.

– Hvad var det for melodier, der blev spillet.

– Det var rigtige slagere – det man spiller i dag duer jo ikke til lirekasse: „Rystedansen“, „Manden begynder fra nejen af“, „Han er så sød, den lille Jensen“, „Den tro husar“ og så „Enkevalsen“ fra „Den glade Enke“.

Fra 120 lirekassemænd til to

Men nu er en lirekassemænd sjælden.

– Ja, vi er ved at dø ud. Det er vel kun mig og så Jensen fra Emdrup, der stadig har en lirekasse. Men i 30'erne var vi mange. I København var vi 31 faste bevillingshavere, og i hele landet var vi 120 positivspillere. I 1934, da den nye sociallov kom, var det sket med flere bevillinger, men de gamle bevillinger skulle først inddrages, efterhånden som indehaverne døde.

Fra lirekassemændens værksted, der er et helt museum, fyldt med gamle lirekasser og fantastiske orgelfacader. Rullerne, der står på gulvet til venstre i forgrunden, er lirekasse-valser.

Skiven her er en slags musikalsk elektronhjerne, idet man først ved at skrive noderne til en ny melodi ud på skiven kunne finde ud af at indrette lirekassevalsen, så den udløste tonerne i den rigtige rækkefølge.

– Skiltene man så på lirekasserne med „Blind“ og „Forsørger af 5 børn“, som vittighedstegnerne undertiden tillod sig at lave morsomheder ud af, var de rigtige?

– De var skam rigtige nok, det gik ikke at lyve om den slags, men det var nu kun i provinsen, man brugte disse skilte – i København blev det betragtet som et forsøg på tiggeri, og det var forbudt. Jo, politiet holdt skam øje med os. Vi sorterede under veterinærpolitiet, hedder det vist – dem der også tager sig af gadehandel og hestekøretøjer.

Tyskerne var bange for lirekassemændene

Under den sidste krig var det fuldstændig umuligt at rejse i provinsen. Politimestrene ville ikke have os. Det var noget med, at tyskerne var bange for, at vi skulle gemme bomber eller anden djævelskab i kassen. Vi måtte kun spille i den kommune, vi hørte hjemme i, så måtte man nøjes med at „knorte“ lidt dér, men det formidskede jo indtægterne.

– Havde tyskerne grund til at frygte, at der skulle være sabotører mellem lirekassemændene.

– Det ved jeg såmænd ikke, men at de var nervøse også for os lirekassemænd er sikkert nok. Det har jeg selv en historie om. Det var i besættelsens sidste år, da sabotage hørte til dagens orden. En lirekassemænd, der var næsten blind, kom trækkende på Nørrebrogade i København med sin kasse sammen med en hjælper, da en tysk officer på den anden side af gaden råbte dem an med et *Halt!*

Den blinde begyndte skræklagen at halte – ja sådan blev det fortalt – men makkeren gjorde ham opmærksom på, at han bare skulle stoppe. Det var en tysker, der ville tale med dem. Officeren stiledede lige over mod de to lirekassemænd og spurgte, hvad de havde i kassen. Ja, det var ikke andet, end hvad der skulle være – han kunne godt få lov til at kigge. Så spil, sagde tyskeren, og det gjorde de så – de blæste ham et langt stykke...

Sigurd Skytte Jensen.

asse her

**der er mer'
i en viking.**

samme
pris og...

almindelig cigaretstørrelse

vik

1½ cm længere - samme pris

Det er simpelthen det bedste cigaret-tilbud De nogensinde har set!

forbruger nyt

redigeret af Bodil M. Begtrup

DET svenske Kooperativa förbundets snitmønstre *VI mode mønstre*, som mange danske har været meget glade for at lære at kende, er nu kommet med forårs- og sommermodeller for børn og voksne i alle aldre.

Hvis man er interesseret i at studere *hele* det smukke mønsterudvalg, kan modejournalen *Vår Mønstertidning* bestilles gennem *Kooperativa förbundet i Stockholm* mod indsendelse af 3,75 svenske kroner pr. giro. Disse kan indbetales på posthuset i danske kroner 5,75 + porto 0,50.

Vår mønstertidning bringer i klare gengivelser (foto eller tegning) alle *VI mode mønstrenes* modeller med oplysning om stofforbrug og de variationer, der følger med hvert mønster. Mønstrene koster 4,25 svenske kroner (danske kroner 6,25 +

sy
selv

porto 0,50) og bestilles på samme måde som *Vår Mønstertidning*.

Prisen er meget fordelagtig, når man tager i betragtning, at hvert mønster fås i mindst tre størrelser og som nævnt med flere variationer. Som eksempel vises her Lille-bror mønsteret nr. 5069 beregnet til drenge på 2-3-4 år. Der er mønster til en vest, en skjorte, korte og lange bukser i en forenklet forarbejdning med elastik i bred løbe-gang. Tøjforbruget er opgivet til hver del, og der følger med alle mønstre en dansk ordliste. Mønstrene er på kraftigt papir med udførlig beskrivelse af tilskæring og forarbejdning. I annoncen i *Samvirke* for snitmønstrene side 13 oplyses, hvorledes *Vår mønstertidning* eller *VI mode mønster* skal bestilles. Husk på giroblanketten at opgive møsternr. og nøjagtig adresse.

FUGTIGHEDSSERVIETTER

er ideelle at have med på tog-, fly- og bilrejser. Den lille, fugtige, vellugtende serviet frisker op, når man trænger til det og er langt fra vand og sæbe. Den renser chokolade- og frugt-fingre og køler et varmt ansigt. Brugsen har *Frisk*

servietter i små, nemme pakninger med 10 stk. til 1 krone. Tag en pakke med på sygebesøg, for fugtighedsservietter er lige, hvad der er brug for, når man ligger til sengs.

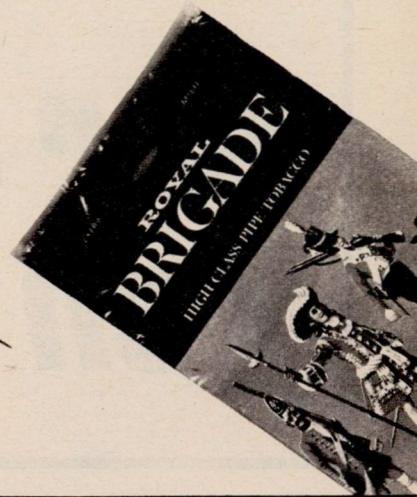
DINAR

LUXUS-SKOCREME

SKOCREME. Hver tredje dansker pudser sine sko med *Dinar* eller *Diamant* skocreme, som fremstilles på FDB's kemisk-tekniske fabrik i Viby. De må være gode for at klare sig så flot. Det er de

også, og prisen konkurrerer fint med tilsvarende mærker. Fabrikken eksporterer også skocreme til Norge og Sverige og dækker 83 pct. af salget i de nordiske brugsforeninger.

PIBETOBAK. Med gamle uniformer fra Tøjhusmuseet i København på emballagen lancerer FDB's Tobaksfabrik en ny shagtabak ved navn *Royal Brigade mixture*. Piberygere karakteriserer den som aromatisk og velmagende og af den lette type, de fleste foretrækker. *Brigade mixture* er let at stoppe, har lang rygetid og god brændeevne. Den koster 3,00 kr. for 45 g.

ORM I TRÆVÆRK

Foggy er en udmærket fluegift, men det kan også standse ormeangreb i træ. Vores trappe var kraftigt angrebet af orm i soklen, og flere gange ugentlig kunne jeg fjerne masser af „træmel“. Ved at overdænge ormehullerne med Foggy, er angrebet standset fuldstændigt. Foggydåsen

holdes tæt mod ormehullerne, så midlet rigtigt kan trænge ind i dem. Måske andre kan bruge dette råd, skriver K. Jensen, Møllegård pr. Slagelse.

Forbruger-Nyt har spurgt Esbjerg kemikaliefabrik om, hvad de mener om rådet. Svaret er, at selv om der findes andre udmærkede bekæmpelsesmidler mod orm i træværk, kan det trykt anbefales at bruge Foggy.

Mange efterlyser nye etiketter til FDB's krydderiglas, og jeg kan fortælle, at man på apoteket kan købe fine etiketter til krydderiglas til udskiftning af de gamle, når de er blevet grimme. Venlig hilsen fru B. Rasmussen, Guldbjerg pr. Særslev.

Vi takker og håber, at alle apoteker har sådanne etiketter.

HUDEN MÅ PLEJES

SÆBE og vand holder huden ren, men *plejer* den ikke, så den holder sig blød og smidig og dermed bedre modstår det noget barske vejr, vi nu engang har herhिलands. Der må en eller anden creme til, afpasset efter den hud man er udrustet med. Der er nok at vælge imellem og til meget varierende priser. Når det drejer sig om toiletmidler har man lov til at sige, at der ikke er megen sammenhæng mellem priser og kvaliteter. Det er vist af de mange forbrugerundersøgelser, foretaget over hele verden. Verdenskendte mærkers høje priser på f. eks. cremer skyldes, at der er meget store salgsomkostninger forbundet med at holde disse mærker i forbrugernes bevidsthed, og at det for mange er et statussymbol at bruge kostbare mærker.

De findes ikke i brugsen, men *dér* er andre gode mærker som *Helena Hector*, *Helene Curtis*, Vibyfabrikkernes *POP serie* med flere, hvis kvalitet er udsøgt, og som forhandles i emballager, det er en fryd at se på.

Fire nye hudcremer

Blandt de sidste nyheder er POP seriens (den med de seks runde skiver) fire hudcremer, som vi tror mange vil få glæde af at lære nærmere at kende. Cremernes emballage er mathvide plastkrukker med de seks runde skiver i lyslilla farve som eneste dekoration. På låget står cremens navn i farve. De fire cremer er en *dagcreme*, en *natcreme*, en *fugtighedscreme* og en *sportscreme*, som vi her kort skal fortælle lidt om.

* *Dagcremen* hører til den type cremer som hurtigt tørrer ind i huden uden at fedte, og den danner derfor et godt underlag for pudder. Cremen er let rosafarvet og meget fint og diskret parfumeret.

* *Natcremen* er en fed coldcreme, hvis opgave det er at rense huden for pudder, støv og snavs. Den er svagt turkisfarvet og næsten ikke parfumeret.

* *Fugtighedscremen* regulerer hudens vandindhold. Den bruges meget i moderne skønhedspleje, ikke mindst til de unge, som periodevis lider af uren hud. Fugtighedscremen kan også bruges under pudder og beskytter godt mod vind og vejr, som kan være en medvirkende årsag til de små blodsprængte årer i kinderne.

* *Sportscremen* er en udpræget beskyttelsescreme mod sol og blæst. Den indeholder et solbeskyttelsesmiddel, som *ikke* hindrer solbrændthed, men tilbageholder solens skadelige stråler. Men det skal straks siges, at *ingen* solbeskyttende creme kan forhindre, at den, der udsætter sin vinterblege hud for forårs- og sommersol i timevis, bliver skoldet. Sportscremen er god at bruge, før man begiver sig på skitur, lange gåture, cykelture eller tager fat på udendørs sport eller solbade.

Hver POP-krukke indeholder 150 ml creme og koster kun 4,85 kr. Det er vel nok en forbrugervenlig pris.

* *Azulen Glycerin* er også kommet med i POP serien. Det er et glimrende middel mod revner og smårifter i huden og rubbet hud. Tilsætningen af stoffet Azulen fremmer glycerinens gode virkning. Kr. 3,60 pr. tube.

Noget om torskerogn

HVEM fandt på at blande små gulerodsfirkanter i torskerogn? Det gjorde en deltager i et husmoderforeningsbesøg hos Glyngøre fiskeindustri. Hun fortalte, at hun altid brugte masser af torskerogn til madpakkernes pålæg, men selv om den ikke kan roses nok for smag, stor næringsværdi (der er masser af protein og vitaminer i torskerogn) og billig pris, kan det ikke ligefrem påstås, at den er videre køn at se på. Dette bødede hun på ved at lægge rå gulerodsskiver på torskerognsmaden, men det ville være nemmere, om de var med i dåsen, sagde hun.

Der blev lyttet til dette i Glyngøre. Nu har *Glyngøre pålæg*, som er torskerogn blandet med fine gulerodsterninger, set dagens lys til 1,78 for 200 g. Det er nydeligt at se på og smager også godt.

Torskerogn *uden* gulerodsterninger koster 1,56 for 200 g. Hos os bruges også megen torskerogn. Hver søndag står der en skål *torskerognssalat* på bordet, og det skal være en ordentlig portion, for den er blæst væk på et øjeblik. Den er hurtigt lavet og kan varieres med forskellige krydderier. Til vor salat bruges finhakket sild, f. eks. halespids og det øverste af kryddersildene (de stykker alle lader ligge), en rest gaffelbitter eller benfri sild, karri, reven løg (kan udelades), lidt rørt sennep, salt, 1-3 spskf. mayonnaise og en dåse rogn. Målene er tilfældige og retter sig efter, hvad spisekammeret formår. Salaten toppes op i en skål, pyntes med citronryttere og et drys af den milde paprika. Salaten bruges også på ristet brød som forret til en gæstevenlig middag.

Til sine mange dyder følger torskerogn også, at den er letfordøjelig og kaloriefattig.

GODT - SUNDT - BILLIGT

HVAD de dog finder påovre i Svendborg konserver. Sidste gang fortalte vi om den fine *amerikanske danefrost grønsagsblanding* (håber De har prøvet den og kan li' den), denne gang holder de sig til de hjemlige strande og tilbyder os en stor pose med *fynsk danefrost grønsagsblanding*. Den fynske består af overskårne, grønne bønner, små blomkålsluketter og små, runde gulerodder. Der er 380 gram i en pose til 2,35. Sådant en pose grydeklare grøntsager kan bruges til meget. De skal ikke tões op, men smuttes lige ned i kogende vand med salt i. De kan naturligvis bruges til kød- og fiskeretter (rystet i lidt smør), eller serveres som varm frokost- eller aftenret med et drys hakket persille og smørklatter over. Der kan også laves forskellige retter med dem.

Hos os har vi brugt den fynske grønsagsblanding til *gratinerede restretter*: De kogte grøntsager lægges i ildfast fad med en rest kød eller fisk eller med halverede hårdkogte æg. En mælkesovs, smagt til med reven ost og mild paprika, hældes over. Retten strøes med rasp eller reven ost og smør/margarine-flager fordeles over den. Sæt den i en varm ovn, til den er gyldenbrun, og De har en hurtig, velsmagende og sund ret for små penge.

LOTUS

Gennem flere år har jeg nu anvendt FDBs blomstergødning LOTUS med så godt resultat, at jeg føler trang til at fortælle om det. Ikke mindst trives min julekaktus både i omfang og blomstring, som foregår 2-3 gange årligt. Jeg har stor glæde af den. Venlig hilsen Mimi Petersen, Nørremarksvej 14, Tønder.

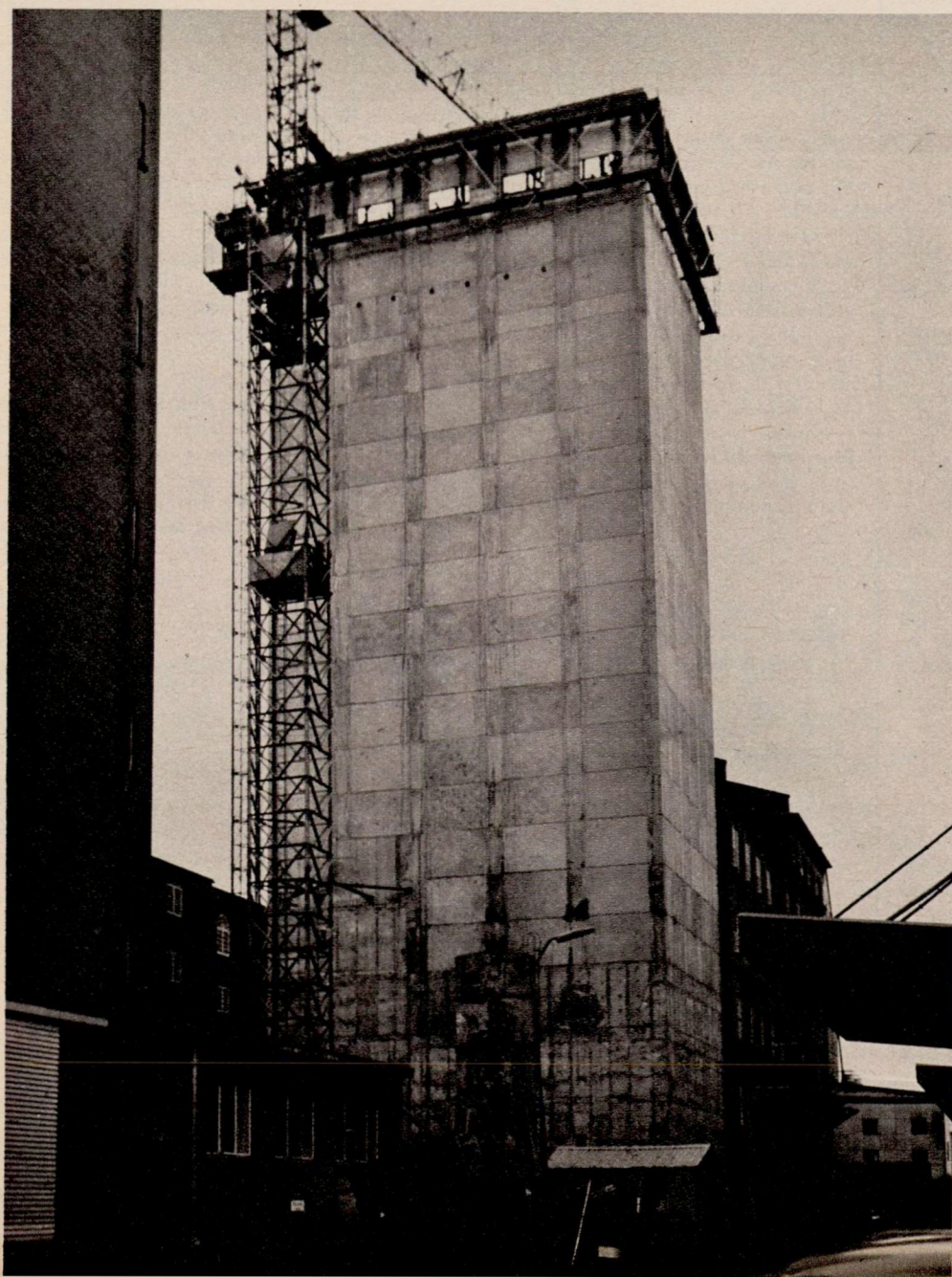
Vi takker for den opmuntrende blomsterhilsen, som vi gerne lader gå videre til gavn for stueplanterne, altankasser og haveblomster. Vi gør opmærksom på, at HB ikke fører LOTUS.

MÆLKEKARTONER

De tomme mælkekartoner egner sig fortrinligt til fryseemballage. Skyl den tomme karton grundigt, lad den tørre og put en plasticpose i den. Fyld posen med hvad der skal fryses og luk med klæbestrimmel eller clips, og De har en pakke, der er nem at opbevare i boksen. Jeg anvender den til æblemos, suppe, frikadeller og kødboller på denne årstid. Senere til frugt og grønt. Med venlig hilsen fra en forbruger på Als.

CENTRALAFDELINGER MED VOKSEVÆRK...

Syv fodboldbaners areal dækker lagerhallen (til højre i billedet) når byggeriet ved FDBs centrallager i Albertslund i eftersommeren er afsluttet. T.v. i billedet ses hovedkontorets lange bygning.

HØJERE END RUNDETÅRN

42 meter eller 7,2 meter højere end Rundetårn er en ny, firkantet silo, der er opført for FDBs datterselskab *Vejle Dampmølle* ved Vejle havn. På billedet står tårnet i råbeton. Det skal beklædes med lakerede aluminiumsplader og på denne måde bidrage til at oplive bybilledet for dem, der kommer sejlene til Vejle.

Efter opførelsen af tårnet kommer nu det dyreste: Maskineriet, der skal installeres, koster nemlig langt mere end rejsningen af det 42 meter høje, firkantede tårn.

Tårnet er en del af det store og komplicerede mølleanlæg, som *Vejle Dampmølle* udgør. Det skal rumme mel og ikke korn (hvortil man har andre siloer), og kan sådan set betragtes som et mellemlid i møllens produktion af mel til brugsens medlemmer. I den firkantede silo opbevares melet, mens det laboratorieundersøges. Pakningen foregår derefter i maskineri, der fodres direkte fra kæmpelageret i siloen. Helt fyldt kan den indeholde nok til tre millioner $\frac{1}{4}$ kilo-poser.

Til juli skulle det nye anlæg være i gang som en del af den seks hundrede år gamle møllerivirksomheds arbejdsproces, hvis opgave alene er at levere mel til brugsforeningsmedlemmernes brød og husholdninger.

Brugsforeningernes salg af grønsager og dybfrost har udviklet sig langt hurtigere, end man havde regnet med

8½ pct. i rente

Helsingør Brugsforening har haft stor succes på en indlånsafdeling, som har åbnet medlemmerne adgang til på seks måneders opsigelse at indskyde beløb (delelige med 50 kr.) til en ret høj rente, nemlig 8½ pct. På få år er saldoen vokset til mere end en halv million kroner. Indskuddene i sidste regnskabsår var over 100.000 kroner, adskillige af dem kommer regelmæssigt, måned efter måned, i portioner på 50 eller 100 kroner.

Ved at gøre brug af afdelingen skaffer medlemmet sig selv en fordelagtig forrentning af penge. Samtidig støttes foreningens aktivitet, da den opnår midler, som kan anvendes til udvidelser og forbedringer – og dette kommer i sidste ende medlemmerne selv til gode. Det er en god vekselvirkning, som på denne måde opstår.

Mellem de store opgaver, Helsingør Brugsforening skal løse inden for de nærmeste år, er indretningen af et stort supermarked som led i et nyt butikscenter.

MLU – andels-forsikringsselskab – afholder sin generalforsamling torsdag den 3. maj i Ingeniørhuset i København.

Jubilæer i FDB:

40 år: Lærer Jens Boje Suhr, Andelsskolen, 15. maj.

25 år: Disponent Martin Hansen, Vejle Dampmølle, 1. maj.

Sporskifte i berømt forædlingsarbejde

Øtoftegårds jorder (ved Tåstrup) har i over 50 år været blandt de mest ydende her i landet – ud fra den betragtning, at det er et af de steder, hvor samarbejdet mellem FDB og Danske Landboforeningers Frøforsyning (DLF) om forædling af frø til græsser, roer og kløver så heldigt har fundet sted. De stammer, der er kommet ud af arbejdet, har betydet forøget avl og udbytte for landmændene.

Nu sættes punktum for forædlingsarbejdet på Øtofte. Jorden er solgt til et konsortium, som repræsenterer en del af den meget vidtrækkende Tåstrupplan. Hensigten er på korteste tid at rejse en by på jorderne.

Øtoftegård har været forædlingscenter i over 50 år. Den blev købt i 1915 som forsøgsgård for FDB og DLF og kom fra starten under forstander H. N. Frandsens kyndige ledelse. Han har på Øtofte tiltrukket en række af de mest benyttede, anerkendte stammer af rodfrugter, kløver og græs. Nu ledes arbejdet af sønnen, dr. agro. K. J. Frandsen.

Frøforædlingen er dog en del år ældre. I 1897 oprettede den da kun ét år gamle FDB sin frøafdeling, to år senere etableredes nogle forsøg ved Lyngby under ledelse af Carl A. Jørgensen.

I 1913 etableredes frøamarbejdet mellem FDB og DLF. Det har gennem årene opretholdt en virksomhedsfuld arbejdsdeling mellem forbrugere og producenter, realiseret på den måde, at FDB og brugsforeningerne leverede frøet til avlerne, hvis økonomiske samarbejde fandt sted inden for DLFs rammer.

Samarbejdet medførte hurtigt behov for forædlingsgårde, og

som en af dem etableredes Øtoftegård i 1915. Gårdens første forædlingsopgave gjaldt en grønhovedet kålroe. Den kom hertil under navnet *Wilhelmsburger*. Dens efterkommere fik tilføjet efternavnet *Øtofte* ligesom en lang række andre stammer af roer, kløver og græsser, som er forædlet på Øtoftegårds jorder.

I 1934 blev et naboareal udlagt til forædling af havefrø. Med en let omskrivning af Øtofte fremkom det lige så landskendte navn *Toftø*. Den første forsøgsleder var nuværende direktør i FDBs frøafdeling Reinh. Kristensen.

I de sidste ti-femten år er der blevet for uroligt omkring Øtofte. Hovedstaden breder sine fangarme stadig længere mod vest, og planer om anvendelse af jorderne omkring Tåstrup begyndte at vokse frem: placering af godsbanegård, af universitet, af boliger og arbejdssteder. I første omgang var det statsbanerne, som eksproprierede bidder af Øtofte og Toftø, senere krævede centerplanerne arealer. Så købte FDB Boelshøjgård på Stevns. Her har der allerede et par år været udført forædlingsarbejder. For tiden bygges der på laboratorier m. v., og til vinter monteres de. Næste forår er staben flyttet fra Øtofte til Stevns, og et nyt kapitel i dansk frøforædling indledes.

Brugsforenings-jubilæer:

75 år: Finderup, Viborg, Brugsforening, 1. maj. – Kousted Brugsforening, 1. maj. Greve Brugsforening, 6. maj. Brylle Brugsforening, 13. maj. Nørre Næraa Brugsforening, 13. maj.

Det er ikke småting, der sker indenfor de danske brugsforeninger i disse år. På visse områder er salgstallene steget i et overraskende tempo, og planlæggerne må hele tiden følge trop med udviklingen – helst være foran. Mange nye varer er kommet til, og der vil komme endnu flere.

Hele dette kæmpeopbud af varer kræver naturligvis stadig mere plads, og det er ikke for meget sagt, at FDBs i forvejen store centralafdelinger rundt om i landet har fået vokseværk. Især har salget af de såkaldte „ferskvarer“, d.v.s. dybfrost samt frugt og grønsager, oversteget selv de dristigste forventninger.

Den første af de ialt syv centralafdelinger er endnu ikke ti år gammel, men alligevel har flertallet af disse afdelinger allerede sprængt rammerne. I Vejen og Viby har man udvidet den gamle kapacitet med 40-50 pct., og i Odense samt i Vordingborg står man overfor lignende udvidelser. I Albertslund er man for tiden i gang med en udvidelse, der vil bringe kapaciteten af overdækket hal-areal op fra de nuværende 24.000 kvm. til ca. 34.000 kvm.

Med den store udvidelse i Albertslund følger forskellige gennemgribende omplaceringer af varegrupperne. Således skal f. eks. hele møbellageret flyttes fra sine nuværende lokaler til den „gamle“ lagerhal, hvor der afsættes ca. 3000 kvm. til møblerne. HB, der er lejer hos FDB i Albertslund, skal også have mere plads, og kapaciteten af dybfrost- og kølerum forøges betydeligt. Den store, nye bygning skal hovedsagelig bruges som almindelig lagerhal, men nye læsnings- samt ind- og udkørselssystemer følger i kølvandet, ligesom hele trafikken i den nuværende køregård står foran en omlægning.

Byggeriet ventes afsluttet i løbet af sommeren.

Ryg her!

Undskyld,
men vi
kender ikke
prisen

Undskyld,
men vi
kender ikke
prisen

Undskyld,
men vi
kender ikke
prisen

Denne annonce er afleveret til Samvirke den 7. marts, og på det tidspunkt var regeringens forhandlinger om en øget merværdiafgift endnu ikke afsluttet, men uanset udfaldet vil

PARTNER og TRUMF fortsat være gode køb, for kæmpesalg og moderne fremstillingsteknik hjælper os til at holde prisen under det 'normale' for to så gode cerutter. Smag dem!

Tilbage til fortiden

Den gule klippekyst, som ses på billedet herover, ligger ca. 400 kilometer fra den nærmeste bygd – ved *Kangerdlugssuaq* på Grønlands tyndt befolkede østside.

De 60 mennesker i alle aldre, som netop er blevet sat i land med deres tarvelige habengut, må regne med at være afskåret fra omverdenen i det næste årstid – henvist til at opretholde livet ved en chancebetonet og risikofyldt jagt på isbjørne, sæler og andre havdyr.

Det er en tilværelse, som er i pagt med de eskimoiske traditioner, men et livsmønster, som forlængst er forladt af de allerfleste grønlændere. Af gode grunde. Bl. a. den, at der ikke er mulighed for, at blot tilnærmelsesvis den samlede, grønlandske befolkning kunne ernære sig på et rimeligt niveau ved fangstvirksomhed.

I al beskedenhed synes de svundne tiders halvt nomadeagtige livsform imidlertid at have fået en renæssance netop nu,

og den „udvandring“, som ses i denne billedserie, var af et format, som er sjældent.

Ialt deltog ni familier fra *Angmagssalik*-området, og deres erfaringer under 12-13 måneders ophold i ødemarken har i alt fald ikke afskrækket dem. De fleste vil af sted igen, og på andre steder ved den østgrønlandske kyst overvintrer for tiden under lignende forhold et halvt hundrede mennesker, fordelt på flere adskilte grupper med 2-4 familier i hver.

Udflytningen til *Kangerdlugssuaq* fandt sted i juli måned, da der var gode muligheder for fangst fra kajak (billedet herunder til højre). Senere hen

voldte isen imidlertid uventet store vanskeligheder, og i hele tre måneder var sælfangst umuliggjort.

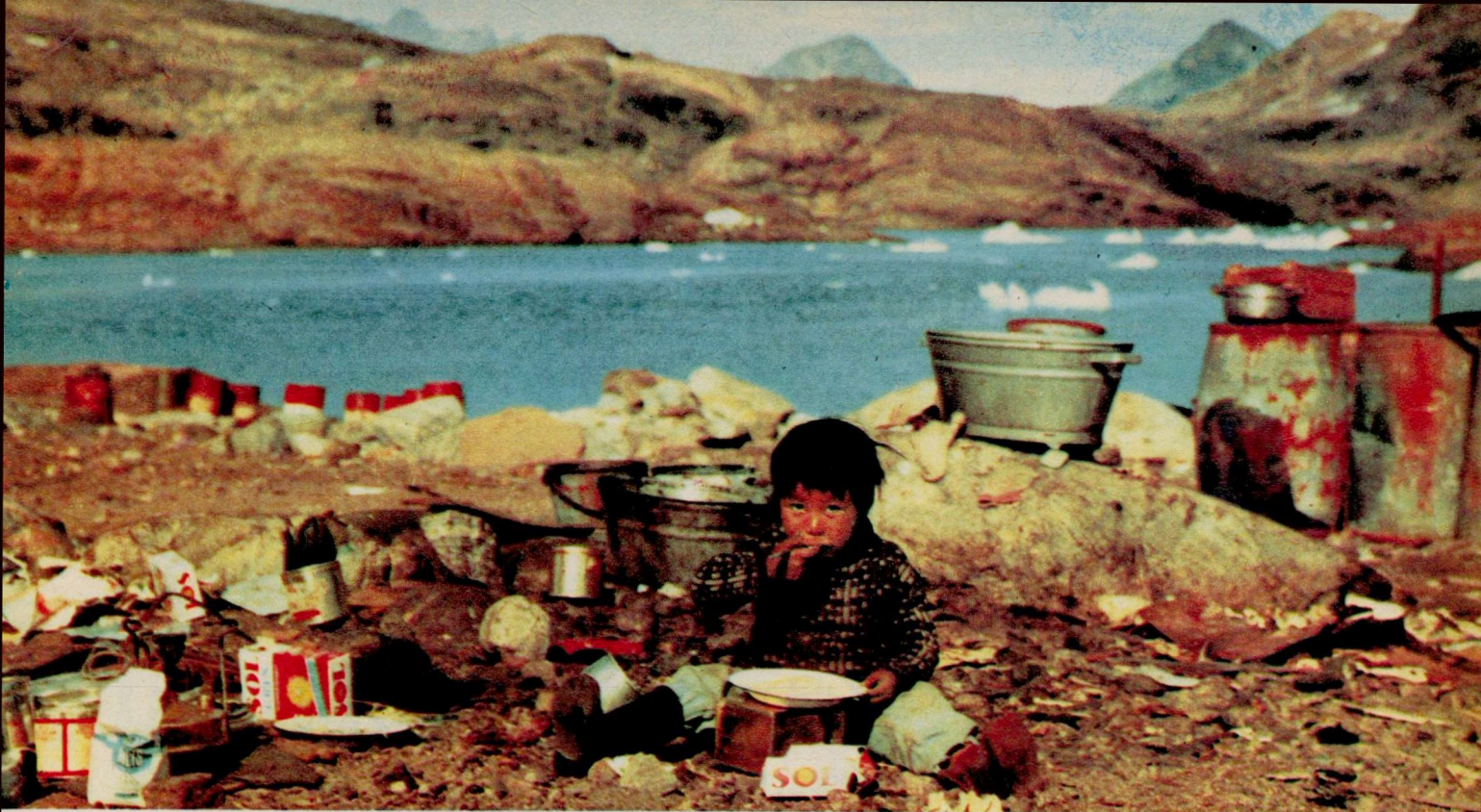

Blandt deltagerne var personer i alle aldersklasser, og ikke mindst de yngre nød den korte sommer i fulde drag. Lutter „opdagelsesrejser“, som den, der starter på billedet til venstre, kunne de unge mennesker dog ikke nøjes med. En af de voksne fungerede som „læser“ og sørgede for, at børnenes skolekundsaber ikke gik helt i glemme.

En af fanger-hustruerne tog sig af de sundhedsmæssige problemer, hvilket blandt andet indbefattede, at hun fungerede som fødselshjælper ved fire nedkomster. Alle fødslerne forløb godt, og i øvrigt var der praktisk taget ingen sygelighed i den isolerede bygd.

Kangerdlugssuaq blev valgt som vinteropholdssted af to grunde: dels forelå beretninger om en rig bestand af fangststyr netop i dette område, dels har der for mange år siden været en amerikansk vejstation på stedet, således at man forholdsvis let kunne få tømrer nogle anvendelige hytter sammen af de efterladte byggematerialer.

Hver familie medbragte sit eget forråd af butiksvare, men navnlig de yngre familier havde undervurderet deres forbrug og udgik hurtigt for the, tobak, sukker og andre ting. Stort set var ernæringen baseret på fangstdyrenes kød og spæk, og i den periode, da sælfangsten svigtede, tegnede forsyningssituationen temmelig kritisk.

For hele opholdet taget under ét blev fangstresultatet udmærket: 38 isbjørne, 62 narhvaler og knapt 2100 sæler. Løseligt anslået repræsenterer denne fangst udover

kødet en pengeværdi på omkring 250,000 kr. (heraf sælerne omkring 140,000 kr.).

Noget nøjagtigt tal kan man dog ikke opgive, dels fordi familierne beholder nogle af skindene til beklædning og andre formål, dels fordi en hel del af salget går udenom Den kgl. grønlandske Handels indhandlingssteder og dels endelig, fordi priserne varierer meget stærkt efter kvaliteten. Et skind af en netside-sæl kan svinge i pris fra 15 til 120 kr. og et bjørneskind fra 400 kr. til omkring det tidobbelte med normalværdien ved 22-2300 kr.

Det dyreste skind, KGH solgte i fjor, indbragte fangeren 3720 kr. (medens KGH fik 30 kr. til dækning af fragt

og auktionssalær). Hvis det er sådan et, der er hængt til tørring på billedet herunder til venstre, er ugelønnen jo hjemme.

Det virkelig værdifulde ved *narhvalerne* er deres tænder, eller rettere sagt den ene tand, som *kan* blive et par meter. I middelalderen gik de i handelen som horn af fabeldyret enhjørningen. I dag er de om muligt endnu mere eftertragtet, og ved salg til turister eller andre velhavere kan en pæn narhvaltand måske indbringe 1500 kr. eller mere. Derfor går praktisk taget alle den slags tænder uden om KGH, som end ikke har kunnet imødekomme henvendelser fra museer om køb af et „enhjørningehorn“.

Herover: En af de nedlagte 38 bjørne flås. Til venstre er skindet hængt til tørre, mens fangeren og hans familie poserer i forgrunden.

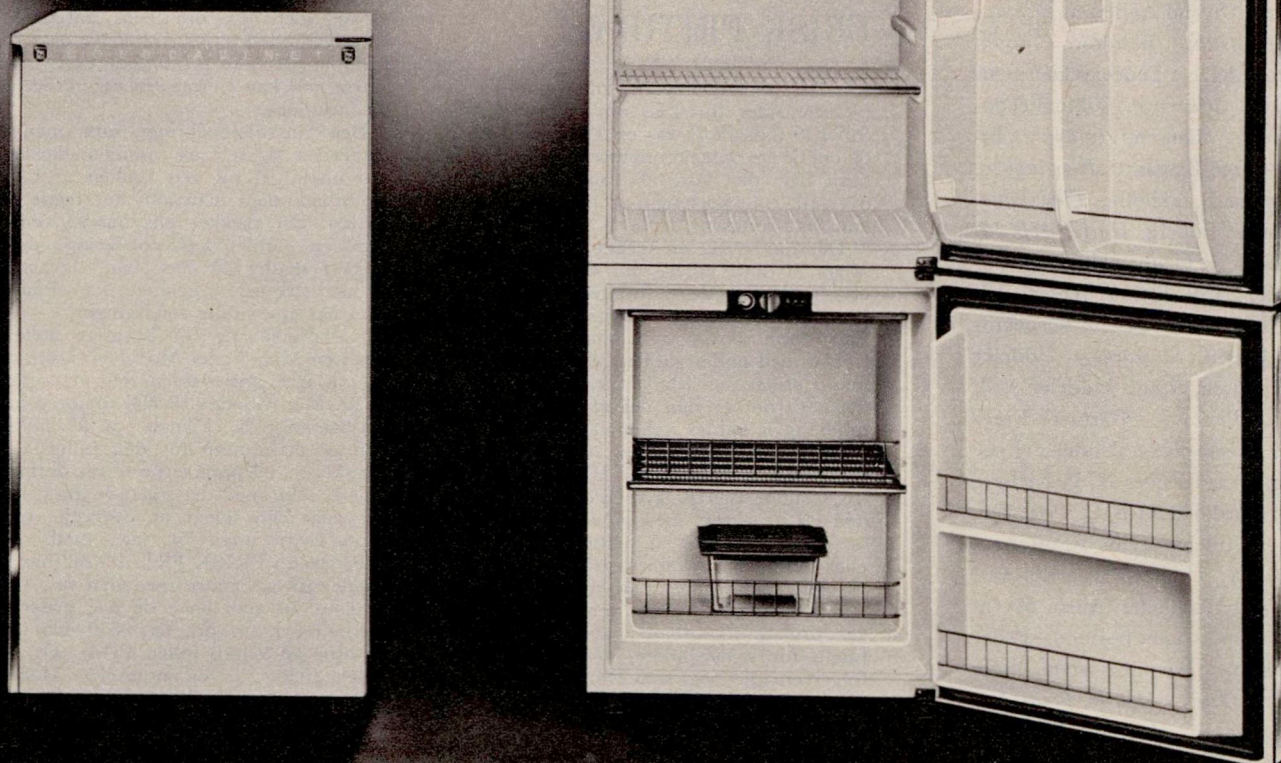

Særlig egnet som familiebolig under arktiske forhold er et hus som det herover ikke, men de to børns udseende tyder heldigvis ikke på, at de har taget skade af opholdet, og det bekræftedes da også ved hjemkomsten til Anmagssalik, at alle var sunde og raske. Alt i alt betragter myndighederne Kangerdlugssuaq-føretagendet som en succes, og for den enkelte familie har det utvivlsomt betydet en væsentligt højere indtægt, end den havde kunnet opnå ved at blive hjemme.

I omgivelser som disse måtte Kangerdlugssuaq-fangerne ofte gennemføre ugelange fangstrejser og overnatte i små telte. Billedet er taget fra Aputiteq vejrstation mod Kangerdlugssuaq-området.

GRAM MULTI-LINE køle- og fryseskabe, førende i design, teknik og nytteværdi!

Kun de 6 køle- og fryseskabe i
GRAM MULTI-LINE gi'r mulighed for køle-
og frostplads helt efter Deres ønske!

**Hvorfor nøjes med en tilfældig
kombination af køl og frost,
når GRAM MULTI-LINE lader
Dem bestemme sammen-
sætningen af Deres eget
ønskeskab.**

COLDCABINET er et af skabene -
helt udnyttet til køling uden frost og
udstyret med de praktiske MULTI-
BOXE til opbevaring og servering.

Vælg mellem 2 størrelser i COLD-
CABINET: 125 liter og 210 liter . . .
og se, hvor legende let De selv kan
sammenbygge præcis, hvad De har
brug for.

Og det enkelte GRAM-skab kan
selvfølgelig anbringes overalt:
fritstående, under køkkenbord,
ophængt på væg eller indbygget i
bestående køkkenskabe osv.

GRAM-forhandleren venter Dem
med farvebrochuren, der fortæller alt
om GRAM MULTI-LINE.

Illustrationens forslag:
COLDCABINET (øverst) + CONTACT-
FREEZER - 210 liter køl og
80 liter frost. Blot én kombination
blandt utallige.

- der kan være mange kilo i et
GRAM
BRØDRENE GRAM A/S · VOJENS

STUDIE- REJSEN TIL FINLAND

FDBs jubilæumslegat, oprettet ved 50 års jubilæet i 1946, uddeler årligt portioner, der anvendes til en fælles studierejse for tillidsmedlemmer i brugsforeningerne, som har søgt om at komme i betragtning. I år går rejsen til Finland den 6.-11. maj under ledelse af kursusleder *Frede Birtø*, FDB Albertslund, og sekretær *Aage Rasmussen*, HB, Viborg. Følgende deltager:

Gårdejer *Svend Andersen*, *Astruplund/Brædstrup*. Bestyrer *Jørgen Bjerrum*, *Ribe*. Fedevarekonsulent *E. Brinch*, *Silkeborg*. Viktualiekonsulent *Anna Clausen*, *Hvidovre*. Inspektør *Børge Egsgaard*, *Bjerringbro*. Fuldmægtig *S. Ekholm*, *Thorshavn*. Fru *Gisela Halberg*, *Herlev HB 14. kreds*. Uddeler *Gunnar Hansen*, *Vejlbj/Risskov*. Fru *Esther Jensen*, *Viborg HB 37. kreds*. Distriktsinspektør *Erling Jensen*, *Svendborg*. Uddeler *Ame Kjeldsen*, *Ringe*. Uddeler *A. J. Madsen*, *Padborg*. Gartner *Ejner Møller*, *Fredensborg*. Uddeler *J. C. Nielsen*, *Vrå. Snedker N. P. Nielsen*, *Korup*. Gårdejer *Niels C. Pedersen*, *Kregme*. Uddeler *Irving Rasmussen*, *Nykøbing Sj.* Uddeler *Sven Risvang*, *Slangerup*. Husmoder *Anna Sørensen*, *Saltum*. Landpostbud *Peder Tang*, *Faster*. Kontorassistent *Inger Thomsen*, *Odense HB 46. kreds*. Lagerarbejder *R. Morrell*, *FDB Albertslund*.

I studierejsen til Finland deltager også syv uddelere med støtte af Uddelerforeningens jubilæumslegat, nemlig uddelerne:

A. A. Andersen, *Horsens-Hammer*. *E. B. Jensen*, *Hemmeshøj*. *Kr. Jensen*, *Jordrup*. *J. H. Jørgensen*, „*Alfa*“, *Højslev*. *O. Nielsen*, *Munkebo*. *B. S. Petersen*, *Høm*. *F. L. Poulsen*, *Grundfør*.

Endelig deltager seks HB afdelingsledere med støtte af afdelingsledernes studiefond, det er:

Vilhelm Bothmann, *HB Haderslev*. *Robert Caspersen*, *HB Husum*. *Børge Eriksen*, *HB Amagerstokkene*. *Milon Milslund*, *HB Alekistevej*. *Knud Palsholm*, *HB Blåmunkevej*. *Ejnar Sørensen*, *HB Sæby*.

Flydevesten *Merman VIII* fås både til børn og voksne, prisen er ca. 50 kr.

FRISK FRITID 68'

står der på forsiden af den nye folder, der på otte sider fortæller om de to glasfiberjoller, 9 fods (2,73 m) og 11 fods (3,43 m), og om de tre påhængsmotorer fra 3 til 18 HK samt hele det store ekstraudstyr, vindspejl, oversejl, transportvogn og meget mere, som kan fås i brugsen.

Der har været en meget stærk stigning i salget af disse joller, som sikkerhedsmæssigt er i topklasse; de indbyggede opdriftstanke gør jollerne garanteret synkefri og bundens flade form sikrer, at bådens sider ikke kan trykkes ned under vandet, selv når en kraftig mand stiller sig yderst på kanten af ringdækket (det er den del af båden, som almindeligvis kaldes rælingen).

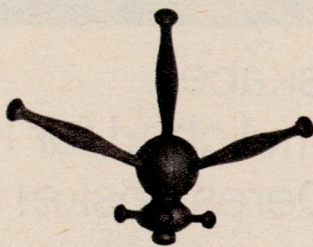
Brugsens joller med en af de robuste motorer, Mac 3 HK, Mac 7 HK eller den største, Condor 18 HK, giver således stor sikkerhed for brugeren, men for at selve sejladsen også kan ske uden at påføre andre ulempe eller skade, må føreren også have kendskab til søens „færdselslov“. Myndighederne fører ikke kontrol med, hvem der køber eller bruger private motorbåde, og det er en stor hjælp for nybegyndere, at der med købet følger en lille bog, som Dansk Esso har udgivet, „Søsportens ABC“. Her fortælles ikke blot om reglerne for manøvrering, vigepligt

m. m., men også om søens trafikskilte, om kunstigt åndedræt, ekstraudstyr og redningsmateriel, der kan formindske den risiko, der aldrig helt kan fjernes fra denne herlige fritidsnøjelse.

Den ansvarsforsikring, som mange har tegnet for sig selv og familien, dækker ikke ved uheld til søs ved brugen af båd eller motorbåd, men man kan her tegne en forsikring, der dækker ens ansvar ved uheld eller en samlet kaskoforsikring, der også dækker skader på egen båd, havari, tyveri og hærværk m. m. gennem det selskab, hvor man har sine andre forsikringer.

Kaskoforsikring for brugsens joller med motoren Mac 3 eller Mac 7 vil koste ca. 100 kr. om året, ansvarsforsikring alene omkring 15 kr. Med Condor 18 HK motoren kan farten overstige de 15 knob (ca. 27 km/timen), som er maksimum for den billigste forsikringsklasse, og præmierne bliver derfor noget højere, men med det stigende antal både vil det nok være klogt at overveje, om ikke denne ekstra udgift bør tages med.

Priserne i FRISK FRITID 68' har vi ikke kunnet nå at ændre med den nye moms; i brugsen vil man have de nye priser på alt ekstraudstyr m. m., her skal blot nævnes priserne på 9 fods jollen 1314,- kr., 11 fods jollen 2030,- kr. og motorerne Mac 3 HK 700,- kr., Mac 7 HK 1315,- kr., og Condor 18 HK 3325,- kr.

Stumtjener til væg

Den vigtigste del af de gammeldags stumtjenere, „hovedet“ til at hænge tøjet op på, er blevet skilt fra den meget pladskrævende resterende del af kroppen, og kan nu fås til ophængning på væggen med kun to skruer, der holder hele sættet urokkeligt på plads og tilmed ikke kan ses.

Stumtjeneren leveres i adskilt stand, men hullerne

passer nøje til de seks knager, og det er kun et øjebliks sag at sætte det hele sammen. Gennem hullerne til de midterste knager, den store hatteknage foroven og den mindre bøjleknage i underdelen, bores der huller i væggen til skrueløkker. Skruerne skal være med halvrundt hoved, og den øverste skrue, der bærer det meste, skal være den kraftigste, men 1-1¼" er tilstrækkeligt.

Stumtjeneren er vist i teak til 19,85, men leveres også til samme pris i tre kvikke farver, gul, grøn eller orange. Der er således mange muligheder for ved opsætning af flere stumtjenere at bytte om på farverne, hvis man er særlig glad for mange farver i entreen.

Kill-it gulerodspudder

som nu er fremme i brugsen, vil blive hilst med begejstring af de mange haveejere, hvis kål-, løg- og gulerodsbede er blevet raseret ved larveangreb.

Der har tidligere været præparater at få til bejdning af frøene af disse planter, men midlerne var meget giftige. Det nye effektive middel er i fareklasse „C“ og kan således købes og bruges af alle under iagttagelse af de regler, som er påtrykt posen.

Kill-it pudderet fås i en pakning, der er beregnet til at behandle en pose frø, pudderet hældes ned i frøposen og blandes ved rystning med frøene, hvorpå udsåningen kan finde sted.

ville have haft en chance for selv at afsløre. De unge hashrygere og mellemhändlerne har da også fået betydelig respekt for Bamses evner. Således har politiet fundet et brev, hvor en hashforhandler advarede en kollega om, at politiet har fået en hund – så nu gjaldt det om at gemme „stof-fet“ ekstra godt!

Fandt ½ kg hash i toilet-vandlås

I begyndelsen var der ellers ikke mange andre end Knud Jensen, der troede på, det ville være muligt at spore hash ved hjælp af en hunds lugtesans. Men han vidste, at hollænderne tidligere under kafferestriktionerne havde anvendt kaffehunde til at spore smuglerforsendelser, så han gik optimistisk i gang med træningen.

Alle tvivlende blev gjort til skamme, da Bamse efter to måneders træning fik en

Hash-hunden Bamse

politiets skrappeste narkotika-jæger
og Danmarks mest berømte hund

I det sidste årstid har schäferhunden Bamse været fast hash-jæger for narkotika-politiet i København og afsløret adskillige partier hash, som politifolkene selv ikke ville have haft chance for at finde. I artiklen her fortælles om den berømte hunds optræning og usædvanlige karriere.

OVERBETJENT Knud Jensen gik ind i en tom stue med to grå konvolutter, foldet flere gange sammen og omviklet med gennemsigtig tape. Den ene pakke blev gemt i en skrivebordsskuffe og den anden i venstre sko. Så kom hunden ind, en stor, flot temperamentsfuld schäfer på 40 kg. På kommando fra overbetjenten begyndte hunden straks at søge. Snøftende som et bedre damplokomotiv fo'r den rundt i stuen. Op på stolene, op på skrivebordet – alt blev endevendt.

Hunden fik hurtigt fært af noget i skrivebordsskuffen. Den knurrede frygtindgydende, mens den kradsede på skrivebordet som en besat. Skuffen blev åbnet, men uheldigvis indeholdt den også løs peber fra en ødelagt frokostpakning. Hunden fik nogle øjeblikke sin fine sporsans spoleret af det skrappe krydderi, men snart efter var den klar igen. Den anden konvolut blev hurtigt sporet til skoen, og hunden tog knurrende stand med blottede hjørnetænder foran manden.

Det var undertegnede, der fik demonstreret effektiviteten af narkotikapolitiets nyeste våben, hash-hunden Bamse. Denne schäferhund er hashekspert. Under træningen har Bamse lugtet hash, der var gemt 45 meter borte.

Bamse og dens fører, overbetjent Knud Jensen, er tilknyttet politiets hundetjeneste i København, og herfra er de klar til at rykke ud med få øjeblikkes varsel, når narkotikaafdelingen ringer.

Knud Jensen og Bamse har nu været faste hashjægere i trekvart år, og herunder har hundens sikre sporsans mange gange ledet den til hash i gemmer, som de civilklædte betjente fra narkotikaafdelingen ikke

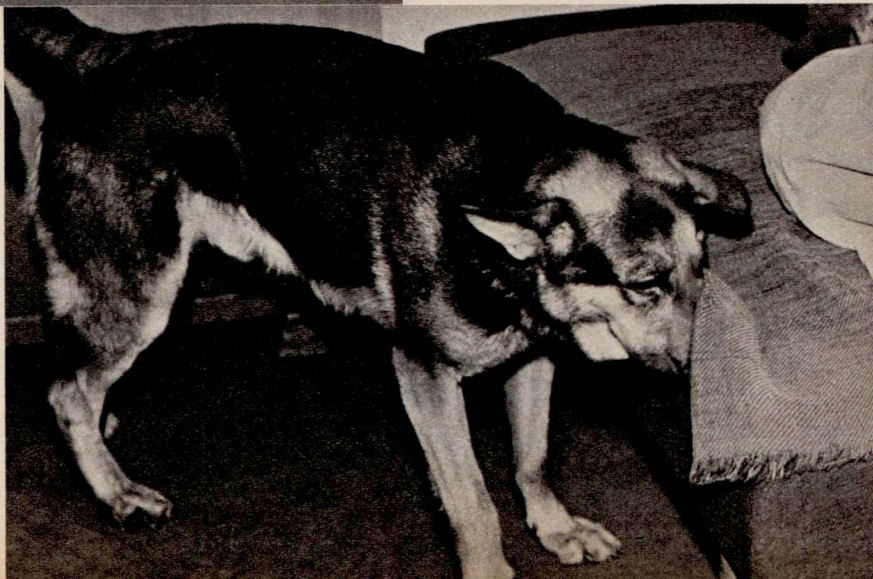

ovenud flot debut som hashjæger. Det skete i forbindelse med ransagning af en lejlighed i København, hvor politiet havde fået et praj om, at der blev røget og forhandlet hash.

– I skal ikke forvente noget særligt, da træningen endnu ikke er afsluttet, sagde Knud Jensen til sine kolleger fra narkotikapolitiet. Og så slap han Bamse løs med den sædvanlige kommando: *søg så hash til mig, søg så hash.*

Hunden fandt hurtigt en taske og en jakke med hash på toilettet, dernæst tog den en hashpipe bag et maleri, og endelig sporede den en stor pakke med ferietabletter og andre stærke piller på bunden af en vasketøjskurv. Denne pakke indeholdt ikke

Bamse demonstrerer på de to hosstående fotografier sit talent for at snuse sig frem til og finde frem til hash.

hash, men den var svøbt i avispapir af hash-duftende fingre – og det var nok. Piben bag maleriet havde heller aldrig været brugt, men den var berørt af hænder, som lugtede af hash.

Under ransagningen sad lejlighedens beboere, to unge piger og en ung mand, og fulgte med stive øjne Bamse. Pludselig bad den ene af de unge piger om tilladelse til at gå på toilettet. Det fik hun selvfølgelig lov til, men Knud Jensen bemærkede, dels at hun kun var væk et øjeblik, og dels at hun kun var væk et øjeblik, og dels at hun glemte at rykke i snoren.

Han besluttede derfor at lade Bamse søge toilettet igennem en ekstra gang, og hunden gik straks hen og skrabede på toilet-kummen. Resolut stak Knud Jensen hånden ned i vandet – og halede et halvt kilo hash frem fra vandlåsen. Her havde pigen – der endnu ikke var visiteret – gemt stoffet. Bamse havde ikke sporet det, da hunden på daværende tidspunkt endnu ikke forstod at søge på personer.

Efter dette kup kunne politiet drage bort med i alt halvandet kilo hash (salgsværdi ca. 12.000 kroner) og et bærenet fyldt med sprøjter og piller.

Det lyder helt fantastisk, at hunden skulle være istand til at lugte hash gennem vandet, og Knud Jensen troede da også først, at Bamse blot kunne spore hashlugt, fordi pigen havde rørt ved toilettet.

Men en række træningsforsøg med tre spande, hver fyldt op med grumset og uklart vand, har modbevist dette. Der blev på skift anbragt en klump hash i kun en af

spandene – og hver gang tog Bamse stand foran den rigtige spand.

Bamse bliver nu også brugt til ransagninger, efter at politiet i forvejen har gået lokaliteterne igennem. For hvis Bamse ikke finder noget – ja, så ved politiet med 100 procent sikkerhed, at der ikke findes mere hash på stedet. Kun Bamse vil kunne spore, om der er gemt hash bag panelet eller lignende steder. I forbindelse med LSD-mordet på Frederiksberg, hvor en ung student myrdede sin kone under indflydelse af LSD, var Bamse også ude og gå villaen igennem, efter at politiet i forvejen havde fundet nogle få gram hash.

Så fin lugtesans at det næsten er til besvær

Ingen ved rigtig, hvor kraftig en hunds lugtesans er. En norsk professor har imidlertid dissekeret hunde og undersøgt lugtnerverne. Han mener, at en hund normalt kan lugte 60 gange så skarpt som et menneske.

De udviklede sanser kan ligefrem til tider volde Bamse besvær. For i de rigtige hashhuler er alt så inficeret af det narkotiske stof, at det kan være svært at holde lugteindtrykkene ud fra hinanden. Bamse er således næsten altid parat til at „æde“ gulvtæppet under sådanne ransagninger. Det skyldes, at hashrygerne ikke kan undgå at tabe mikroskopiske hashmuler på tæppet, når de stopper deres piber eller ruller cigaretter.

Der er endnu en væsentlig fordel ved

at have Bamse med på hashjagt. Før la-vede de unge mennesker et farligt vrøvl under razziaerne, og nogle forsøgte at stikke af. Når Bamse er med, sidder alle pænt stille. For den store schäfer er også en perfekt politihund – og det lægger en dæmper på de urolige gemytter. Folk med dårlig samvittighed ligesom stivner, når en stor velafrettet politihund kommer ind i stuen. Denne angst kan de fleste hunde straks mærke – og så er de på vagt.

Sådan bliver man hash-hund

Den indledende hashtræning var et spændende kapitel, som drillede Knud Jensen en del. Bamse blev beordret til at finde almindelige pakker, som blev gemt mere og mere vanskelige steder. Så kom Knud Jensen hash i pakken, og træningen fortsatte. Der blev også udlagt pakker uden hash, og hver gang Bamse kom med den rigtige pakke, fik han ros.

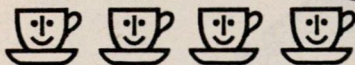
Knud Jensen kunne imidlertid ikke forstå, at hunden ofte kom med den forkerte pakke. Det grundede han over i en uges tid – og så var løsningen der. Det skyldtes selvfølgelig, at han først havde rørt ved hashpakken og dernæst ved den neutrale pakke, så lugten fra hashen var blevet overført med fingrene. Det klaredes med en gang håndvask – eller Knud Jensens datter fik lov at gemme hashpakken.

Under træningen på politihundeskolen blev Bamse sat på flere hårde prøver. Ved hjælp af en pincet blev nogle smuler hash, ganske lidt, anbragt i fem kuverter, der

Sød Dem slank

søder helt naturligt

og sparer Dem for en masse nødvendige kalorier. Det hjælper Dem til at bevare slankheden, og det er langt sundere. Over hele verden har de fleste

fundet Hermesetas allerbedst til at søde kaffen, theen og maden.

HERMESETAS - det berømte sødemiddel fra Schweiz.

Hermesetas

Fru Lillian Svendsen, Vestre Ringgade, Aarhus, fortjener ros for sin flotte 2 meter høje Fingerphilodendron. Fru Svendsen siger:

”planterne tørster efter SUBSTRAL mindst en gang om ugen i hele væksttiden til november”

Prøv selv - og se det imponerende resultat!

indpakkedes i celluloid og blev omvundet med klæbebånd. Kuverterne anbragtes dernæst i en kraftigt opfyret skolestue, hvor lugten af et stof stiger med varmen op under loftet. Bamse fandt derfor kun pakkerne i nærheden af gulvet, men næste morgen, da det var blevet køligt i lokalet, sporede hunden også de kuverter, som var anbragt højt oppe.

Nu er Bamse så veluddannet, at den kun på kommando reagerer for hash. I begyndelsen gøede den af narkotikapolitiets „hashskab“, eller hvis politifolk gik med hash i lommen. Men nu har hunden indstillet sig på, hvor hashen skal være.

Var nær blevet gashund

Foruden som hashjæger har Bamse også gjort karriere som hjemmeværnshund og politihund. Afstammingsmæssigt er hunden kun en blød mellemvare, men med sjældne sporeevner. Allerede da Bamse var en to-tre måneder gammel hvalp, kunne den gå på et spor – men med sine „flapører“ vil den, trods sine øvrige fortrin, aldrig kunne begå sig på en udstilling.

Det første års tid tilhørte Bamse en privatmand, hvis søn morede sig med at lægge spor for hvalpen og så gemme sin legetøjsbil. Det var en teknobil, som Bamse fandt hver gang. Så blev den afrettet i hjemmeværnet, hvor den var almindelig frygtet for sine sporingsevner under øvelserne. Bamse var også skrap til at anholde „fjender“.

Derpå var Bamse nær blevet gashund,

idet et gasværk bød 5000 kroner for at få den afrettet til at spore utætte gasledninger. I stedet blev hunden solgt til politiet.

Som politihund var Bamse engang med til at anholde en farlig, bevæbnet forbryder. Han stod på kort afstand og pegede på Knud Jensen og Bamse med et haglgvær.

– *Skyder du hunden først, så skyder jeg dig*, sagde Knud Jensen, der stod med sin tjenestepistol i hånden. *Og skyder du først mig, så tager hunden dig.*

Manden kiggede på Bamse – og smed så geværet.

Nu er Bamse snart fire år, og dens efterfølger er på vej. Det er en unghund, også en schäfer, der er ved at blive afrettet, og som ikke skal lære andet end at søge hash.

Endvidere har politihundetjenesten to hunde af retriever-racen gående, som det er tanken – når de fornødne bevillinger kommer – også at afrette som hashhunde. Retrievere har en endnu bedre lugtesans end schäfere, mens de f. eks. ikke kan anvendes som angrebshunde.

Også hash-hunde til toldvæsenet?

Den dag er måske ikke fjern, hvor andre etater end politiet vil drage nytte af hashhundens sporsans. Der er således almindelig enighed om, at hashhunde vil være mest effektive ved grænserne, hvor hashen smugles ind samlet i store partier. I København skal politiet først til at spore stoffet, når det er delt ud.

En hashhund, posteret ved en grænseovergang, skal blot snuse til mistænkelige

personer eller biler for at konstatere, om der er gemt hash i bagagen. Tolderne ved jo i forvejen, hvilke persontyper, der traditionelt beskæftiger sig med hashsmuglerier. Et kig i passtemplerne giver ligeledes et godt praj.

Også postvæsenet vil kunne bruge en hashhund. Det menes, at store partier smugles ind i ganske almindelige postpakker. Bamse har da også en enkelt gang været med Knud Jensen på posthuset for at snuse til nogle mistænkelige pakker fra Mellemøsten – i dette tilfælde dog uden resultat. Og det vil vel næppe krænke posthemmeligheden, at en hund snuser til den daglige post fra de lande, hvor hashindkøbene plejer at finde sted.

24 kg hash beslaglagt i 1967

– *Vi er så ganske afgjort tilfreds med vor hashhund, og vi ser frem til, at Knud Jensen og Bamse bliver overflyttet fra politihundetjenesten til os*, siger chefen for det københavnske narkotikapoliti, politiassistent H. Løbner Pedersen. *Vi er slet ikke i tvivl om hundens effektivitet og er meget imponerede. Under vores razziaer er der mange gemmesteder, som vi selv let kan overse. Men ingen kan snyde os, når vi har Bamse med.*

Det er også nødvendigt for politiet at tage nye metoder i anvendelse for at bremse det stigende hashsmugleri og -misbrug. Mens narkotikapolitiet i 1966 kun konfiskerede fire kilo hash, blev der beslaglagt hele 24 kilo i 1967.

Kurt Bülow.

HVEM SKAL HAVE FORSIKRINGSSUMMEN?

LIDT OM LIVSFORSIKRING

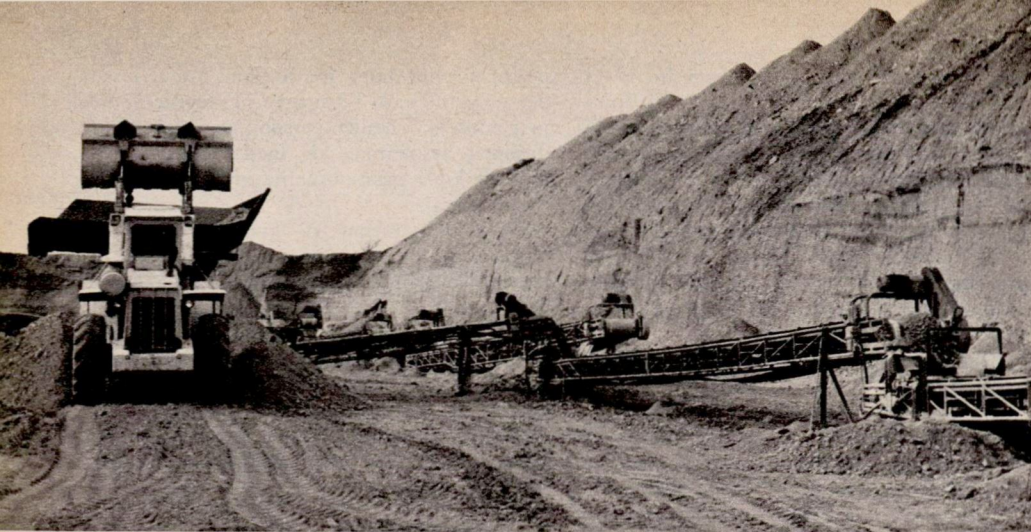
- ✱ Det skal af enhver police fremgå, hvem der skal have forsikringssummen udbetalt ved forsikringstidens udløb, eller ved den forsikredes død forinden.
- ✱ Den almindeligste bestemmelse er „nærmeste pårørende“. Det betyder, at den forsikrede selv får summen ved udløb. Dør han inden og efterlader enke, får hun hele summen. Efterlader han ikke enke men børn, skal disse dele summen. Efterlader han hverken enke eller børn, bliver summen udbetalt til hans arvinger.

- ✱ En livsforsikret må altid sørge for, at udbetalingsbestemmelsen i policen er i overensstemmelse med hans ønsker. Er de ikke det, må han rette henvendelse til livsforsikringsselskabet. Kun på den måde kan man få ændret udbetalingsbestemmelserne.
- ✱ Livsforsikring i TRYG gi'r bonus – på samme måde som Brugsen gi'r dividende. I TRYG tilfalder overskuddet kunderne – alene. Bonus, samt skattefri opsparing, gør det muligt at få en livsforsikringssum, der gi'r virkelig sikkerhed. Den fagligt uddannede TRYG-mand er Deres hjælper.

TRYG-MANDEN FORTÆLLER MERE OM LIVSFORSIKRING

... de forsikredes eget selskab

ANDELS-ANSTALTEN TRYG . GENSIDIGT LIVSFORSIKRINGSSKAB . ROSENØRNS ALLÉ 1 . KBHVN. V . TLF. (01) 35 22 11

Fremtidens grusgrave skal findes på havbunden

NÅR MAN taler om udnyttelse af havbundens rigdomme, er det vel gerne olie og naturgas, man tænker på – eller måske mystiske skatte fra århundredgamle skibsvrag. Grus og ral (d.v.s. småsten) lyder ikke nær så romantisk, men også i denne form rummer havbunden vær-

Der er grus nok til de første menneskealdre, siger eksperterne, selv om forbruget nu er uhyre.

dier – og det varer antagelig ikke længe, inden vi bliver nødt til at udnytte dem.

Det danske forbrug af grus er nu oppe på knapt en snes millioner kubikmeter om

året, svarende til en værdi af 130-140 millioner kr. Heri er dog også indbefattet en eksport, som beløber sig til omkring en million kubikmeter.

Også indvindingen af ral er betydelig – og den er vokset enormt i efterkrigsårene.

køb

MAGGI

Klarsuppe

og vind

alt hvad
De kan bære!

SÅDAN GØR DE: Indsend et eller flere tomme MAGGI Klarsuppe etuier forsynet med Deres navn og adr. inden 1. maj til P.O. Box 890 København Ø, Mrk. MAGGI Klarsuppe. De deltager så i lodtrækningen om alle de kolonialvarer (en af hver slags). De kan bære ud af butikken på én gang. Flere etuier giver større chance.

Grillstegt kylling

- med mandel-flødesauce

MANDEL- FLØDESAUCE

til grillstegt kylling

Til 4 personer skal De bruge:

- 1 spsk smør
- 1 ds champignon
- 1 blok MAGGI Klarsuppe
- 1 dl fløde (helst piskefløde)
- 12-16 smuttede mandler
- 2-3 spsk olie
- kinesisk soya
- evt. lidt salt og peber

Bring smør, champignonsaft (evt. spædet med vand) og MAGGI Klarsuppe i kog ■ Pisk fløden i og lad sauceen koge nogle minutter ■ Rist imens tørre champignonskiver og mandler let i olien og kom dem i sauceen ■ Smag til ■ Gem lidt mandler og champignon til pynt.

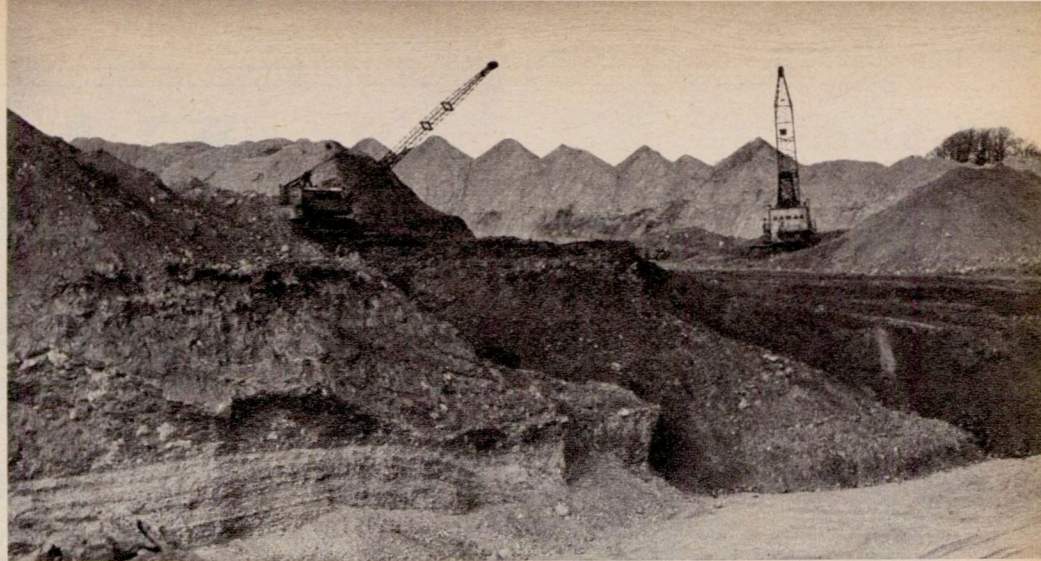
Opskriften er hentet fra den nye SAUCE OG SUPPE KOGEBOG, som De kan købe hos Deres handlende for 2 kroner. (vejl.)

MAGGI

Kraft og fylde - til sauce og suppe

Geologisk kortlægning
af de danske
farvandsområder, bl. a.
fordi forbruget af grus og
sten er blevet så stort,
at det bringer landskabe-
lige værdier i fare

Fredningsfolkene holder på, at bakkedrag, hvor gruset ofte er, ikke må graves ud for at blive brugt til materiale i betonveje. En udgravet grusgrav ligner ofte et rent månelandskab.

Alene til eksport gik i 1966 1600,000 tons – mod kun 6000 tons i 1939.

Det er ikke mindst vejanlæg, der sluger vældige kvanta af disse råstoffer. Gennemgående bruges der 20,000 kubikmeter grus til en kilometer motorvej. Det er mellem 100,000 og 200,000 trillebørfulde.

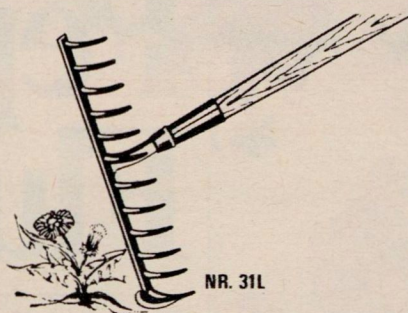
Alligevel er der forsåvidt grus nok foreløbig. De lejer, man kender, vil kunne dække forbruget i den første menneskealder, siger eksperterne. Men naturmyndighederne stritter mere og mere imod. Fredningsfolkene holder på, at de store bakkedrag, hvorfra man graver grus, ral og sand, har for stor landskabelig værdi til at blive „omdannet til betonveje“ eller „solgt til udlandet“. Naturfredningsmyndighederne mener, at det måske bliver nødvendigt at lukke for eksporten.

Derfor har man nu vendt blikket mod havbundens beholdninger af grus og småsten. Enkelte firmaer bringer allerede grus og sten op fra de danske farvande til anvendelse i byggeindustrien eller til eksport. En entreprenør henter således råstofferne op af vandet ved *Gedser rev*, sejler dem gennem Kielerkanalen og sælger dem til Holland – det kan betale sig.

Da entreprenøren forespurgte *Danmarks Geologiske Undersøgelser*, om man ikke kunne hente de samme materialer ved Jyllands vestkyst og således spare en del af sejlturen, måtte geologerne imidlertid svare: *Det ved vi ikke.*

– Vi ved nemlig forbløffende lidt om havet og hvad det skjuler, siger direktøren for *Danmarks Geologiske Undersøgelser*, dr. phil. *Ole Berthelsen*.

Nu vil man imidlertid søge at bøde på denne mangel. Dr. Berthelsen har taget initiativet til et nordisk samarbejde om udarbejdelsen af et havbundskort. Det er et omfattende projekt, og det vil tage en årække at realisere det. Men foruden det videnskabelige formål med kortlægningen har den altså også betydelige økonomiske perspektiver. Ved siden af prosaiske grusforekomster er det jo også muligt, at kortlægningen kan pege på spor af andre værdier, det er værd at udnytte.

MODERNE HAVEREDSKABER
DER LIGGER GODT I HAANDEN

RIVE MED LUGEKNIV

»GLEMT« UKRUDT
FRA LUGNINGEN FJERNES LET,
MEDENS DE RIVER

ZINCK GODTHAAB

CRACKFREE
stivelse
på spray dåse

så nemt

Og så går
strygningen
som en leg

**Giv Deres vask
det lille ekstra plus!**

Det kan ikke blive nemmere – et lille tryk – og Deres vask er stivet. Spraystivelsen er særlig anvendelig ved »klatvask«: duge, servietter, forklæder, lommetørklæder, bluser, skjorter o.s.v. Giv Deres vask det lille ekstra plus. Den holder sig længere pæn og ren – og strygningen går som en leg.

crackfree
spraystivelse

Friske unge bruger Pepita Fluor...

(Prøv den, så ved De hvorfor!)

Pepita Fluor er en frisk ny tandpasta, som renser effektivt og smager dejligt forfriskende.

Pepita Fluor bevarer tænderne sunde og stærke og gi'r en herlig frisk ånde. Prøv den - og De vil aldrig bruge andet!

PEPITA FLUOR
fra FDB i Viby
— en af forbrugernes
egne fabrikker.

BRUGSEN